DEC 27 1951
New York Public Library 470 Fifth Ave.

VIENYBĖ

Lithuanian National Weekly

LXVI M. 50 N. BROOKLYN 11, N. Y. PENKTADIENIS, 1951 M. GRUODŽIO (DEC.) 21 D. KAINA 10 C

Vienybė švenčia 65 metų sukaktį

NUO PAUKŠČIO IKI MŪSŲ DIENŲ

JUOZAS TYSLIAVA
Vienybės redaktorius ir leidėjas

Apie Juozą Paukštį, mūsų laikraščio steigėją, Vienybė Lietuvninkų savo 25 metų sukakties numeryje, 1911 m. vasario, 15 d., įdėjo straipsnį kuris baigiamas šiais žodžiais: **"Lietuvių istorija jo neužmirš".**

Vienybės Lietuvninkų steigėjas, kaip ir daugelis mūsų tautinio atgimimo pionierių, kilęs iš Suvalkijos. Gimęs 1861 m. kovo 17 d. Naujininkų kaime, Kaupiškių valsčiuje, Vilkaviškio apskrity, Juozas Paukštis atvyko į Ameriką jaunas, vos 17 metų amžiaus.

Tai buvo 1878 metų rudenį. Apsigyvenęs Shenandoah, Pa., Juozas Paukštis, kaip ir dauguma tų laikų ateivių, dirba anglių kasyklose. Bet, būdamas taupus, jis 1880 m. Plymouthe jau atidaro maisto krautuvę, kuri, anot tos pačios Vienybės Lietuvninkų, "buvo pirmutinė šioje apylinkėje lietuviška sankrova".

Tai čia, šiame angliakasių miestelyje, Plymouth, Pa., 1886 m. vasario 10 d. pirmą kartą pasirodo Juozo Paukščio leidžiama WIENIBĖ LIETUWNIKU, kuri, kaip jos redaktorius Domininkas Bockauskas savo "prakalboje" sako, "wisa czesa wajkszczios kielu tejsibes, nesziodama ing namus wienibe ir sutikima".

Bet dabar, sklaidant tuos pirmuosius, kunigų cenzūruojamus, Vienybės Lietuvninkų numerius, faktinai pirmųjų dviejų metų komplektus, deja, neatrodo, kad tada laikraščio redaktoriui būtų nuoširdžiai rūpėjusi vienybės bei santaikos idėja. Šių dienų kultūrininko akimis žiūrint, ypač nejaukų įspūdį daro pirmojo Vienybės Lietuvninkų redaktoriaus D. Bočkausko "polemika" su Jonu Šliupu, kuris tada New Yorke leido savo Lietuviškąjį Balsą.

Bet tai buvo pirmieji, jeigu taip galima išsireikšti, Vienybės Lietuvninkų **kūdikystės metai.** Vėliau, keičiantis redaktoriams, laikraščio turinys rimtėjo, jo įtaka Amerikos lietuvių visuomenėje vis labiau plėtėsi, brendo ir stiprėjo.

Tiesa, tame 65 metų laikotarpyje Vienybė yra buvusi visokia: katalikiška, liberališka, socialistiška ir tautiška. Svarbu, kas ją redaguodavo arba kokios idėjos žmonių grupei ji tarnaudavo. Ji buvo leidžiama vieną, du, tris ir net šešis kartus savaitėje. Ji buvo dienraštis, dabar vėl savaitraštis. Keitėsi leidėjai, redaktoriai, bendradarbiai ir skaitytojai, bet laikraštis visą laiką ėjo ir, atrodo, dar ilgai eis.

Vienybės, kaip ir visos Amerikos lietuvių spaudos sąlygos, niekad nebuvo lengvos. Tiesa, po pirmojo pasaulinio karo, J. J. Paukščiui mirus, o K. Braziui sudarius akcinę bendrovę, laikraščio leidimo sąlygos buvo pagerėjusios. Bet ir tada, sakoma, Vienybės leidėjai neišvengdavo deficito. Nenuostabu, kad pirmoji Vienybės bendrovė, kaip ir antroji, Lietuvių Spaudos Korporacija, suorganizuota 1933 m., nepajėgė laikraščio išlaikyti. Tokiu būdu Vienybė vėl turėjo grįžti į "privatų" asmens rankas. Beja, šia proga reikėtų pastebėti, kad tie "privatūs" asmenys Vienybę leido ilgiau, negu tos bendrovės.

Grįžtant prie mūsų laikraščio steigėjo Juozo Paukščio, reikia pasakyti, kad jis, turint galvoje nepaprastai sunkias anų laikų spaudos sąlygas, buvo drąsus idealistas. Jis ne tik leido laikraštį, kuris "savo iszminczia iszsiaukszti tu terp nerieteliu gimines lietuwiszkos," bet taip pat buvo vienas tų, kurie organizavo Susivienijimą Lietuvių Amerikoje,— Susivienijimą, kuris, kaip ir Vienybė, sulaukė 65 metų.

JUOZAS PAUKŠTIS
Vienybės įsteigėjas

Tiesa, Juozas Paukštis vėliau nepajėgė nešti tos naštos, kurią jam anų laikų visuomenė buvo užkrovusi ir kuri ilgainiui vis labiau sunkėjo. Tų laikų lietuvių visuomenėje vyko žiauri, tikriau sakant, nekultūringa kova dėl religinių bei tautinių įsitikinimų. Be to, tautinei sąmonei bundant, lietuviai ateiviai tada kratėsi lenkų įtaka bažnyčioje ir politikoje. Kadangi Juozas Paukštis, būdamas sąžiningas lietuvis, palaikė savo tautiečių pusę, tai lenkai ir net tie lietuviai, kurie ėjo išvien su lenkais, organizuotai boikotavo jo biznį, kurio pelnu jis galėdavo išlyginti laikraščio leidimo deficitą. Rezultate, Juozas Paukštis buvo priverstas laikraštį perleisti kitiems asmenims. Tai darydamas, Paukštis galvojo apie laikraščio gyvybės išlaikymą, nors jis pats, tų kovų išvargintas, turėjo be laiko pasitraukti iš gyvųjų tarpo. Jis mirė 1906 m. sausio 18 d. Bet ir mirusiam mūsų spaudos pionieriui deja, buvo pavydėta garbės. Gyvas būdamas, Juozas Paukštis norėjo, kad jo kūnas būtų palaidotas lietuvių kapuose, greta žmonos kapo. Bet Plymoutho parapijos klebonas kun. Vizgirda atsisakė jį ten laidoti, aiškindamas, kad vielionis... "nekatalikiškai miręs".

Nuo tos dienos, kai Vienybė Lietuvninkų pradėjo lankyti savo skaitytojus, Amerikos ir Lietuvos upėmis nutekėjo daug vandens. Vienybė, kaip ir pati Amerikos lietuvių visuomenė, per tą laiką žymiai pasikeitė. Pasikeitė ir Lietuva, kurios laimei besąlyginiai Vienybė tarnavo ir dabar tebetarnauja, kovodama dėl jos valstybės nepriklausomybės atstatymo. Pagaliau ir mūsų Amerika šiandien nepanaši tai, apie kurios pionierių kovas su indėnais 1886 metų Vienybė Lietuvninkų rašė... Ir pasaulis, kovojąs su Sovietų Sąjungos imperializmu, šiandien yra kitoks, negu tas, kurį anų laikų Vienybė Lietuvninkų vaizdavo.

Dėkodami skaitytojams, bendradarbiams ir draugams už linkėjimus Vienybei sulaukti deimantinės sukakties, mes lenkiame galvas prieš tuos idealistus, kurių darbo ir pasiaukojimo dėka šis laikraštis sulaukė 65 metų sukakties. Vienybė, kuri netelpa jokios politinės partijos rėmuose, kuri tarnauja visai mūsų kenčiančiai, bet kovoančiai ir siekiančiai laisvės, tautai, su giliu dėkingumo jausmu dar kartą jiems taria:

Lietuvių tauta jūsų neužmirš!

Vienybė, reikšdama padėką už sveikinimus, kurių ji tiek gavo savo 65 metų sukakties proga, taip pat linki linksmų Kalėdų švenčių visiems skaitytojams, bendradarbiams, korespondentams, agentams, rėmėjams ir draugams

— Dabartinis JAV ambasadorius Paryžiuje David Bruce, bus atšauktas į Washingtoną ir paskirtas vieton pasitraukiančio valstybės sekretoriaus pavaduotojo James Webb.

— Anglijos karalius Jurgis VI visiškai pasveikęs pradėjo eiti pareigas ir atšaukė duotus savo šeimos nariams įgaliojimus.

Pirmojo ALTS seimo metu New Yorke: Juozas Tysliava, Vienybės redaktorius ir leidėjas, V. Olienė, V. Tysliavienė, ir adv. Antanas A. Olis, Chicagos Sanitarijos Distrikto Valdybos prezidentas.

JUNGTINĖMS TAUTOMS ĮTEIKTAS MEMORANDUMAS

Lietuvių, latvių, estų diplomatai ir čekoslovakų, lenkų, rumunų ir vengrų tautinių komitetų įgalioti atstovai įteikė JT Organizacijai bendrą memorandumą apie rusų įvykdytas ir vykdomas deportacijas. Prie bendro memorandumo pridėta išsami dokumentacija apie deportacijas iš kiekvieno krašto atskirai. Memorandumą Lietuvos diplomatų vardu pasirašė Min. S. Lozoraitis ir dr. S. Bačkus. Dėl šio memorandumo Min. Lozoraitis atskirai tarėsi su JT pirmininku.

Be to, Min Lozoraitis turėjo ilgą pasikalbėjimą su Vakarų Vokietijos delegacija į JT atvykusiu Berlyno Vyr. Burmistru Prof. Ernst Reuter'iu. P. Reuteris parodė didelio bendros ir Lietuvai padėties supratimo ir išreiškė didelės simpatijos ir užtarimo Lietuvos reikalams. Vyr. Berlyno Burmistras pakvietė Lietuvos Diplomatijos Šefą aplankyti jį Berlyne — būti jo svečiu.

— Spaakas, ilgametis Europos Tarybos pirmininkas, pasitraukė iš pareigų, motyvuodamas, jog būdamas pirmininku jis negalėjo kritikuoti Europos parlamento veiklą ir pilnai pašvęsti savo jėgas kovoje už Europos susivienijimą.

DAIL. A. TAMOŠAITIENĖ IR JOS KALĖDŲ NUOTAIKOS AUDINYS

CIVILIZUOTAS PASAULIS ATSTATYS TARPTAUTINĘ TVARKĄ IR TAIKĄ

Min. S. Lozoraitis kalbėjo per Jungtinių Tautų radiją

(VIENYBĖS KORESPONDENTAS PARYŽIUJE)

Vokiečių Radijofono pakviestas Lietuvos Diplomatijos Šefas S. Lozoraitis gruodžio 7 d. iš Paryžiaus per JT radija apie lietuviškus reikalus. Min. S. Lozoraitis kalbėjo vokiškai ir jo 10 min. trukusią kalbą transliavo visos Vakarų Vokietijos radijo stotys. Tai buvo pirmas atsitikimas, kad Lietuvos diplomatas kalba per vokiečių radiją.

Vokiečių radijo specialus korespondentas prie Jungtinių Tautų Organizacijos E. Peterich, žinomas publicistas ir poetas, nacių laikais pats buvęs priverstas gyventi emigracijoj, pristatė S. Lozoraitį šiais žodžiais:

"Aš džiaugiuos galėdamas supažindinti Jus su Ministeriu Lozoraičiu, Lietuvos Diplomatijos Šefu, su kuriuo aš vėl susitikau Palais Chaillot, Jungtinių Tautų Organizacijos būstinėje. Aš jį gerai atsimenu iš Ženevos, kur jis atstovavo Lietuvą Tautų Sąjungoje. Šiandien jo kraštas, kartu su Estija ir Latvija, yra bolševikų okupuotas. Tačiau šitie kraštai nėra išnykę nei iš tautų širdžių, nei iš tarptautinės politikos, nes laisvosios tautos nepripažįsta šito sovietų smurto akto. Todėl kitos valstybės tebepripažįsta Lietuvos diplomatus, kurių pryšaky stovi p. Lozoraitis.

MIN. LOZORAIČIO PAREIŠKIMAS PER RADIJĄ

"Lietuva yra Vokietijos kaimynė ir kartu su Estija ir Latvija sudaro vadinamų Baltijos Valstybių grupę. 1940 m. Lietuva buvo Sovietų Sąjungos užpulta, okupuota ir prieš lietuvių tautos valią įjungta į sovietų valstybę. Tačiau Baltijos valstybių nepriklausomybės sunaikinimas buvo visos civilizuoto pasaulio pasmerktas ir tarptautiniai nepripažintas. Išskyrus labai neskaitlingas išimtis, beveik visos pasaulio valstybės, taip pat ir didžiosios valstybės su Jungtinėmis Amerikos Valstybėmis priešaky, laiko Lietuvą laikinai okupuotąja valstybe. Kalbėdamas apie didžiąsias valstybes, aš su tikru pasitenkinimu ir dėkingai pažymiu, kad Vokietijos Federalinė Respublika Baltijos Valstybių klausimu užėmė tokią pat poziciją ir ją išreiškė labai tikslia, net elegantiška formule. Aš esu tikras, kad šis Vokietijos gestas susilauks gilaus atbalsio tiek pas lietuvius užsieny, tiek pačioje Lietuvoje.

"Kadangi Lietuvos įjungimas į Sovietų Sąjungą nepripažintas, mes galime ir toliau turėti užsienyje savo diplomatines ir konsularines atstovybės. Jos pilnai veikia prie Šventojo Sosto, Jungtinėse Valstybėse, Didžiojoje Britanijoje, Kanadoj, Pietų Amerikoj. Prie Lietuvos diplomatų uždavinių priklauso reikšti mūsų tautos valią atstatyti savo nepriklausomybę, rūpintis interesais daugelių tūkstančių lietuvių, kurie užsieny rado prieglaudą nuo bolševikų persekiojimo ir informuoti kitas tautas apie sovietinės okupacijos vykdomą Lietuvoje priespaudą.

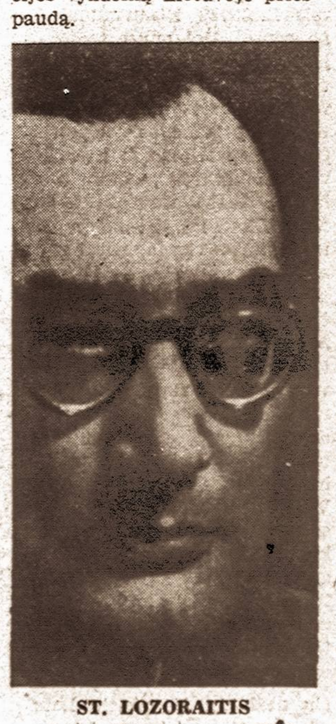

ST. LOZORAITIS

"Savo ilgoje istorijoje Lietuva daug pergyveno ir iškentėjo. Lietuvos didžioji kunigaikštystė pakartotinai vedė karus prieš Maskvos valdovus, priešindamasi jų veržimuisi į vakarus. Lietuva daug prisidėjo prie Europos apgyinimo nuo totorių ir buvo jų teriojama. Tačiau tai ką mums atnešė bolševikų viešpatavimas — kančios, persekiojimus, materialinių turtų, ir kas ypačiai pavojinga, žmonių gyvybių naikinimas, visa tai sudaro sunkiausią katastrofą, kokią ligšiol buvo kada nors Lietuvą ištikusi. Nėra jokios tautinio, religinio ar dvasinio gyvenimo srities, kuri būtų likusi saugi nuo sovietų visagalės policijos ir komunistų prievartos.

"Kiekvienas tautinės dvasios pasireiškimas laikomas nusikaltimu, baudžiamu veiksniu. Tokiame katalikiškame krašte kaip Lietuva, kurią Šventasis Tėvas Pijus XII vienoje savo kalbų pavadino tolimiausiu katalikybės avanpostu šiaurėje, Bažnyčia, krikščionybė, kleras ir tikintieji persekiojami ypatingu įnirsimu. Mokslas ir menas paversti katorginiais darbais komunizmui, sovietai kėsinasi nuslopinti kiekvieną laisvą mintį, išrauti net atsiminimą apie laisvą, žmonišką, gražų gyvenimą. O kadangi jie negali sunaikinti dvasios, — jie naikina žmones, deportuodami į Sibirą vyrus, moteris ir vaikus.

"Bet lietuvių tauta tvirtai laikosi savo tautinių idealų, nepriklausomybės siekimo, tikėjimo ir tų bendrai žmoniškų vertybių ant kurių buvo pastatyti, ir bus vėl atstatyti, didingi Europos civilizacijos rūmai. Lietuvos rezistencija, tiek moralinė, tiek aktyvi nesiliauja.

"Šitoj sunkioj kovoj mus veda ne tik viltis, bet ir įsitikinimas, kad lietuvių tautos valia bus įvykdyta ir mūsų nepriklausoma demokratinė valstybė bus atstatyta. Mes tvirtai tikime į Dievo teisingumą. Mes esame įsitikinę, jog civilizuotas pasaulis, kurs ne tik moraliai, bet ir materialiai bei kariškai yra galingesnis už tuos, kurie grąso žmonijai, atstatys tarptautinę tvarką ir taiką. Mes, lietuviai, esame taikinga tauta, bet mes laikome, kad taika gali būti atstatyta, ir bus atstatyta, tiktai atitaisius tarptautinius nusikaltimus ir padarytąsias tautoms skriaudas. Mes pasitentikime sveiku protu pasaulinėj politikoj, kurs negali leisti, kad tuo metu, kai kolonialės tautos steigia savo nepriklausomas valstybes, šimtas milijonų europiečių, jų tarpe ir lietuviai, paliktų vergais žiauriausios kolonialės imperijos, kokių istorija pažįsta.

"Aš nuoširdžiai sveikinu Vokietijos klausytojus ir klausytojas, reikšdamas įsitikinimą, kad Lietuvos nepriklausoma valstybė bus atstatyta ir ji turės draugingus santykius su savo kaimynų suvienyta Vokietija demokratinės Europos rėmuose".

Sveikina Vienybę

JUOZAS JOVAISA, iš Cicero, Ill., prieš keletą mėnesių atsiuntė 100 dolerių, siūlydamas jį paskelbti "amžinu" Vienybės skaitytoju ir ragindamas kitus skaitytojus tuo pat būdu tapti mūsų laikraščio rėmėjais.

SVEIKINA IŠ BALTIMORE, MD.

Bruno Allen
U. Brokienė
Thomas Chernes
J. Dekinis
J. Gričena
Dr. J. A. Buchness
P. P. Jaras
J. Kablis
P. Kundrotas
Ch. Kachauskas
P. Kuršvietis
A. Kurelaitis
Ch. Laukaitis
J. Levickas
John J. Lietuvnikas
V. Madzveckas
V. Piedas
J. Šliburis
V. Praninskas
Adv. N. Rastenis
J. Šilanskas
C. J. Stokes
W. Urbonas
J. Weisengoff
Mary Jurkšaitė
A. Žalegiris
P. Leščikauskas
Dr. H. J. Levickas
Dr. A. T. Levickas
G. Kazakevičius
V. Krikščiūnas
Ona Staiger
J. Galinaitis

ŽVELGIANT ATGAL

Žvelgiant 65 metus atgal, kai Viebė Lietuvninkų kūrėsi, visur matomas milžiniškas skirtumas tarp to, kas buvo ir kas dabar yra. Anais caro laikais dauguma lietuvių vyko Amerikon tik tam, kad šiek tiek užsidirbę vėliau galėtų grįžti Lietuvon. Net ir tie, kurie bėgo nuo kariuomenės bei politinio persekiojimo, laukė progos grįžti atgal.

Apsigyvenę Amerikoje, lietuviai, steigė draugijas, statė bažnyčias ir mokyklas ne kam kitam, kaip tik lietuviškumui išlaikyti. Paprasti, eiliniai darbininkai, neturėdami jokio mokslo, dažnai sveikiau galvodavo, negu dabar daugelis vadinamų inteligentų.

Vienybė tame 65 metų laikotarpyje daug išgyveno, matė įvairių pasikeitimų Lietuvoje, Amerikoje ir plačiajame pasaulyje. Vienybė palaikė ir stiprino lietuvybę. Vienybė skatino lietuvius, nežiūrint jų religinių bei politinių įsitikinimų, stoti į Lietuvos nepriklausomybės atstatymą.

Per tuos 65 metus Vienybę skaitė ir tebeskaito įvairių politinių ir religinių įsitikinimų žmonės.

Linkėtina Vienybei sulaukti 100 metų sukakties. Kad ir toliau, Vienybei vadovaujant, Amerikos lietuviai dirbtų savo ir Lietuvos naudai.

Chicago, Ill. Anis Rukas

SVEIKINA IŠ BOSTON, MASS.

J. Arlauskas
V. Baliukonis
A. Ivas
Adv. C. Kalinauskas
Dr. A. Kapochy
J. A. Kupstis
B. F. Kubilius
V. Minkus
Cl. Sabet
F. Razvadauskas
P. Trečiokas
M. Venis
S. Žavadskas
A. Matjožka
J. Kasmauskas

NEPAPRASTAS KONCERTAS BOSTONE

1952 m. sausio 6 d., sekmadienį, 3 val. po pietų, Naujosios Anglijos lietuviams tenka nepaprasta proga išgirsti tris žymiausius Amerikos lietuvių dainininkus, Metropolitan Operos artistus Anna Kaskas ir Algirdą Brazį, ir buvusią chicagietę Joan Francis. Pirmą kartą, bendrame koncerte Bostone, dalyvauja trys Amerikos lietuvių žvaigždės, kurių koncertas įvyks South Boston Thomas Park High School salėje.

Kam neįdomu išgirsti Anna Kaskas, kuri savo žavingu balsu ir malonia asmenybe yra užkariavusi kiekvieno lietuvio širdį? Praėjusį rudenį Worcesteryje įvykusiame muzikos festivalyje su pagarsėjusiu Philadelphijos Simfoniniu Orkestru, Eugene Ormandy diriguojant, Anna Kaskas dainavo tūkstantinei kitataučių publikai. Šį kartą Anna Kaskas specialiai atvyksta į Bostoną dainuoti savo tautiečiams.

Baritonas Algirdas Brazis sausio 6 d. Bostone pirmą kartą po to, kai jis buvo priimtas į Metropolitan Operą. Kad patekti į Metropolitan, Brazis, turėjo konkuruoti su pačiais geriausiais pasauliniais dainininkais, bet jis buvo laimėtojas — Operos vadovybė jį labiausiai pamėgo. Algirdo Brazio laimėjimas yrą garbė visiems lietuviams.

Joan Francis, sopranas, Naujosios Anglijos lietuviams dainuos pirmą kartą. Tai kylanti Amerikos lietuvių meno žvaigždė, kuriai pranašaujama didelė ateitis operoje, televizijoje ir kine. Joan Francis operoje debiutavo praėjusį pavasarį, ir gavo labai palankių New Yorko spaudos atsiliepimų. 1952 m. pradžioje ji pakviesta gastroliuoti operos spektakliuose su tokiom garsenybėm, kaip Licia Albanese, žinomu italų tenoru Tagliavini ir kitais. Naujosios Anglijos lietuviai bus sužavėti ir šia talentinga dainininke.

Šių Operos artistų koncertas, kaip jau minėta, įvyks sekmadienį, sausio 6 d., 3 val. po pietų, South Boston Thomas Park High School salėje. Artistams akompanuoja žinomas dirigentas — kompozitorius Jeronimas Kačinskas.

Dėl bilietų ir kitų informacijų apie koncertą, prašome kreiptis pas J. Vasiliauską, 24 Annabelle Street, Dorchester, Mass. Telefonas Talbot 5-3175.

Nuotaikos Floridoje

MIAMI, FLA.— Nors čia yra ir nedidelė lietuvių kolonija, bet lietuviškame darbe ji veikli ir energinga. Laisvės mobilizacijos vajuje ši kolonija išpildė savo kvotą ir dar parėmė BALF'ą.

Ir dabar čia dar niekas ant laurų neužsnūdo, tik daugelį apėmė nerimas ir susirūpinimas. Mat, dėl visiems žinomų priežasčių, kolonijoj vyrauja nuomonė, kad ateinančiais metais Lietuvos išlaisvinimui — nė cento! Kol mūsų vadovaujančių veiksnių vadovaujantieji patriotai kovoja tik dėl vadovaujančios valdžios, mums tolimos provincijos "neprotingiems nepatriotams" į jų kovą, ypač pinigais, geriau nesikišti. Prie to prisideda ir tas faktas, kad iki šiol sudėtų aukų likimas visuomenei beveik nežinomas.

VLIKo autoritetas miamiečių akyse — žemiau nulio, o Altui daromi grubūs priekaištai, kad jis, pats turėdamas įvairių negalavimų, tam "vyriausiam" išaugino tokius didelius ragus, jog šis jau nežino, nei kur prasideda, nė kur baigiasi jo galios ribos. Jeigu VLIK'as šiandien ir atitaisytų savo klaidas, o dėl kaltės smarkiai muštusi į krūtinę, tai neatrodo kad tas ką nors įtikintų,— pikto vėžio operacija pavėluota. Reikia atgimimo ir tik jo telaukiama.

Kad dėl suminėtų priežasčių nežlugtų čionykščių lietuvių puoselėjami jausmai ir pasiryžimas, čia daromi atitinkamai žygiai, bet ar pasiseks, nežinia. Bet apie tai kitą kartą. V. D.

Sveikina iš Floridos

Ona Račkienė, nuolatinė Los Angeles gyventoja, trumpai paviešėjusi pas draugus New Yorke, dabar iš Floridos mums rašo:

Sveikinu iš saulėtos ir kartu debesiuotos Floridos. Tai puiki šalis su savo gėlėmis ir vaisių sodais. Bet negalėčiau sakyti, kad tai rojus. Kalifornija, su savo aukštais kalnais ir žaliuojančiais slėniais, atrodo, labiau romantiška. O čia visur lygu, kaip blynas...

Krikšto minėjimas

HARDFORD, CONN.— Gruodžio 9 d. 3:30 v. p. p. Šv. Juozapo Katedroje įvyko Mindaugo Krikšto minėjimas. Žiūriu į gražų dalį. A. Valeškos paveikslą—Mindaugo Krikštas —ir atrodo, kad šitas paveikslas yra pats svarbiausias viso minėjimo programos punktas. Programa atspausdinta gerame popieryje ir tas paveikslas yra graži atmintis kiekvienam dalyviui, kuris puošia programos viršelį.

Turbūt niekad į Hartfordą iš visos Conn. valstybės nesuvažiavo tiek lietuvių, kaip šian dien. Net policija davė atskirą patvarkymą lietuviams keleiviams. Minėjimą globojo vyskupas Henry J. O'Brien, Hartfordo vyskupas, dalyvaujant mūsų aukštiems dvasininkams. Iš kelių vietovių buvo sudarytas jungtinis choras. Jis puikiai atliko savo paskirtį ir gražiai katedroje skambėjo visos giesmės. Jautriai visu palietė preloto Balkūno žodis. Gražiu tarimu ir gryna kalba, kaip angliškai, taip lietuviškai, dvasininkas, kaip tikras tikėjimo ir lietuvybės apaštalas, pabrėžė Mindaugo apsikrikštijimo reikšmę Lietuvai, jo svarbą tautai ir šviesioj tikybinėj dvasioj parodė mūsų žmonių maldingumą, sąžiningumą, kančias ir viltis ateičiai. Savo žodį jis užbaigė Tėve Mūsų malda, praplėsdamas kiekvieno punkto prasmę lietuviškos maldos šauksmu, kuris jautriai atsiliepė kiekvieno dalyvio širdyje. Užbaigai žodį tarė pats vyskupas Henry J. O'Brien, kurio susikaupus klausėsi visa bažnyčia. Minėjimas užbaigtas Amerikos ir Lietuvos himnais. J. G.

SVEIKINA IŠ HARTFORD, CONN.

W. M. Chase
Jonas, Kotrina Goberiai
L. G. Kaziūnas
P. Laban
S. Pikturna
St. Morkus
Ant. Ambrose
Joseph Janush

SVEIKINA IŠ BRIDGEPORT, CONN.

P. Baranauskas
Anna Misaitis
P. Remeika
A. A. Sapiega
A. Stanišauskas
S. Skikas

SVEIKINA IŠ ANSONIA, CONN.

J. Baršti
St. Bujanauskas
O. Čeplinskienė
J. Juškys
J. Radzevičius
A. Valentinas
V. Vyšniauskas

SVEIKINA IŠ NEW HAVEN, CONN.

J. Dičkienė
Kun. A. E. Gradeckis
J. Kazokas
J. Gutauskas
A. Pilvelienė
Ida Šilkienė
J. Tamulis
J. Markevicz

SVEIKINA IŠ ROCHESTER, N. Y.

Kun. J. Bakšys
J. Braknis
J. Dirsa
J. Gudeli
St. Keliauskas
M. Kanapickas
P. Mocejūnas
P. Norkeliūnas
J. Putrimas
F. Rimkus
J. Šaulys
R. Šerelis
M. Senkus
K. Slavas
K. Šilinis
V. Stašaitis
C. Zlatkus
H. Žemelis
J. J. Ricki

ALGIRDAS BRAZIS, Metropolitan operos artistas, 1952 m. sausio 6 d. kartu su Anna Kaskas ir Joan Francis, dainuos Bostone, Jis taip pat dainuos Vienybės koncerte, sausio 27.

SVEIKINA IŠ AMSTERDAM, N. Y.

S. Ambrasas
P. Hayes
J. Bublinskas
J. Kadzis
M. Kazlauskas
M. Kerbelis
J. Lyberis
Dr. A. Kindar
A. Lukšis
J. Olšauskas
J. Piliponis
A. Radzevičius
Kun. J. Raštutis
W. D. Redding
St. Rinkūnas
V. Aleksa
J. G. Schell
J. A. Shunskis
J. Sinčius
Adv. A. Stokna
M. Strikulis
J. S. Tiesis
A. Didžiulis
B. Balzėkas
Mrs. A. Smith
Jorn Dirsė

SVEIKINA IŠ WATERBURY, CONN.

Thomas Matas
St. ir Jadv. Bajorinai
A. Dabšienė
Dr. M. J. Devenis
J. Girdes
M. Gureckas
Dr. M. J. Colney
J. E. Klikna
J. Kutelis
Ant Lazdauskas
B. Marshalka
M. P. Brazauskas
Adv. V. Matusavage
V. Pinkevičius
J. Rakickas
Dr. Zeman
Wm. J. Ream
C. G. Slokus
S. Šukis
Dr. J. A. Steponaitis
K. Strikulis
J. Žemantauskas
Jonas Tareila
St. Tolius
Frank Saldukas
M. J. Verbyla
J. Vokietaitis
M. G. Witort
A. Kušlis
Brooklyn Barber Shop

SVEIKINA IŠ WORCESTER, MASS.

J. V. Bučinskas
V. Česna
I. Danylienė
A. Dūda
J. Dvareckas
A. Jasiūnas
D. Jaseliūnas
J. Kairis
A. Kraučialis
V. Mitrikas
J. M. Nevis
J. Krasinskas
J. Pupka
J. Šalaviejus
F. Sklintas
J. Siugždinis
M. Pajaujis

SVEIKINA IŠ PITTSTON, PA.

J. Macelna
L. Shiporaitis
A. Galinskas

SVEIKINA IŠ LAWRENCE, MASS.

A. Janukaitis
J. Grigaliūnas
J. Penkus
M. Vilkišius

SVEIKINA IŠ PITTSBURGH, PA.

Paul Dargis
J. Dargis
P. Pivarūnas
F. Rodgers
J. Virbickas

SVEIKINA IŠ BROCKTON, MASS.

R. Šarkienė
W. Zinkevičius
P. Vaičiūnas
C. P. Jurgeliūnas
A. Jezukevičius
K. Cirbulėnas
S. Viščinis

SEKMADIENĮ,
1952 m. SAUSIO 6 d.
3 valandą po pietų
OPEROS ARTISTŲ
KONCERTAS
Anna Kaskas,
Kontraltas
JOAN FRANCIS,
Sopranas
ALGIRDAS BRAZIS,
Baritonas
SOUTH BOSTON THOMAS PARK HIGH SCHOOL SALĖJE
BILIETŲ KAINOS: $2.00, $1.50, 1.00

STANDARD FEDERAL SAVINGS and Loan Association of Baltimore City
Metinis dividentas 3%
Kiekvienas indėlis apdraustas federalinės valdžios apdrauda iki 10,000
684 Washington Blvd. Baltimore, 30, Md.

HOTEL GRUSH
RESTORANAS ir BARAS
ADAM GRUSH, Savininkas
Iš kitų miestų atvykę tautiečiai visada gali gauti patogius ir nebrangius kambarius.
200 North Broad St., Philadelphia, Pa.
LOcust 7-9274

HOLLYWOOD INN & HALL
ELŽBIETA RUDAUSKIENĖ, Savininkė
Baras ir salės pramogoms
2419 W. 43rd STREET CHICAGO, ILL.
Tel. VIrginia 7-9880

PHILADELPHIA, PA.
MALONI LIETUVIŠKA UŽEIGA
ANTHONY BALCHIUNAS, SAV.
113 SOUTH 34th STREET
Arti Pennsylvanijos Universiteto
PETER DAVIDONIS
VYNAI — LIKERIAI — ALUS
2327 Brown Street Philadelphia, Pa.

ADAMS' CAFE
RESTORANAS IR BARAS
941 SPRING GARDEN, PHILADELPHIA, PA.
Tel. PO 5-9785

Naujai atidarytas lietuviškas restoranas ir baras
TRAUN'S
N. E. cor. 7th and DAUPHIN STREET, PHILADELPHIA, PA.
Tel. PO 5-9566

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS
LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601-3 So. 2-nd Street Tel. DE 4-5136
PHILADELPHIA, PA.

CHARLES J. ROMAN
(RAMANAUSKAS)
1113 Mt. Vernon Street Telefonas Poplar 4110
PHILADELPHIA, PA.
Moderniška laidojimo įstaiga: didelė graži koplyčia, erdvi salė su baru, pakeleivingiems suteikiama nakvynė — viskas nemokamai. Nedaimės valandą kreipkitės į mūsų įstaigą, dieną ar naktį — mes visados pasirengę suteikti geriausį patarnavimą.

WALTER'S CAFE
W. Medveckas, Sav.
Degtinė, alus ir vynas
1124 W. Pratt St.
Baltimore, Md.

STANLEY SHUKIS
Pristato į namus pirmos rūšies medžiagos drabužius: siutus, paltus ir t.t.
Priimami užsakymai
Atvksta į namus pamieruot
607 Washington Ave.
Waterbury, Conn.

John Baltaduonis
FRANKFORD AVENUE CAFE
1700 Frankford Ave.,
PHILADELPHIA, PA.

M. J. VERBYLA
Metalinių reikmenų krautuvė 861 Bank Street
Degtinės krautuvė
Green ir Leonard Sts.
Waterbury, Conn

TRAUN'S CAFE
N. E. cor. 16th Street and Spring Garden
Tel. LO 7-8662, LO 7-4967
Res. Cheltenham 2562
Philadelphia, Pa.

VINCO VIDGINIO
MAISTO KRAUTUVĖ
438 JEFFERSON ST.
Philadelphia, Pa.
TR. 7-6627

Liberty Federal Savings
AND LOAN ASSOCIATION
Philadelphia 7, Pa.
235 N. BROAD STREET
(Temporary Address)
New Building Under Construction at 202-204 North Broad Street
Total Assets . . . $9,396,856
General Reserves and Surplus $502,012
CHARLES S. CHELDEN, President
Current Dividend 2½% Per Annum
Payable June 30 and December 31
Paid Without Interruption Since 1901
SAVINGS ACCOUNTS NOW INSURED UP TO $10,000

VIENYBIEČIAI

J. S. ADAMS
Philadelphia, Pa.

KUN. N. PAKALNIS, Apreiškimo parapijos klebonas, pirmasis New Yorko Lietuvių Tarybos pirmininkas, nuolatinis mūsų laikraščio skaitytojas.

P. MAČIULAITIS
Bendradarbis

JONAS VALAITIS
Buvęs redaktorius

H. ATKOČAITIENĖ
Richmond Hill, N. Y.

J. SUTKAITIS
Brooklyn, N. Y.

KAIP ATSIRADO KALĖDŲ ŠVENTĖS?

Ar tikrai Kristus gimė Kalėdų rytą? — Anksčiau Bažnyčia šventė jo gimimą sausio 6 dieną — Kalėdos buvo švenčiamos ir pagoniškų tautų. Mergaitės klausydavosi šunų lojimo, kad galėtų sužinoti iš kurios pusės atvyks piršliai — Kita, vilkdavo apie stubą akėčias, kad galėtų pamatyti savo būsimojo vyro vaizdą — Sako, jog vidurnaktį vanduo pavirsta į vyną ir gyvuliai prakalba

Dauguma mūsų žymesniųjų švenčių sutampa su senovės pagoniškųjų tautų šventėmis, tebeturi net šiandien, keliolikai šimtmečių praėjus, daugelį charakteringų tų senovės pagoniškųjų švenčių bruožų. Ryškiausiu to pavyzdžiu mums gali būti dabar mūsų švenčiamosios Kalėdų šventės.

Jas mes švenčiame kaip Kristaus gimimo šventę. Daugeliui gali atrodyti, kad Kristus anais laikais, kaip tik ir yra gimęs Kalėdų metu, vadinasi gruodžio 25 dieną. Bet tokia nuomonė būtų be galo klaidinga: iš tiesų greičiausiai Kristus visiškai nėra gimęs nei Kalėdų, nei pagaliau gruodžio mėnesį.

Jau pačiais pirmiausiais amžiais nebesusigaudoma, kuriuo metų laiku buvo gimęs Kristus. Vieni ima nurodinėti ir visiems skelbti, kad Kristus esąs gimęs gegužės mėn. 20 dieną. Kiti vėl tvirtina, kad Kristus gimė balandžio mėn. 19 ar 29 d. Tretieji vėl tvirtina, kad Kristus gimė lapkričio 19 d. Bet tai dar buvo neviskas. Ilganiui Kristaus gimimo dienų atsiranda dar daugiau, net ir ištisa eilė. Štai maždaug trečiojo amžiaus viduryje iškyla nuomonė, kad kad Kristus esąs gimęs kovo 28 dieną.

Gruodžio 25 d. Bažnyčia pasirinko, kaip Kristaus gimimo šventę ne todėl, kad Kristus tikrai tą dieną būtų gimęs, bet visiškai kitais sumetimais.

Pasirodo, kad Kalėdų šventės, jau buvo švenčiamos pagoniškųjų tautų kur kas anksčiau prieš įsigalint krikščionybei. Tyrinėjimais nustatyta, kad tos šventės buvo paskirtos saulės garbei. Juk mes visi šiandien žinome, kad gruodžio 24—25 dienomis saulė iš pietų pusrutulio pradeda grįžti žiemių pusrutulin. Senovėj žmonės tikrosios šito gamtos reiškinio priežasties nežinojo ir manė, kad čia saulė nugalinti tamsą ir, darydama žmonėms gerą, vėl grįžtanti juos šildyti ir jiems šviesos teikti. Pati saulė buvo įsivaizduojama kaip koks dievas. Todėl visai suprantama, kad žmonės tokį saulės pasišventimą ir geradarybę žemei negalėjo pamiršti — štai atsirado šventės, paskirtos saulės garbei, paskirtos saulės nugalėjimui tamsos. Užėjusi krikščionybė norėjo tų švenčių paproti panaikinti: visiems savo nariams Bažnyčia uždraudė švęsti pagoniškąsias šventes. Bet pasirodo, kad atrąsinti žmones, net ir tikinčiuosius, nuo šitų linksmų ir triukšmingų švenčių nebuvo įmanomas dalykas. Nieko kito neliko daryti ir su šitomis linksmomis ir triukšmingomis šventėmis, kaip tik priduoti ir joms kokios nors krikščioniškos reikšmės. Ir štai kaip tik nuo IV-jo a. pradžios krikščionys buvo pradėję švęsti Kristaus gimimo šventę sausio mėnesio 6 dieną. Beliko tik nukelti tą šventę iš sausio 6 d. į gruodžio 25 d., į dieną linksmiausių ir triukšmingiausių pagoniškųjų švenčių (tų dienų šventes romėnai vadino calendae), ir visas reikalas lengvai būtų išspręstas: tuomet visi tose šventėse galėtų dalyvauti, nes jos juk jau nebebūtų pagoniškos šventės, bet krikščioniškos (Kristaus gimimo šventės). Taip ir buvo padaryta. Ir štai maždaug nuo IV-jo a. pusės pradedama švęsti gruodžio 25 dieną, kaip Kristaus gimimo dieną.

Senesniais laikais žmonės Lietuvoje Kalėdų laukdavo išsiilgę. Merginos, tikėdavosi sulaukti piršlių, nes po Kalėdų yra laisviausias laikas ir todėl pats patogiausias vestuvėms. Samdiniai laukdavo algos, nes dažniausiai per Kalėdas baigdavosi tarnavimo metai. Todėl susilaukus Kūčių visi apsidžiaugdavo.

Kūčių diena paprastai būdavo didelio sujudimo diena. Moterys jau nuo ankstaus ryto ruošdavo valgius Kalėdoms: kepdavo pyragus, ruošdavo mėsą ir kt. Vyrai kiek įmanydami stengdavosi apšvarinti namus: dažnai naujai perbaltindavo pečius, sutvarkydavo sienas, sutvarkydavo kiemą (jei būdavo pasnigę, prakasdavo ir nušluodavo takus, užkamšydavo žiogrius ir t. t.). Pusberniams dažnai būdavo duodamas ne visai jų mėgiamas darbas: nuplauti langus, nuvalyti stalus, suolus, ir kt.

Dažniausiai neidavo Kūčių valgyti tol, kol ant dangaus nepasirodydavo pirmosios žvaigždės. Ant Kūčių stalo visuomet būdavo padedama šieno, kuris apdengiamas staltiese. Tiesa, kai kur, ypač kai kuriose Žemaičių vietose, šitas Kūčių iškilmingumas paskutiniais metais buvo lyg jau ir pranykęs, bet daugely vietų Kūčios valgomos labai iškilmingai. Paprastai tikinčiose šeimose pirmiausia pasimeldžiama (visi susiklaupia prie kryžiaus, arba sustoja prie stalo ir šeimininkė balsu atkalba poterius). Po to valgomos plotkelės, kurios paprastai parsinešamos nuo zakristijono. Paploteles dalija šeimininkas ar šeimininkė. Paprastai duodama paplotėlė laužtį ir kam didesnis gabalas lieka, tas ilgiau gyvens (už tai visi stengdavosi kiek galima didesnį gabaliuką atlaužti). Laužydami paplotėles, vieni kitus sveikina ir linki laimės. Prie stalo stengiamasi sėstis poromis, nes jei susės ne poromis, kas nors ateinančiais metais turės mirti. Prie Kūčių stalo paprastai sėdasi visi: ir suaugę, ir vaikai, ir tarnai, tarnaitės. Suvalgius paplotėles, paprastai valgoma silkės: jų visi turi valgyti, antraip ateinančiais metais apipulsią nepageidaujami gyviai. Toliau gali valgyti kas kam patinka. Per Kūčias reikia valgyti kiek lenda, kad pilvai plyštų, tuomet per ateinančius metus galima bus dirbti, kad akys plyštų. Atradus silkės ar žuvies vidurius ar odą galima mesti į lubas, ir jei tai prikibs, tai ateinančiais metais susilauksi kokios laimės.

Pavalgius Kūčias viskas paliekama ant stalo. Pagal vienus, naktį atlekią iš dangaus angeliukai, kurie taip pat norį Kūčiomis pasivaišinti, o pagal kitus, tai turį tos galios, kad ateinančiais metais drugys nekrėsiąs. Ūkininkai paprastai nuo stalo paimdavo šieno ir išnešiodavo jo gyvuliams, kad Dievo palaima ir juos atlankytų.

Kūčių vakaras — burtų vakaras. Jei giedri naktis ir ant dangaus daug žvaigždžių —vištos sudės daug kiaušinių, o ateinantį rudenį gerai užderės baravykai. Mergaitės turi išbėgti laukan ir klausytis: iš kurios pusės sulos šunes, iš tos pusės atjos ir bernelis. Bevalgant Kūčias reikia traukti iš po staltiesės šieną: kas ištrauks ilgesnį, tas ilgiausiai gyvens, o kas ištrauks trumpą, to ameželis nebeilgas. Jei Kūčias valgant kam ausyse zvembia, ateinančių Kūčių nebevalgys. Jei mergaitės nori sužinoti, ar jos ateinančiais metais ištekės, Kūčių naktį geriausia proga tai sužinoti. Vakare įnešus medžius pečiui kurti, reikia suskaityti: jei poromis — ištekėsi, jei ne — dar liksi netekėjusi. Arba vėl: eidama gulti po pagalve pasidėk vyro kelnes: apie koki bernelį naktį sapnuosi, už to ištekėsi. O jei norima, galima ir taip padaryti: reikia atsikelti naktį 12 val., bet taip, kad niekas nepatėmytų. Pasiimti akėčias ir vilkti jas tris kartus apie trobą. Trečią kartą apvilkus pažiūrėti į langą: jei iš dešinės pamatysi berneli, ištekėsi, jei iš kairės — liksi netekėjusi. Galima tai sužinoti ir su veidrodžiu (tinka ir vyrams): naktį 12 val. pasiimti veidrodį, 2 žvakes uždegti iš abiejų pusių ir atsisėdus žiūrėti į veidrodį. Niekur į šalis žvalgytis negalima, bet reikia žiūrėti ir žiūrėti į veidrodį, kol akys pradės raibuoliuoti. Tuomet veidrody pasirodys vyrui mergaitės paveikslas, kurią jis ves, mergaitei berneliо paveikslas, už kurio ji ištekės. O jei veidrody pasirodys grabas — mirsi. Yra daugybės ir dar kitokių būdų; kitokių burtų, skirtų vyrams sužinoti savo mergelėms, o mergaitėms sužinoti berneliams. Dažnai įvairios Lietuvos apylinkės turi ir kitokesnių burtų ir juos visus sužymėti nebūtų įmanoma.

O kas nežino tų stebuklų, kurie, neva, Kalėdų naktį įvyksta. Štai, vanduo 12 val. trumpam laikui virstąs vynu, gyvuliai tuo pat laiku pradedą žmogaus kalba kalbėtis. Pagal pasakojimus, ne vienas esąs tokio vyno gėręs, ne vienas taip pat esąs ir gyvulius kalbant girdėjęs.

Kalėdų rytą visi Lietuvoje skubindavosi į Bernelių ar Piemenėlių mišias. Kai kur tos mišios buvo 12 val. nakties, bet dažniausiai apie 5— 7 val. ryto. O kiek čia žmonėse yra visokių pasakojimų, padavimų apie nutikimus vykstantiems į Bernelių mišias. Čia vienas susitikęs vaikščiojančią žvakutę, kitas koki vaiduoklį, trečias vėl ką nors. Tie pasakojimai, žinoma, turi ir realios reikšmės, nes žvakutės juk iš tiesų vaikšto (žaltvykslės), o esant užsnigtiems ir užpustytiems keliams dažnai tenka paklysti ir visokių keistenybių pritirti. Iš to žmonės paprastai ir sudeda didžiausius nuotykius, keistus ir stebuklingus nuotykius.

C. C.

Vienybietės pirmojo ALTS seimo metu New Yorke

M. Rudienė, I. Trečiokienė, V. Tysliavienė, V. Olienė, solistė Anna Kaskas, M. Strumskienė, I. Mikolainienė (buvusio Vienybės Lietuvninkų red. Mikolainio našlė), O. Valaitienė.

SVEIKINIMAI IŠ NEW JERSEY

Z. Andriūnienė
Mrs. J. Simon
J. K. Giraitis
J. Kraikauskas
St. ir Ona Pociai
J. V. Valickas
Adv. C. Paulis
T. Vancevich
J. Biekša
P. Saranka
M. Stanis
C. Šaltenis
P. Petrulis
J. Paknis
K. Murza
P. Mačiulaitis
F. S. Lulevich
C. Kulas
A. Gudonis
S. P. Gudas
J. Garolis
F. Faltin
I. Dilienė
J. Tamukonis
P. Šedvydis
J. Saukus
J. Plungis
P. Navickas
D. Petručionis
S. Karalevičius
R. Džiovalis
J. Budreckis
K. Bernotas
J. Budris
V. Boreika
J. Katilius
V. Pietaris
Barbara Sabecki
J. Liudvinaitis
M. Klimas
A. Laukžemytė
Ieva Trečiokienė
J. Treinis
J. Malinauskas
J. J. Stukas
A. Masandukas
Marcelė Baltrukonienė
K. Baltramiūnas

SVEIKINIMAI IŠ ĮVAIRIŲ VIETŲ

S. Bulota
Silver Creek, Pa.
P. M. Chmeliauskas
Plymouth, Pa.
P. Savolskis
W. Homstead, Pa.
D. Slivynas
Darby, Pa.
Adv. J. R. Verbalis
Plymouth, Pa.
J. Čeponis
Hamden, Conn.
Anthony Radvilas
Seymour, Conn.
J. Kawlaicze
Rumford, Maine
A. Ulčickas
Nashua, N. H.
W. A. Aliukonis
Nashua, N. H.
M. ir O. Menderiai
White Sulphur Springs, N. Y.
J. Mašanauskas
Binghamton, N. Y.
K. Verba
S. Norwalk, Conn.
S. Vaineikis
Binghamton, N. Y.
J. Trečiokas
Oakville, Conn.
J. Vaitkevičius
Granby, Conn.
J. Mikulka
White Sulphur Springs, N. Y.
A. Dėdynas
Greenfield, Mass.
L. J. Stasiulis
W. Roxbury, Mass.
Domas Janulis
Reno Nevada
J. Kasputis
Kenosha, Wisc.
J. Kripas
Ann Arbor, Mich.
J. Spurga
Cocoa, Florida
J. Stepp
California
J. Anskaitienė
San Mateo, Cal.
M. Jokubynienė
Toronto, Ont.
J. Aboris
Rumford, Maine
R. Šaknaitis
Union City, Conn.
Dr. P. Vileišis
Naugatuck, Conn.
J. Vaivada
Seymour, Conn.
J. Kliukinskas
Stamford, Conn.
F. Vilkas
Naugatuck, Conn.
A. Sanda
Union City, Conn.
B. Naikelis
Stamford, Conn.
G. Trečiokas
Hamden, Conn.
A. Atkočaitis
Nashua, N. H.
Michael Nosalius
Central Falls, L. I.
Joseph Baltramaitis
West Auburn, Mass.

SVEIKINA
Wales Ave. Tavern, Inc.
WINES and LIQUORS
Catering To
Parties - Banquets - Weddings
L. MILLER
780 EAST 150th STREET
Cor. Wales Ave. BRONX, N. Y.
Tel. MOtt Haven 9-9401

J. PETRIKA
Vienybės linotipininkas

VL. IR IZABELĖ DILIAI
nuoširdūs vienybiečiai

J. ATKOČAITIS
Richmond Hill, N. Y.

J. J. BIELSKIS, Lietuvos garbės Konsulas Los Angeles, Cal.

V. AMBROZEVIČIUS
Veteranas skaitytojas

A. PAKĖNAS
Amsterdam, N. Y.

RAPOLAS KRUČAS
Mūsų fotografas

J. O. SIRVYDAS
Buvęs redaktorius

ADV. J. BORDEN
Laisvės Varpo idėjos autorius

APIE VIENĄ BŪDINGĄ ĮVYKĮ

Nuo pat atvykimo į Ameriką (1907 m.) aš visa širdimi ir protu sutapau su Vienybe. **Tai buvo** tais laikais, kai Vienybę atkraustytą iš Plymouth, Pa. į Brooklyną, leido J. J. Paukštis ir K. Brazys. Vėliau, kai Vienybę perėmė leisti tam tikslui įsteigta bendrovė, man teko garbės būti jos direktorium ir prezidentu.

JUOZAS GINKUS

Man prisimena vienas būdingas tų laikų įvykis. Vienybę redagavo J. O. Širvydas, bet jau leido ją bendrovė. Tai buvo 1926 m., tuojau po perversmo Lietuvoje.

Vienybės bendrovės direktoriai nutarė savo laikraštyje paskelbti protestą prieš perversmininkus. Nutarta — padaryta. Protestas paskelbtas pirmame puslapyje, bet kitame, viduriniame, — redaktoriaus J. O. Širvydo vedamasis, kuriame protestuojama prieš tą protestą..

Dabar, po 25 metų, prisipažinsiu, kad aš, drauge su kitais keturiais direktoriais balsavęs prieš tą protestą, įkalbėjau J. O. Širvydą parašyti ir tą vedamąjį...

Vėliau įvyko "trečiųjų teismas," kuriame redaktorius J. O. Širvydas buvo išteisintas.

Tai tik vienas įvykis iš Vienybės preities. Jų būtų galima daug, daug suminėti.

Kaip ten bebuvo, bet. sveikindamas Vienybę, sulaukusią 65 metų amžiaus, turiu pasakyti, kad mano akyse ji visada buvo ir dabar tebėra patriotiškiausias ir tautiškiausias lietuvių laikraštis Amerikoje. Linkiu jai ir toliau eiti tuo keliu.

JUOZAS GINKUS.

WIĘNIBE LIETUWNIKU.

1886 m. V. 1-15

PIRMOJI MŪSŲ LAIKRAŠČIO ANTRAŠTĖ

Dan ir Della Kuraičiai, mūsų laikraščio draugai Chicagoje, pagarsėję savo kelionėmis po pasaulį.

J. ŠLIBURIS, bendradarbis.

B. K. BALUTIS, buvęs Vienybės bendradarbis, dabartinis Liet. pas. Londone.

J. J. Bachūnas, žymus veikėjas, keletb rezortų savininkas.

V. SIDZIKAUSKAS, Laisvosios Europos lietuvių skyriaus pirmininkas.

SVEIKINA VIENYBĘ
Balzek Motor Sales, Inc
4030 S. ARCHER AVE.,
CHICAGO 32, ILL.
STANEY P. BLAZEKAS
President

SVEIKINA
WALTER J. DILIS
HEAT INGINEERING SERVICE
543 S. CLINTON STREET,
EAST ORANGE, N. J.

SVEIKINA VIENYBĘ
jos 65 metų sukakties proga
drabužių valykla ir siuvykla
RŪTA
Ona Juodkienė, Sav.
3255 S. HALSTED SEREET,
CHICAGO 8, ILL.

Vienybės 65 metų sukakties
proga sveikina
Nash Waterbury, Inc.
FRITZ BARZILIAUSKAS
395 WEST MAIN STREET,
WATERBURY, CONN.

IŠ MANO ATSIMINIMŲ

V. S. JOKUBYNAS

Pirmas atsilankymas Vienybėje

Vieną birželio mėnesio dieną iš Pennsylvanijos keliavau namo. Su manim drauge keliavo V. Ambrozevičius. Lauke būriais lijo. Įvažiavus "vuodų karalystėn" (New Jersey valstybėn), mano bendrakeleivis man rodė tas lygumas su upeliais ir žaliuojančiais medžiais, kur seniau būdavo vaidinamos ir filmuojamos įvairios dramos ir net tragedijos. Tai buvo seniai kada Hollywoodo" dar nebuvo. Tie reginiai man atrodė labai gražūs. Žiūrint į tas gražias vieteles, man atsirado noras būtinai užsukti į Brooklyną ir atlankyti savo mylimą laikraštį, kuris tada vadinosi "Vienybė Lietuvninkų", kurią pažinau dar Lietuvoj gyvendamas, lietuvių spaudos draudimo laikais.

Lauke vis lijo. Pasisakius man savo tikslą, Ambrozevičius man aiškino, kaip turėsiu į Brooklyną važiuoti. Tuo reikalu besikalbant, baigėsi mūsų kelionė. Privažiavome kažkokį miestą. Hobokene, ar kaip jis vadinosi. ir traukinys toliau jau neina. Su Ambrozevičium atsisveikinome. Jis nuėjo į kitą traukinį, o aš pervažu (Ferry) persikėliau "per balą", kiton pusėn, ir ėjau pirmyn, kol priėjau gatvekarių liniją. Čia sustojau laukti savo važio, ir laukiau jo ilgai. Buvo šeštadienio popietis. Dairydamasis, aš pastebėjau, kad niekur nematyti nei stulpų, nei elektrinių vielų, o viduriu kelio, tarpe bėgių, tyso ilgas plyšys, lyg peiliu išrėžtas diržas, poros colių platumo. Vėliau sužinojau, kad apačioj to plyšio eina tam tikras tunelis, kuriuo seniau bėgdavo lynas (plieninė virvė), traukdama gatvekarius. o dabar vietoj lyno, ė o jau elektrinė viela, teikianti gatvekariams jėgą.

Nesulaukdamas gatvekario, pradėjau nerimauti. Tik praeidamas žmogus man paaiškino, kad šeštadieniais, nuo 11 valandos, čia jokie gatvekariai neina, ir patarė eiti porą blokų toliau, kol prieisiu kitą liniją. Tada vėl ėjau, kaip buvo man patarta.

Važiavau "konke"

Kaip dabar kartais laikraščiuose randu pašiepimus buvusiai Kauno "konkei", man darosi pikta, nes rodosi, kad tokiais pašiepimais yra kartu pašiepiama ir Lietuva už tokį primityvišką susisiekimą. Bet tai nebuvo Lietuvos, tik okupantų rusų produktas. Tą "konkę" Kaune mačiau ir aš, bet važiuoti ja man neteko. Tačiau man teko tokia "konke" važiuoti Amerikoje. Kur? Nagi New Yorke....

Nuėjęs gal porą blokų, priėjau vėl gatvekarių liniją, bet čia ilgai laukti neteko. nes tuojau prisiartino poros arklių traukiama būda. Tai buvo "amerikoniška konkė". Važis kada nors seniai buvo gražiai padarytas, bet dabar buvo jau aptrunijęs ir apšepęs. Skubinai ėjau vidun, norėdamas nuo lietaus pasislėpti. Viduje pas duris stovėjo uniformuotas žmogus, užsikabinęs odinį krepšį pinigams dėti. Kadangi tokius "pareigūnus" buvau jau Anglijoje matęs busuose (arkliais traukiamuose), todėl jau žinojau, kad tai kolektorius. Padaviau jam pinigą, ir pasakiau, kad važiuoju į Brooklyną. Jis man paaiškino, kad turėsiu persėsti prie kitos linijos, nes jie į Brooklyną nevažiuoja.

Važiuoju. Kelionė buvo ne ilga, bet labai nuobodi, nes arkliam žingine einant, pasiskubinti negalima. Važyje vietos nedaug, visi suoleliai užsėsti turiu stovėti pašalyje, o čia, lyg tyčia, kad pradės vanduo bėgti man ant galvos... turbūt važio stogelis kur prakiuro. Bet, vargais ne galais. visgi privažiavom elektrinių gatvekarių liniją ir čia teko persėsti į kitą važį, kuris bėgo greitai, ir kelionė buvo patogesnė. Teko važiuoti garsiuoju Brooklyno tiltu, kurį statant, laikraščiai buvo pilni visokių pasakojimų. Pats tiltas buvo siejamas su septyniais pasaulio stebūklais, nes tai turėjo būti ilgiausis tiltas pasaulyje.

Brooklynas ir Vienybė

Privažiavus Williamsburgo aikštę, čia jau Brooklynas. Teko siektis į Grand gatvę. Einu dairydamasis. Štai ir garsioji Grand Street. Gatvė pilna duobių su purvais, namai visur seni, apsamanoję, suodini, jokio medelio, nei žolynėlio niekur nematyti. Žodžiu, Brooklynas teikė labai niūrų vaizdą.

Eidamas toliau, pamačiau virš sienos, ant storos vielos tinklo užrašą didelėmis, geltonomis raidėmis: "Vienybė Lietuvninkų". A, tai čia! Einu į vidų. mane pasitinka smulkaus veido, simpatiškos išveizdos žmogus. Tai buvo Vienybės laidėjas J. J. Paukštis. Daug kartų kalbėjomės korespondencijos keliais, o asmeniškai susitinkame dabar pirmą kartą. Šiltai pasisveikinome ir greitomis sumetėme po kelis žodžius. Jis pasisakė esąs tik vienas, nes spaustuvės darbininkai šeštadieniais nuo pietų nedirba. Tik jis prisiminė, kad redaktorius gal dar nė ra išėjęs.

Užlipome į antrą augštą, ir radome ten nedidelio ūgio, barzdotą žmogų, vyniojantį kaž kokį pundelį, kurį jis skubinosi nešti į paštą. Tai buvo Vienybės redaktorius Juozas O. Širvydas, su kuriuo dabar teko asmeniškai susitikti irgi pirmą kartą. Pasidalinę keliais žodžiais, išsiskyrėme, nes jis išsiskubino į paštą.

Sugrįžę Paukščio raštinėn, radome atvykusį Andrių Martų (Martusevičių), kurį jau seniau pažinojau. Paukštis, liepęs jam pabūti raštinėje, mane pakvietė vakarienės. Kadangi oras buvo nepatogus, tai užėjome į artimą lietuvišką restoraną. Vieta buvo tikrai gaspadoriška. net su namų darbo stalais. Srėbėme barščius, ilgai kramtėme. Sugrįžus Vienybėn, ėmiau teirautis apie nakvynę. Jiedu tikrino, kad tinkamų nakvynei vietų Brooklyne nėra, o eiti į bet kokią lindynę, jie nepatarė. Pagaliaus Martus pakvietė važiuoti pas jį į New Yorką. Važiuojame.

Važiavome požeminiu ekspresu labai greitai. Paskui įėjome į didelius namus, ilgu karidorium į Martaus kambarį. Tuojau užmigome. o kai pabudome, jau buvo 10 valanda sekmadienio ryto. Pavalgę pusryčių ir pietų, ėjome pamatyti New Yorko. Martus man rodė valdiškus fortus, kur jūrų plotas užklotas minomis. Ilgai žiūrėjome, kaip laiveliai (tuckers) prisikabinę didelius pervažos laivus, atsargiai traukia prie dokų, sau žinomais keliais, kur nėra minų.

Vėl į Brooklyną — ir vėl į New Yorką

Paskui dar nuvykome į Central Park, bet ten neilgai užtrukome, nes oras buvo drėgnas ir vėsus. Be to. mano "čebatai" po vakarykščio lietaus subrinkę, spaudė man "kornus", ir todėl pradėjau net šlubuoti. Tada Martus ir sako: Na, kad jau taip, tai geriau važiuosim į Vienybę". Ir nuvažiavom. Raštinėj radome kelis žmones, kurių reikalus užbaigęs Paukštis, pasisiūlė palydėti mane į geležinkelio stotį Grand Central.

Važiuojame gatvekariu, o J. Paukštis, žiūrėdamas į stovinčias moteris, pasakoja, kad seniau New Yorke buvus mada vyrams užleisti savo vietas moterims, neturinčioms kur atsisėsti, bet kai tik atsirado sufragizmo sąjudis, tai vyrai, lyg susitarę, dabar nė vienas joms savo vietų neužleidžia, dargi sako, kad "turi būti lygybė visame".

Važiuo ant Brooklyno tiltu, klausiu. kam šalyse tilto tokie platūs, storos vielos tinklai. Paukštis man aiškina, kad įvairūs bevilčiai ir desperatai nuo tilto šokdavę upėn, ir prigerdavo, arba užsimušdavo. Tada valdžia speciališkai užtaisė tuos tinklus, ir dabar, jei kas mėgina šokti upėn, tai nušoka į tuos tinklus, ir sargyba čia juos tuojau sučiumpa.

Taip privažiavome ir geležinkelio stotį, kur dar kiek pasikalbėję su J. J. Paukščiu, atsiskyrėme, nes laikas buvo man jau keliauti namų link. Keliaudamas namo, buvau labai patenkintas Vienybės atlankymu, ir pirmąja pažinčia su jos leidėju ir redaktorium.

TEISĖJAS W. F. LAUKAITIS, SLA prezidentas, mūsų laikraščio draugas.

DR. M. J. COLNEY, dabartinis ALTS pirmininkas.

Sveikinu Vienybę, sulaukusią tokį didelį metų skaičių ir atlikusią tokį vertingą darbą Amerikos lietuvių kultūrai. Man ypatingai malonu prisiminti, kad Vienybė per tiek metų taip sekmingai kureno Amerikos lietuvių tautinę sąmonę ir taip sąžiningai atliko didelio kultūrininko pareigą. Ji su pasididžiavimu gali būti pavyzdys kitiems.

Gėrėdamasis Vienybės jubiliejumi, aš savo ir Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos vardu siunčiu Vienybei, jos Redaktoriui ir bendradarbiams kuo širdingiausius linkėjimus.

Jūsų,
ANTANAS A. OLIS,
Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Pirmininkas.
1951 m. sausio mėn. 30 d.

SVEIKINA IŠ CHICAGO, ILL.

K. Balčiūnas
Sophia Barcus
J. B. Brenza
Dr. S. Biežis
J. J. Barsevsky
J. B. Borden
Rev. S. Geniotis
P. Gribienė
Adv. K. Gugis
J. Jokantas
S. Juodvalkis
J. J. Kazanauskas
Al. Kumskis
P. Mickas
Michael R.Kazūnas
John Pakel
A. Peškys
B. Rakauskienė
F. D. Rakas
Dr. Walter J. Swiatek
E. Radauskienė
C. Stephens
W. J. Stankūnas
V. M. Stulpinas
C. Ukelis
John Zalga
Dr. P. Z. Zalatoris
Al. Žalpis
M. Zolpienė
Teisėjas J. T. Zuris
Mrs. S. Boris
Dr. J. Kulis
Nora Gugienė
Frank Paulis
K. M. Šilius
George A. Šukys
Joseph Padžiūnas
Dan Kuraitis
E. Mikužiūtė
A. Kartanas
Dr. A. Zimontas
Justinas Kulis

NUO DIRBTUVĖS IKI OPEROS

Daugelis mūsų ateivių įrodė, ką gali laimėti eilinis darbininkas savo atkakliu pasiryžimu ir sunkiu darbu. Kazys Kraučiūnas —vienas tokių pavyzdžių. Jis įrodė, kad ir fabriko darbininkas gali būti operos artistas...

Dabar, kai Vienybė mini savo ilgo amžiaus sukaktį, tokių pavyzdžių būtų galima nurodyti visose mūsų gyvenimo srityse. Juk 65 metai — ilgas laikotarpis...

Na, bet tuo tarpu leiskite man stabtelti ties Kaziu Kraučiūnu, kuris, kaip jau sakiau, yra vienas daugelio tos rūšies pavyzdžių.

Buvęs Kauno Valstybės Operos tenoras Kazys Kraučiūnas gimęs Preidžių kaime, Velžių valsčiuje, Panevėžio apskrity. Būdamas vos 16 metų Kazys apleido Lietuvą. Atvykęs į Ameriką, jisai rižosi sukurti savo gyvenimą per sunkų ir ištvermingą darbą.

Kraučiūnas trumpu laiku įsijungia į Amerikos lietuvių kultūrinį gyvenimą, įstodamas į chorus ir teatrališkus ratelius.

Dalyvaudamas Chicagos ir Clevelando choruose bei vaidinimuose dramose, komedijose ir operetėse, Kazys Kraučiūnas atkreipė į save visuomenės dėmesį savo geru balsu.

Clevelando choro vedėjas Jonas Būtėnas labai juo susidomėjo ir nutarė lavinti jo balsą savo dainavimo studijoj.

Jonas Būtėnas, kuris jau tada buvo žinomas kaip geras dainininkas, įkvėpė mūsų talentingą Kazį ir davė jam labai stiprų dainavimo pagrindą.

Tuo metu atvyko į Clevelandą Chicagos Opera, kuri turėjo neišdildomos įtakos jaunai, idealizmu virpančiai Kraučiūno sielai. Jis pradeda vis daugiau ir daugiau pasireikšti kaip solistas, dalyvaudamas įvairiuose Amerikos lietuvių parengimuose bei koncertuose.

Po trijų metų Kraučiūnas persikelia į New Yorką, kur jis studijuoja dainavimą pas garsų profesorių Adolfą Pescia, o vėliau pas pagarsėjusią operos dainininkę M-me De Serano.

K. KRAUČIŪNAS

New Yorke ir Chicagoje Kazys Kraučiūnas buvo įdainavęs keliolika lietuviškų plokštelių.

Savo profesorių bei žymesniųjų muzikų patariamas, Kazys išvyksta dainavimo studijoms į Italiją 1925 metais, kur jis išbuvo keturis metus.

Komp. A. Vanagaitis parašė tuo metų Marguty sekančius linkėjimus Kraučiūnui:

"Linkiu K. Kraučiūnui pasiekti sau užsibrieštą tikslą ir pašvęsti savo jaunystę mokslui. Aš pilnai esu įsitikinęs, kad iš K. Kraučiūno bus geras dainininkas, tik dirbk ir mokykis. Kraučiūnai, tobulink save, neapvilk manęs".

Labai svarbus įvykis Kraučiūno karjeroj buvo jo debiutas Rigoletto operoj Italijoj, S. Angelo mieste, 1928 m., sausio 20, 21 ir 23 d. Tuometinis dienraštis L'Unione, labai iškėlė Kraučiūno balsą ir vaidinimą, bei jo pasisekimą publikoj. Didelio pasisekimo akivaizdoj, Kauno Valstybės Opera pakvietė K. Kraučiūną kaip žymų tenorą ir pasirašė su juo sutartį. Pirmas jo pasirodymas Kaune Il Trovatore operoj buvo be galo įspūdingas ir mūsų spaudos puikiai įvertintas.

Sezonui praslinkus, Kazys Kraučiūnas grįžta į Ameriką, kur jis toliau sekmingai koncertuoja ir dalyvauja lietuvių radijo programose. Šiuo metu Kraučiūnas kad ir nepasireiškia viešai, bet jis išsilaiko prideramoj artistinėj formoj, tobulindamas ir plėsdamas savo repertuarą.

Prof. Vytautas Bacevičius

SVEIKINA VIENYBĘ
sulaukusią 65 metų sukakties
BARTASH & CO.
2332 BLUE ISLAND AVE.,
CHICAGO 8, ILL.

PASINAUDOKITE ŠIA PROGA!
DABAR jums siūloma tikrai žemomis kainomis įvairiausių baldų—stalų, kedžių, spintų, sofų, lovų, matracų ir t.t.
Pats didžiausias pasirinkimas
Mūsų biznis yra seniai įkurtas ir todėl jis savo rūpestingu patarnavimu gerai žinomas visiems Brooklyno lietuviams. KREIPKITĖS DABAR.
FURMAT CO., Inc.
(Prieš Republic teatrą)
445 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
EVergreen 4-1530

GREETINGS FROM
J. & W. NEWSPRINTERS, Inc.
106 GERRY STREET BROOKLYN 6, N. Y.
EVergree 8-7233

VIENYBĖ
An American Weekly in the Lithuanian language
Established in 1886 by J. Paukstis
JUOZAS TYSLIAVA, Editor and Publisher
VYT. GEDGAUDAS, Editor
Editorial and Business Office:
412 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y. Phone EVergreen 4-0862
Subscription Rates: USA and possessions $4.00 per year. Canada $4.50. Elsewhere $5.50. Advertising rates on application.
Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office at Brooklyn, N. Y. under the Act of March 3, 1879.

VIENYBĖS DRAUGAI IR RĖMĖJAI

P. LITVAITIS
Brooklyn, N. Y.

TEISĖJAS B. A. DEGASIS
Nashua, N. H.

J. TAMAŠAUSKAS
Lowell, Mass.

ST. SKIKAS
Bridgeport, Conn.

ADV. ANTHONY WESLAN
Brooklyn, N. Y.

J. SAGYS
Ozone Park, N. Y.

A. S. TREČIOKAS
Newark, N. J.

A. MINETA
Brooklyn, N. Y.

DR. B. K. VENCIUS
Brooklyn, N. Y.

J. TAREILA
Waterbury, Conn.

ADV. A. LAPINSKAS
Chicago, Ill.

ST. POCIUS
Newark, N. J.

AMERIKOS LIETUVIŲ SPAUDA IR MŪSŲ ŽURNALISTAI

V. ALSEIKA
Cleveland, Ohio

Šešiasdešimt penkeri metai lietuviško laikraščio gyvenime... Ne tik džiugus, bet ir nepaprastai reikšmingas ir retas reiškinys. Jei tokio amžiaus susilaukė Amerikos lietuvių savaitraštis ir tai labai sunkiose sąlygose, laimingai įveikęs šio amžiaus ir ši kontinentą palietusias nelaimes bei kataklizmus (dvejus karus, depresijas ir kt.), tai įgalina ir su šviesesnėmis viltimis žvelgti ne tik į šio savaitraščio tolimesnį gyvavimą, bet ir į mūsų amerikinės lietuviškos spaudos ateitį. Ir ne tik spaudos, bet ir mūsų išeivijos, įskaitant ir atvykusias antrojo pasaulinio karo aukas, ateitį tautine ir kultūrine prasme. Tad prie sveikinimų žilajam sukaktuvininkui turėtų jungtis visi, be pažiūrų skirtumo, susirūpinę mūsų tautiniu išlikimu Amerikos kontinente, visi, įvertiną milžinišką spaudos vaidmenį ne tik tautos atgimimo laikais, bet ir šiais sunkiais tautos bandymų metais.

Šių eilučių autoriui nepaprastai malonu nuoširdžiai sveikinti Vienybę jau iš Amerikos padangės, drauge ir prisimenant ryšius su šiuo savaitraščiu dar ilgaisiais lenkų okupacijos metais Vilniuje. Tais laikais, kai su nekantrumu laukėme laikraščio iš Amerikos, laikraščio nuolat pabrėžusio reikalą visiems lietuviams rūpintis tautinio vieningumo reikalu. Jau tada, 1936 m., Vienybei minint savo auksinę 50 m. sukaktį, prieš pat savo mirtį nuoširdžiai ją sveikino autoriaus tėvas, dr. D. Alseika. Šis jo sveikinimas tiktų ir dabar, nes negi ir šiuo metu negalėtume nesirūpini nevieningumo reiškiniais mūsų visuomenėje? Jei mūsų spaudos sukaktuvininkas vis dar tebekelia šias negeroves, tai juo labiau iškelia jo nusibrėžtą liniją ir drauge jo nuopelnus.

Kokie gi mūsų spaudos darbininkų santykiai su lietuviškąja Amerikos spauda? Ar tenka džiaugtis mūsų žurnalistų įnašu į šio kontinento laisvąją ir gražių tradicijų spaudą? Reikia čia pastebėti vieną būdingą reiškinį — jei tremties spaudoje Vokietijoje daugiausia reiškėsi ir ją leido ne mūsų spaudos "vilkai", tai iš dalies tas pats ryšku ir Amerikoje. Kai kurie seniau pasireiškę mūsų žurnalistai Amerikoje visai nutilo, iš kitos gi pusės rasime keletą pavardžių — Lietuvos spaudoje visai ar mažai matytų —kurių savininkai toje JAV lietuvių spaudoje dirba tiesiog neįprastu aktyvumu.

Jei pažvelgsime į Amerikos lietuvių spaudą ligi pav. 1944 m. ir vėliau ligi 1948 m. ir po jų, lengvai įžiūrėsime skirtingumus. Ligi 1944 m. toje spaudoje rečiau pasitaikydavo Lietuvos laikraštininko plunksna — daugiausia ją užpildydavo Amerikos lietuviai, dažnais atvejais ir ne žurnalistai. Nors toji spauda (dienraščiai, savaitraščiai) lietuvybės išlaikymo atžvilgiu ir suvaidino labai didelį vaidmenį, bet buvo jaučiama ir nemaža spragų — be vienos kitos išimties, daugely laikraščių šlubavo kalba, technikinis sutvarkymas, trūko svaresnių publicistinių straipsnių ir t.t. Nuo 1948 m. rudens, atsiradus Dėdės Samo žemėje nemažam būriui mūsų žurnalistų, rašytojų, visuomeninin-kų, politikų, šių visų plunksnos darbininkų ir intelektualų dėka, kai kurie laikraščiai net žymiai pakeitė veidą. Keletas tremtinių įsitraukė ir į redakcinį darbą. Nėra paslaptis, kad talkininkaujant buv. Lietuvos laikraštininkams, visa eilė laikraščių neabejotinai pagerėjo ir savo kalba ir redakcine bei technikine puse ir tuo būdu ne tik priartėjo prie Lietuvoje įprasto spaudos organo tipo, bet ir įgalino senuosius savo skaitytojus kiek pasitempti ir labiau sutapti su tremtinių atsiveždu ir per 20 metų laisvoje tėvynėje puoselėtu kultūriniu, intlektualiniu lygiu.

Taigi, atrodytų, viskas tvarkoje? Taip, būtų tvarkoje, jei į lietuviškos spaudos vežimą Amerikoje būtų įsijungę ne tik keli pasišventėliai, bet žymiai daugiau pajėgiųjų spaudos žmonių. Tikrumoje visą naštą velka nedidelis būrys žmonių — vienas kitas gal ir pelnosi iš to darbo duoną, tačiau visi kiti — savanoriai darbininkai, spaudoje dirbą šūkiu: "rašykime, nes jei nerašysime, ne tik nepakelsime spaudos lygio, bet ir prisidėsime prie jos smukimo." Tie žmonės rašo ir rašo daug ir jų pavardėms pakatų dviejų rankų pirštų. Kai kurių redaktorių ir jų talkininkų dėka, mūsų laikraščiai rodo nuolatinio tobulėjimo žymių — vis plečiami literatūros skyriai, įvedami nauji, sugebama patiekti nauji ir tikslūs užsienio gyvenimo pranešimai, nesivaržoma atviai pasisakyti opiaisiais mūsų gyvenimo reiškiniais ir kt. Tai džiugu, tačiau visa tai negali nuslėpti fakto — daug mūsų žurnalistų, ir pačių pajėgiųjų, nerašo beveik ar metė plunksną. Kur tektų ieškoti priežasčių?

Amerikos gyvenimo tikrovėje? Gal būt. Ji, atrodo, bus, gal laikinai, pakirtusi ne tik žurnalistus, bet ir visus kitus intelektualinių profesijų darbininkus - tremtinius. Kai tenka per dienas, dažnai ir naktimis dirbti neįprastus, dažnai sunkius fizinius darbus, kai tenka pagrindinai keisti savo gyvenimo įprastinį ritmą ir kai ne retai tenka pakęsti moralinį skausmą, tai reikia pripažinti — sąlygos aktyviai dirbti spaudoje nėra palankios. Mūsų plunksnos žmogus, matydamas, kad iš savo profesijos čia duonos (be retų išimčių) nevalgys, kad— spauda neišgali mokėti honorarų, pamoja ranka — kodėl man rašyti, geriau pailsėsiu po savaitės sunkaus darbo "šapoje". Ir nerašo. Ir jei parašo, tai tik retkarčiais. O jei rašo dažnai ir net į įvairius laikraščius ir net keliose valstybėse, tai neabejotinai jau turime reikalo su pasišventėliu ir po varginančio darbo dar sugebančio paimti plunksną į rankas, arba su žmogumi, kurio užsiėmimas įgalina daugiau laiko paskirti rašymui. Būdinga tai, kad tiek Vokietijoje, tiek Amerikoje spaudoje daugiausia rašo žmonės, Lietuvoje iš spaudos duonos nevalgę ir rašę tik iš meilės žurnalistikai bei savo pašaukimui. Kai kas galėtų sakyti, kad tie žmonės neverti ir žurnalistų vardo ir laikytini paprastais rašeivomis. Tai būtų neteisinga — priešingai, iš tų "rašeivų" išaugo jau ne vienas pajėgus žurnalistas. Tuos žmones tektų laikyti idealistais — žurnalistais, kurie retas laisvas nuo darbo ir šeimyninių rūpesčių valandas skiria spaudos darbui.

Bet pasitempti privalėtų ir senieji mūsų spaudos darbininkai. Jei, pav., kai kurie pajėgesni laikraštininkai per savaitę bent vieną "kolumną" prirašytų kuriam nors savaitrašty, tai mūsų spaudos veidas Amerikoje dar labiau pasikeistų į gerąją pusę ir laikraščiai pajvairėtų. Gal būt daugiau išryškėtų ir mūsų publicistinė žurnalistika, — nepaslaptis juk, kad visą laiką tremtyje gyvename reportažinės žurnalistikos įsigalėjimą. Raportažinių autorių atvyko daug iš Lietuvos ir nemaža jų priauginome tremty — Vokietijoje. Tačiau tautos žurnalistinė kultūra negalės kilti, jei ji remsis tik ellinio ar geresnio tipo reporteriais. Gerų publicistų niekada neturėjome daug — dr. J. Purickis, dr. A. Skrupskelis, V. Gustainis, J. Keliuotis, tai tik kelios pavardės žmonių, kurių esame netekę, bet kurių vietas turėtų užimti kiti. Publicistai bus reikalingi ne tik ateities Lietuvoje, bet ir nemažiau jie būtini mūsų spaudoje Amerikoje ir kitur. Jei jų tiek mažai išugdome, jei publicistai mažai reiškiasi mūsų spaudoje — tai apgailėtinas, tačiau ir įmanomas atitaisyti reiškinys.

Daug čia galėtų padaryti ir organizuota žurnalistų ranka. Nors Vokietijoje mūsų spaudos žmonės be dviejų suvažiavimų ir gražių sumanymų daugiau nieko svaresnio neatliko, tatai nereikštų, kad Amerikos sąlygose visai jau nebūtų reikalinga organizacija ir ja pasiekiamos priemonės. Tenka tik apgailestauti, kad jau beveik visiems mūsų žurnalistams išlipus į Amerikos krantus, dar vis nematome ryžtingesnių pastangų juos apjungti ir ne tik apjungti, bet ir imtis eilės svarbių žygių, kaip dėti pastangas daugiau brautis į amerikinę spaudą, šalpa į vargą pakliuvusių laikraštininkų, žurnalistinė ir kitokia parama Vokietijoje likusiai mūsų spaudai (Tremtis) ir kt..

Netenka abejoti — lietuviškoji spauda Amerikoje tebeina ir eis toliau, ji susilauks ir dar senesnio amžiaus kaip dabar minimoji garbingoji Vienybės sukaktis, tačiau, jei visi norime, kad toji spauda nemerdėtų, bet nuolat tobulėtų ir būtų gyva savo turiniu bei dvasia, sutikime su tuo, kad čia be visų skaitytojų, visų lietuviškos spaudos draugų kuo didžiausios talkos ir paramos, reikalinga ir daugiau aktyvumo bei pasišventimo ir iš mūsų senųjų ir jaunųjų plunksnos darbininku tarpo.

Iš pat ankstybos jaunystės, nuo pat atvykimo į šią žalį skaitau Tave, Vienybe. Tu buvai, esi ir būsi mano geriausia draugė.

Ilgiausių metų Tau, pasaulio lietuvių spaudos veterane.

IPOLITAS KUTELIS.
Waterbury, Conn.

DR. M. J. VINIKAS
SLA sekretorius

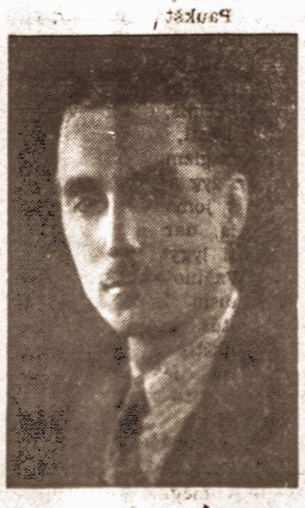

ADV. C. S. CHELEDEN
Philadelphia, Pa.

ADV. A. O. SHALLNA
Boston, Mass.

J. AMBRAZIEJUS
Brooklyn, N. Y.

KUN. A. G. GRADECKIS
New Haven, Conn.

ONA POCIENĖ
Newark, N. J.

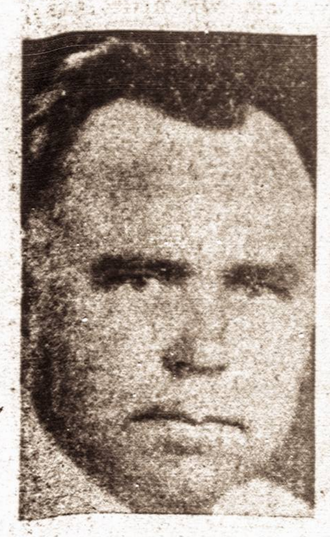

ADV. N. RASTENIS
Baltimore, Md.

S. GUDAS
West Orange, N. J.

W. M. CHASE
Hartford, Conn.

A. SINUSIENĖ
Brooklyn, N. Y.

A. LUKŠIS
Amsterdam, N. Y.

O. RAČKIENĖ
Los Angeles, Calif.

J. OLŠAUSKAS
Amsterdam, N. Y.

ADV. W. J. DRAKE
Jamaica, N. Y.

STASYS MOCKUS
Boston, Mass.

PLATI VIENYBĖS VAGA IŠEIVIJOJE

Tais laikais kai Lietuvoje buvo "ir tamsu ir juoda," kai rusų režimas draudė lietuviams spaudą, kai New Yorko uoste buvo statoma pedestalas Amerikos laisvės simboliui, Laisvės Statulai, kuri tų pat metų pabaigoje ir buvo pastatyta, 1886 metais— mažame angliakasių miestelyje, Plymouthe, Pennsylvanijoje vasario 10 d., Juozo Paukščio pastangomis, su redaktorium T. Bočkausku priešaky, buvo pradėta leisti laisvas lietuviškas laikraštis — Vienybė Lietuvninkų.

Nors Vienybės Lietuvninkų pradžia nieko bendro neturėjo su Laisvės Statulos statymu, bet šios šalies sąlygos, žodžio ir spaudos laisvė leido lietuviams tokius darbus, kaip laikraščio leidimą ir mūsų didžiosios organizacijos. Susivienijimo Lietuvių Amerikoje įsteigimą, kas tiesioginiai buvo Vienybės Lietuvninkų nuopelnas. Tais pat metais, rudeniop, kaip toliau patirsime, buvo padaryta užuomazga Susivienijimui, kuris išgyvenęs visokių nuotykių, vis dėlto išliko iki šių dienų, kaip ištisai ėjo ir šis, tada įsteigtas laikraštis, atlaikydamas visas to ilgo laikotarpio audras.

Lietuvių išsiblaškiusių nuo Atlanto pakraščių iki Chicagos tada buvo apie 50,000.

Tais pat metais sustojo Tilžėje ėjusi pirmoji lietuvių spaudos pranokėja Aušra.

Tais pat 1866 metais, porą metų anksčiau atvykęs Jonas Šliupas, buvęs Aušros redaktorius, kuriam Vokietijoje draudė gyventi, New Yorke pradėjo leisti savo laikraštį, lietuviškąjį Balsą ir taip pat kelti mintį apie Lietuvių Susivienijimo įkūrimą, ką jis ir įvykdė rugp. 15 d., sušaukdamas savo laikraščio pastangomis lietuvių suvažiavimą Shenandoah, Pa.

Jonui Šliupui raginant kurti Lietuvių Susivienijimą Vienybė Lietuvninkų rugp. 4 d. išleido atsišaukimą į visas katalikiškas draugijas taip pat ragindama kurti "katalikiškų draugijų bendrą susivienijimą," ir tuo tikslu suvažiavimas įvyko lapkričio 22 d. Plymouthe. Tas "Susivienijimas visų draugysčių katalikiškų Amerikoje" buvo steigiamas norint nustelbti šliupinį susivienijimą, kurio vadas buvo jau ir tada pasireiškęs, kaip laisvamanis. Tuo tarpu lietuviai dar nemokėjo kitaip galvoti, kaip tik "katalikiškai". V. L. vadovybėje steigiamam lietuvių susivienijimui tada pirmininkavo kun. A. Varnagiris.

Sakoma, Jono Šliupo laisvamaniškumas kenkė Aušrai jo redagavimo laiku, ir tai pakenkė jo susivienijimui, nes jis neilgai gyvavo, kaip ir neilgai ėjo jo Lietuviškasis Balsas — vos trejetą metų.

Vienybės Lietuvninkų linija tada, suprantama, buvo katalikiška. Jos aprobatorium tada buvo kun. Varnagiris, kuris vėliau betgi Plymoutho vyskupo buvo suspenduotas ir iškunigintas už nekunigiškus darbelius.

V. L. leidėjai turėjo tikslo gyventi "zgadoje su broliais lenkais," nes lietuviai tada tik taip suprato katalikybę, sakydami, kad "lenkai ir lietuviai yra tos pačios motinos bažnyčios vaikai".

1888 metais, Jono Šliupo Susivienijimui dingus, Vienybei Lietuvninkų teko didelė pareiga vadovauti jos pastangomis įkurtai organizacijai. Atsikračius tuo laiku kuniginiu aprobatu, V. L. netrukus pradėjo kratytis ir lenkų įtaka. Tuo atveju Vienybė Lietuvninkų veikė. kad ir netiesiogiai, Jono Šliupo skelbiamos lietuvybės idėjos, kurios neliko be atgarsio, nes tuoj prasidėjo kova su lenkininkais visur, net padapijose.

1888 metais buvęs V. L. redaktorius Bočkauskas Mahanoy City pradėjo leisti lenkams draugingą Saulę, tebesilaikančią savo keistos rašliavos ir po šiai dienai. Deja, Saulė mūsų išeivijoje, ypač vėlesniais laikais, nedavė jokios šviesos.

6 psl.

K. S. KARPIUS

Iš savo pusės noriu pastebėti apie V. L. darbus, kuriuos ji dirbo tuo metu, kai kitur lietuviai negalėjo dirbti.

Lietuvą slėgiant Murajovui, nebuvo jokio laikraščio. Tik spaudą atgavus, Lietuvoje pasirodė lietuvių kalba laikraščiai ir knygelės. Vienybė Lietuvninkų tada jau buvo senas laikraštis ir jau buvo atlikusi didelius darbus.

Kai Lietuvoje, spaudą atgavus, man pačiam teko pamatyti pirmąją lietuvišką knygelę, "Šveicarijos kalnai," apie 20 pusl. spausdinį, Vienybės Lietuvninkų leidėjai jau buvo išleidę tokius kapitalinius veikalus, kaip Simano Daukanto 1850 metais parašytą Lietuvos Istoriją (Plymouth, Pa. 1897 m., du tomai po 500 pusl.) ir dr. Jono Šliupo Lietuvių Tauta Senovėje ir šiandien Plymouth, 1904-1905 m.), pirmas tomas 462 pusl., antras —563 pusl. Šie veikalai padėjo patriotiškai nuteikti daugumą anų laikų lietuvių.

Be to, Vienybė išleido apie 100 paskirais pavadinimais, įvairaus didumo knygų, ir paskutinis jos išleistas veikalas (spausdintas buvo jau Brooklyne) Igno Šeiniaus romanas Kuprelis.

Laikraščiui išlaikyti tokiose primityviškose sąlygose, kokiose tada visi mūsų laikraščiai ėjo, reikėjo neapsakomai didelio leidėjų pasiaukojimo — ir tas pasiaukojimas buvo skiriamas visai tautai, žinant, kad tik Amerikoje laikraščiai gali laisvai lietuviškai reikštis.

Su V. L. leidimu tame laikotarpyje siejosi eilė pasiaukojusių, savaime lietuviškai išsilavinusių veikėjų. Be to, laikas nuo laiko talkindavo vienas po kito į Ameriką atvykę inteligentai, kuriems teko iš savo tėvynės šalintis vengiant rusų kalėjimo arba Sibiro.

VIENYBĖS LIETUVNINKŲ TAUTINIS NUSISTATYMAS

Nors, kaip matėme, pradiniai V. L. tikslai buvo palaikyti katalikišką tikėjimą ir su lenkais gyventi draugiškai. Ilganiui laikraštis virto tautiško sąjudžio vadu.

Pats Jonas Šliupas (1891 m. baigęs gydytojo mokslą Marylando universitete, vadinas pirmasis lietuvis medicinos daktaras išeivijoje), nors pradžioje kovojo prieš šį laikraštį, kaip prolenkišką, paskiau su juo sutapo — leisdavo skelbti savo raštus, leisti knygas ir tt.

V. L. padarė didelį šuolį pirmyn, kaip tobulas laikraštis perėmus ją redaguoti paskutiniam Aušros redaktoriui Juozui Andziulaičiui. Tada ja susidomėjo ir dr. Vincas Kudirka, atidžiai sekęs Amerikos lietuvių spaudą, kuri, be Prūsuose leidžiamų laikraštėlių, dirbo svarbų tautiškos sąmonės kėlime darbą už Lietuvos ribų.

Tik V. L. kenkė stipriai pasireiškęs Andziulaičio kairumas, jaudinęs net dr. Kudirką, kuris tada rašė: "Ar teisybė, kad Vienybė Lietuvninkų tapo grynai socialistiškas laikraštis?"

V. L. buvo patekus kun. A. Burbos doro lietuvio veikėjo, Jono Šliupo bendradarbio įtakon. Tačiau tais laikais pasireiškusio socializmo banga ją vistiek palietė.

Po dr. V. Kudirkos mirties, V. L. redaktorium tapo J. O. Širvydas, kuris tada buvo socializmo įtakoje, kaip dr. Jonas Šliupas ir daugelis kitų veikėjų. Jis laikraščiui davė socialistišką spalvą. Širvydas vėliau nuėjo redaguoti socialistų organo Kovos, bet 1907 metais jis vėl grįžo prie V. L. tik šį kartą jis jau buvo "atsikandęs" socializmo. Mat. į Ameriką sugužėjo daugiau revoliucionierių, buvusių caro monopolių daužytojų, su kuriais jau nei dr. Šliupui, nei Širvydui, nei kitiems rimtiems lietuviams veikėjams nebuvo pakeliui.

Taip tai Vienybė Lietuvninkų su savo redaktorium Širvydu tapo tautinės ideologijos vadu Amerikos lietuviuose.

LIETUVIŲ SPAUDA EUROPOJE

Aušrai sustojus, 1889 m. dr. Vincas Kudirka, Varšuvos ir Maskvos studentų padedamas, pradėjo leisti mėnesinį žurnalą Varpą, ėjusį dar ir po jo mirties — iki 1905 metų.

Kunigai pradėjo leisti liaudžiai skiriamą Šviesą. Nuo 1891 metų pradėjo eiti Ūkininkas, skiriamas liaudžiai. Varpas — inteligentams.

Su varpininkais nesutikdami, kunigai 1890-96 metų laikotarpyje leido Žemaičių ir Lietuvos Apžvalgą, kuri lietuvišku atžvilgiu ir savo kova prieš pravoslavizmą Lietuvoje buvo nepaprastai karinga.

Kai kuriems kunigams nepatiko Apžvalgos kova prieš varpininkus. Todėl jų grupelė 1896-1904 m. laikotarpyje leido mėnesinį Tėvynės Sargą, kurio, priešakyje stojo jaunas kunigas Tumas-Vaižgantas.

Šie laikraščiai buvo spausdinami Prūsuose ir slaptai platinami Lietuvoje.

Tuo pat laikotarpiu buvo leidžiama ir religinio bei pasaulinio turinio knygelės.

NAUJOJI LIETUVIŲ SPAUDA

Nepaisant spaudos draudimo Lietuvoje, tame laikotarpyje lietuviai įvairiose pasaulio vietovėse atliko lyg pasiruošimo darbą, laisvai spaudos gadynei, kuri atėjo 1904 metais.

Lietuvoje, kad ir sunkiomis sąlygomis. išdygo visa eilė laikraščių. Dar 1905 metais pasirodė trys laikraščiai — Lietuvių Laikraštis, Lietuvos Bitininkas ir Petro Vileišio leidžiamas pirmasis dienraštis Vilniaus Žinios. Tų metų pabaigoje Vilniuje pradėjo eiti Lietuvos Ūkininkas, kitais metais — Naujoji Gadynė, Seinuose Šaltinis, o Kaune Nedėldienio Skaitymai.

Kai Vilniaus Žinių leidėjų nuomonės pradėjo skirtis, 1907 metais pradėta leisti Antano Smetonos redaguojama Viltis, stipriausias tautiškos minties, inteligentams skiriamas laikraštis.

Lietuvai tapus nepriklausoma valstybe, lietuvių spaudos būklė pagerėjo ir vis dar gerėjo. Deja, tas nelaimingas karas su savo okupacijomis viską sugriovė.

Bet nepriklausomos Lietuvos gyvenimas nė kiek nepakeitė Amerikos lietuvių spaudos pareigų išeivijai. Amerikos lietuvių spauda savo keliu suvaidino lemiamą vaidmenį Lietuvos nepriklausomybės atgavimo darbe: Kai dėl tautinių laikraščių, kaip Vienybė, tai jie turėjo ypatingą uždavinį, jie auklėjo išeivius, skatino juos mylėti tėvynę ir t. t.

Vienybė, kuri jau buvo pakeitusi Vienybės Lietuvninkų antraštę, kartu su Chicagoje einančia Lietuva (ji pradėta leisti 1892 m.) dirbo Amerikos lietuvių tautinės minties darbą, neigdama tiek kairiųjų, tiek dešiniųjų kraštutinumus. (Reikia pasakyti, kad ir Lietuva. tik Šernui, paskiau B. K. Balučiui, redaguojant, tapo rimtas tautinis laikraštis.

Prie jų 1916 metais prisidėjo ir Clevelande leidžiama Dirva, kurios įkūrėjęs, nors ne daugiau šviesesnis lietuvis, kai kaip V. L. ir Lietuvos įkūrėjai buvo, vis dėlto sakė noris, kad Dirva būtų "tautiškas laikraštis" ir žiūrėjo, kad jos nepačiuptų į savo rankas bažnytiniai, ar kitokie elementai. Dirvai vėliau teko didesnė tautiško darbo našta, kai Lietuva Balučiui išvykus į Lietuvą sustojo.

Vienybė išgyveno pirmojo pasaulinio karo metu lietuvių tarpe pasireiškusį bizniška įkarštį, kuriam trūko patyrimo: ji buvo perorganizuota akcinių spaudos bendrovių pagrindu. Bet tos bendrovės neišsilaikė. Laikraštis vėl turėjo pereiti į sunkiai dirbančio privataus leidėjo ir redaktoriaus rankas.

Žodžiu, prieiname prie dabartinio Vienybės leidėjo ir redaktoriaus Juozo Tysliavos, kuris yra kitas 65 metų laikotarpio tilto galas, — to ilgo Vienybės gyvavimo, laikotarpio, apimančio, galima sakyti, keturias mūsų kartas: seną̨ą kartą, tada Amerikon atvykusią, dvi sekančias kartas, ir ketvirtąją, dabar pradedančią gyventi ir dirbti, Lietuvai vėl atsidūrus žiauraus okupanto naguose.

Laikraščio draugai

P. PIVARŪNAS, Sandaros prezidentas Vienybės bičiulis.

KL. JURGELIONIS, Vienybės bendradarbis

JULĖ RASTENIENĖ, veikėja mūsų bendradarbė Baltimorėj.

F. SARANKA, pramoninkas, Vienybės bičiulis

BŪKIT SVEIKI

Dr. S. Biežis

Tačiau virškinimas dar nėra baigtas ir gali būti pilnas. Pagalbon atina dvi svarbios liaukos: kepenys ir kasa (pancreas). Kepenys gamina tulžį, kuri nenaudojimo metu susikrauna į tulžies pūslę. O kasa yra vienintelė liauka, kurios virškinimo sultys veikia visas maisto rūšis, vadinasi, ir protenius, ir krakmolus, ir riebalus.

Abiejų liaukų syvai pasiekia dylikpirštę žanrną savotiškais kanalais, kurių galūnės esti užsičiaupusios, ligi maistas pareina į tą žarną, kada jie atsidaro ir tokiu būdu šių liaukų sultys laisvai plaukia į tą žanrną bei susimaišo su maistu ir tęsia toliau savo darbą.

Dabar pažvelkime, kodėl maistas viduriuose vis keliauja, o nepasilieka vietoje. Iš burnos jį nustumiame savo valia, o iš skilvio jis toliau varomas rimtiškais jo susitraukimais bangų pavidale ir beveik toks pat mechaniškas procesas vyksta visose žanrnose. Taigi, šis rimtiškas susitraukimas ir stumia maistą vis tolyn nuo siklvio. Kitaip jis pasiliktų vietoje, kas, žinoma. pagamintų didžiulių suiručių, kurios neretai baigtusi net tragedija.

Kartais esti, ši harmonija dėl vienokios ar kitokios priežasties pakrinka, maistas perskubiai ar perlėtai stumiamas, kas kiekvienu atveju, jei užtrunka ilgesnį laiką, pasireiškia įvairiausiais ženklais, kurių kombinaciją vadiname blogu virškinimu. Norint išlaikyti gerą sveikatą, yra labai svarbu, kad, kaip visi organai, bent ką nors bendra turį su virškinimu, taip ir visos virškinimo sultys, veiktų pilnai harmoningai. Tokios harmonijos buvimas dažnai pareina nuo tinkamo balansuoto valgio.

Būdinga tai, kad, jei valgomas maistas būtų ir kiečiausias, kaip. pvz., duonos pluta, riešutai ir kt., virškinimo sultys juos visus pakeičia į skystį, nesvarbu, ką valgome ir kokia eile.

Nuo senų laikų nepagrįstai yra įsigyvenęs papratimas, kad valgymas turi vykti tam tikra tvarka. Pvz., pietūs pradedami sriuba ar mažu sūriu užkandžiu, paskui eina mėsa, daržovės ir užbaigiama kokiu nors saldžiu pasigardžiavimu. Dar ir šiais laikais laikoma dideliu prasižengimu šią tvarką pakeisti ne tik etiketo sumetimais, bet sveikatos žvilgsniu.

Betgi, kiek tai kalbama dėl sveikatos, tai moksliškas patyrimas neranda jokios logikos taip daryti. Taipgi ir praktiški patyrimai rodo, kad maistą galima valgyti bet kokia tvarka, kokia tik patinka. Iš to sveikatai jokios skriaudos.

MAISTO KEITIMASIS

Plonose žarnų sienelėse, be kitokių struktūrų, yra nesuskaitoma daugybė mažų krauto indų, vadinamų kapiliarais. Taipgi tenai prasideda irlimfos latakų sistema.

Galutinai suvirškintas maistas skysčio pavidale patenka į tuos kraujo kapiliarus ir limfos latakus, kurie jį neša, taip sakant. į paskutinę stotį — ląsteles, kuriomis remiasi mūsų energija, mūsų kasdieninė veikla, mūsų vienokios ar kitokios idėjos ir pagaliau mūsų gyvenimas bei jo ilgis.

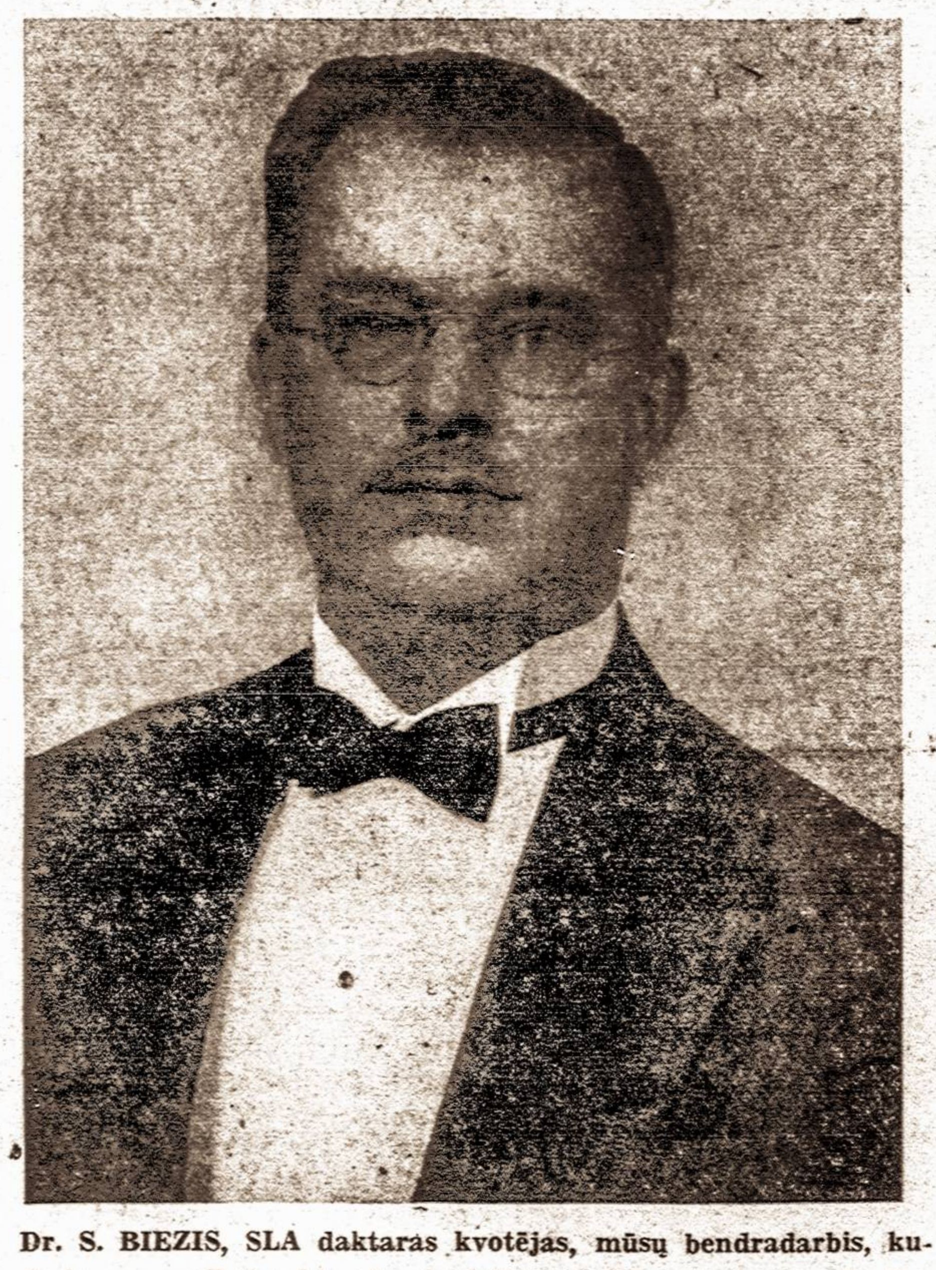

Dr. S. BIEZIS, SLA daktaras kvotėjas, mūsų bendradarbis, kurio knyga sveikatos klausimais, Būkit Sveiki, netrukus pasirodys

SVEIKINA IŠ NEW BRITAIN, CONN.

V. Abeciūnas
P. Cavel
K. Demikis
P. Dabulevičius
J. Draučikas
C. Giedraitis
C. Kasper
J. Kučkailis
D. Mukanas
M. Nevulis
J. Neunčikas
A. Petrauskas
John Pustell
A. Račiūnas
K. Steponaitis
A. Švirinas
St. Teniukas
M. Turskis
J. Vaidelys
A. Valinčius
P. Višniauskas
Vanda Žemaitienė

WILKES BARRE, PA.

M. Kupris
A. Ambrozaitis
Adv. J. S. Lopatto
M. Stanaitis
V. Tamulaitis
A. Scarnulis

PHILADELPHIA, PA.

A. Arlauskienė
P. ir E. Vainiūnai
A. Dzikas
Dr. J. Stankus
J. V. Grinius
J. Ivanauskas
K. Racevičius
A. Šareika
J. Baltaduonis
L. Bura
C. Silvinskas
J. Kavaliauskas
W. Valaitis
P. Gakus
G. Traun
V. Baranauskas
J. Gurevičius
J. Gavėnas
B. Tribulas
John Starhas
Adv. C. S. Cheleden
A. Chebatorius
A. Bareikis
M. Deksnis
J. Jakimavičius
John Lukas
Rev. J. J. Zitas
J. Adams
P. ir E. Mikoniai

SVEIKINA IŠ LOWELL, MASS.

Vito Roman
S. Kriaučiūnas
L. Paulauskas
J. Sadauskas
J. Tamašauskas

SCRANTON, PA.

W. A. Meškūnas
L. J. Savickas
A. Ruseckas
Jonas Stirna
J. Stepanauckas
Kun. M. Valadka

J. KLADINSKAS

J. A. KRUKAS

S. J. KRUKAS

Chicagiškės Progress Furniture kompanijos vedėjai sveikina Vienybę jos 65 m. sukakties proga.

JONAS KRUŽĖ
Buvęs Vienybės redaktorius.

Brooklyno vienybiečiai vieno pobūvio metu. Sėdi: B. Jezavitienė. J. Šimėnas, P. Šimėnienė, J. Garšva, O. Jakštienė, J. Baltus, I. Baltuvienė, J. Sagys ir k.

Nuo pat atvykimo dienos į šią šalį skaitau Tave. Vienybe. Tu man visada buvai motina, sesuo ir mylimoji.

Linkiu Tau, Vienybe, sulaukti dar daug jubiliejų.

Rochester, N. Y.

F. RIMKUS.

Vos tik atvykau į Ameriką, po pirmojo pasaulinio karo, aš užsiprenumeravau Vienybę, kurią ir šiandien skaitau.

Linkiu Vienybės leidėjams ištvermės šiame sunkiams kultūros darbe.

Bronx, N. Y.

M. Yasevec

N. Švedienė

Iš visų lietuviškų laikraščių Amerikoje, aš visada labiausiai mėgau ir dabar tebemėgstu Vienybę.

Linkiu Vienybei sulaukti 100 metų sukakties.

Rochester, N. Y.

Savo ir Maine valstybės lietuvių vardu sveikinu Vienybę, sulaukusią 65 metų sukakties. Linkių Vienybei ir toliau kovoti už šventas lietuvių tautos teises.

Ilgiausių metų laikraščiui ir jo leidėjams.

W. Balčiūnas

Mexico, Maine.

Mano nuoširdžiausi linkėjimai Vienybei, sulaukusiai 65 m. sukakties, ir toliau lankyti lietuvių namus, aiškinant jiems lietuviškosios vienybės idėją.

Maspeth, N. Y.

Antanina Kivitienė

Visą savo amžių skaitęs Tave, Vienybe, dabar Tavo 65 metų sukakties proga linkiu Tau sulaukti 100 metų jubiliejaus.

Maspeth. N. Y.

Juozas Kivita

Amerikos Lietuvių Tautininkų Klubas

sveikina Vienybę jos 65 metų sukakties proga ir linki jai sulaukti deimantinės 75 metų sukakties.

Brooklyn, N. Y.

Vienybę skaitau nuo 1907 metų ir ją skaitysiu iki savo gyvenimo pabaigos.

Linkiu Vienybei sulaukti dar daug, daug jubiliejų.

S. Boston, Mass. **S. ZAVADSKAS**

TEGYVUOJA VIENYBĖ!

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

JOHN PAKEL, Prezidentas

6234 S. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

Sveikina Vienybę, sulaukusią 65 metų sukakties

JUOZAS GARŠVA

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

231 BEDFORD AVE., BROOKLYN 11, N. Y.

LINKIU VIENYBEI SULAUKTI 100 METŲ

ANTANAS VIKRIKAS

123-125 GRAND ST., BROOKLYN 11, N. Y.

F. RAZVADAUSKAS

Vienybei, sulaukusiai 65 metų jubiliejaus, siunčiu savo nuoširdžiausius linkėjimus iš S. Bostono.

Sveikina Vienybę, jos 65 metų sukakties proga

ELENA POVILANSKIENĖ IR DUKTĖ

158 GRAND STREET, BROOKLYN, N. Y.

Vienybei, sulaukusiai savo 65 metų sukakties, siunčia geriausius linkėjimus

KAZYS IR ONA STEPONAVIČIAI

4134-36 ARCHER AVE., CHICAGO, ILL.

KAI KUNDROTAS LENCIŪGUS LAMATOJO...

Iš Amerikos lietuvių sportininkų praeities

Kęstutis Čerkeliūnas

Truputį neįprasta, bet miela rašyti apie įvykius, kurie siekia XX-tojo amžiaus pradžią, bent prabėgtinai pirmuosius lietuvius sportininkus, kurie jau tąsyk reiškėsi Amerikoje, ir atiduoti jiems nemeluotą pagarbą. Už tai, kad jie įprasmino lietuvio vardą, kai jis daugiui buvo akla nežinomybė ir be sentimentų plakamas su lenkais, rusais ar kuo tik nori.

Asmeninių prisiminimų nėra (tąsyk šių eilučių autorius dar nebuvo gimęs) ir taip tenka griebtis storos knygos išblukusių lapų, kur su meile sulipdyta šimtai laikraštinių iškarpų. Knyga sveria kaip pati senovė, jos viršeliai primena dar jau primirštos statybos sienas ir jie apmušti kieta oda.

Puslapis po puslapio ir, regis, atsukai kalendorių veik pusė šimto metų atgal. Eini į senovinę Brooklyno Palace Hall, 83-93 Grand St., kur 1908 m. sausio 23 d. įvyko sunkumų kilnojimo rungtynės tarp Antano Kundroto ir graiko Achilles, kuris skelbėsi Europos meisteriu. Tai pirmasis mūsų tautiečio pasirodymas Brooklyne ir taip pat vienas stambiųjų viso New Yorko sportinių įvykių.

Ak, neapsirikime dėl praeities didybės. Šiandien dažnai nugirstame, jog tais laikais už keletą centų galėjai pavalgyti į valias ir dar užsigerti galionu alaus. Ir tąsyk nesitenkinta vien centais. Buvo įvykių, kai doleriai byrėjo šimtais ir, štai, abu mūsų minimi stipruoliai kaip garantiją turėjo pakloti po 500 dolerių.

Prieš dvikovę The Brooklyn Times rašė, jog Kundrotas yra laikomas favoritu ir lažybų santykis buvo 10 prieš 7. Kitas laikraštis, Standard Union, minėjo, kad Kundrotas yra stambus, plačiapetis vyras, apie 6 pėdų aukščio, 24 metų amžiaus ir sveria apie 200 svarų. Pats Kundrotas tikėjo pergale ir buvo pasiryžęs už save atsakyti 500 dolerių, jei tik atsirastų kas pasisakytų už atėnietį.

Taip ir įvyko. Graikas lietuviui nebuvo paini problema, ir Kundrotas laimėjo, iškėlęs apie 2000 svarų daugiau nei jo priešininkas. Po rungtynių, joms teisėjavęs Warren Travis, penkerius metus didžiavęsis JAV sunkumų kilnojimo miesteryste, iššaukė lietuvį rungtynėms. Travis dar užstatė 500 dolerių, kad meisterio vardo nepraras.

Pasakyta — padaryta. Reklaminiai lapeliai skelbė apie "The Sporting Event of The Year" ir t.t. The Brooklyn Times, 1908 m. kovo 21 d. savo apžvalgoje pastebi, kad A. Kundrotas yra "the big Lithuanian strong man". Gal būt, tai pirmasis kartas, kai mūsų tautietis amerikinėj spaudoj tapo apšauktas lietuviu, nes anksčiau tas pats Kundrotas buvo žymimas kaip "American Hercules" ir pan.

Stambus (64 puslapių) laikraštis The Billboard, America's Leading Theatrical Weekly, rašė, kad Kundrotas yra pasiekęs pastebėtinos karjeros. Ten pažymima: "he is a Lithuanian."

Dviejų didžiūnų rungtynės įvyko perpildytoj Palace Hall ir jas stebėjo daugiau kaip 5000 žiūrovų. The Brooklyn Times žodžiais, tai buvo vienos geriausių sunkumų kilnojimo demonstracijų. Abu vyrai buvo žvilgančios formos, ir Travis nulėmė pergalę, iš penkių kilnojimo būdų laimėjęs tris. Be kita ko, Travis pajėgė iškelti 15 vyrų, svėrusių 2699 svarus. Mūšiškis pakėlė 13 vyrų (2160 svarų svorio). Kundrotas pirmavo taip vadinamame "endurance waist lift", pasiekęs 1840 svarų (Travis pasekmė — 1590 svarų).

Didžiajam bandymui nepavykus, balandžio 11 d. Kundrotas įveikė vakarietį Frank Hudak, kuris iki tol buvo ėjęs be pralaimėjimo. Savo mažuoju pirštu Kundrotas pajėgė iškelti 250 svarų. Hudak šito nė nebandė. The Standard Union rašė, jog A. Kundrotas yra "the big Lithuanian strong man."

A. Kundrotas dalyvavo ir vodeviliuose. Kartą buvo įveltas ir į lenkišką programą, kur buvo skelbiama apie "Andrzej Kandrat, Polski Lew." Įdomu, kad lietuviškų vodevilių reklaminiuose lapeliuose galima matyti tą pačią Kundroto nuotrauką ir ten jis vadinamas "Lietuvišku Liūtu."

Velionis A. Kundrotas

Apie vieną vodevilinį Kundroto pasirodymą įdomiai rašo literatūros, politikos, draugijos ir mokslo satyriškas laikraštis Dilgėlės (brolių Baltrušaičių leidžiamas Pittsburgh, Pa.):

"Pasiėmė vienų cvekų, sulankė ir trankė in žamį, kitų ir trečių, pasiėmė lencugų— paukšc nulamatoj. Į tai mųs žmonįs lietuvnikai tai sakau be jokių ceremonijų: susgraipstė sau ir tuos sulanktus cvekus ir tas riekvas lencugo, o paliokam tai kad nor pavuoscyc — nieko nedavė. O tie ir turėjo oglošenių, kad "Polak Rodak vašic..." lenciugų pritraiškys, cvekų prilankstys.... Sulankė du cvekus, tai raikėjo, kad vienas būt litvinam, o kitas paliokam. Aba pradė poltratus pardavinėc, tai nežinau, ar liko kokis, ar ne, paliokam: litvinai visus išstvarstė, dar aš sakau pasderėkim, kad biznis, tai biznis, mažu lais po penkic skacikus, bet jis ne girdėc nenorėjo, katri cik nustvėrė kokį, tai tuoj kepurę ant galvos ir namo...." (Kundrato Štukos, Dzūko pasakojimas, Dilgėlės Nr. 8, 1909 m., rugpiūtis).

Vodevilių programose buvo skelbiama, kad Antanas Kundrotas, lietuviškas levas, duoda kiekvienam 25 dolerius, kas tik iškels pusę tiek kiek jis geba ir taip pat 25 dol. tam, kuris viena ranka iškels tiek svorio, kiek Kundrotas vienu pirštu.

Tokie vodeviliai buvo populiarūs. Be Kundroto, juose dalyvaudavo Vincas Ališauskas (magikas), Julijonai Palkauskaitė (lietuviška lakštingala, baigusi konservatoriją New Yorke), Jonas Palkauskas (klastorius), Bladas Ališauskas (muzikantas ir juokdarys). Ši grupė vadinosi "Lietuviszka Teatrininkų Draugija." Ji apvažinėdavo artesnes ir tolesnes lietuviškas kolonijas. Kartą, 1909 m. ji turėjo savo programa Pittston, Pa. ir pelnas buvo skirtas "ant naudos lietuviszkos baznyczios."

Vienybė Lietuvninkų 1908 m. gruodžio 9 d. apie A. Kundrotą skelbia tokių žinių. A. K. esąs "drūčiausiais lietuvis ant svieto. Gimes 1882 m. kaime Sundakų, Vilniaus gub., Trakų pav., Jėzno val. In Ameriką pribuvo 17 metų amžiaus ir dirbo anglių kasyklose. Pribuvęs į Brooklyną dirbo pas kitą už šinkorių. Pats laiko didžiausią svetainę Brooklyne."

1910 m. gegužės 20 d. The New York Times skaitome, kad Anthony Kundrotas, profesionalas stipruolis, pralaimėjo savo bylą dėl 25,000 dolerių prieš Brooklyn Heights Rairoad. Mat, vienas vagonas jį buvo užkliudęs Greenpointe, kai jis tuoj po vestuvių važiavo karieta su savo žmona. Stipruolis tvirtino, kad jis buvęs sužeistas į petį ir tai atsiliepė jo karjerai. Vėliau jis prisipažino, kad dar tik prieš savaitę dalyvavęs imtynėse, ir taip teismas jo ieškinį atmetė.

Vėliau Kundrotas nukrypo į imtynes ir čia pasiekė gražių pergalių. Atmintinos jo imtynės su garsiuoju lenku Sbyszko, kuris bent keletą kartų sutartu laiku lietuvio taip ir nepaguldęs. Apie Kundrotą, kaip imtyninką, daug kartų yra rašęs ir dėjęs nuotraukų The National Police Gazette, kuris buvo "The leading illustrated sporting journal in the world." Ir čia Kundrotas atžymimas kaip "The Lithuanian Giant" (kai kada "The Luthuanian Giant.").

A. Kundrotas ne veltui vadinamas Amerikos lietuvių sporto pirmtakūnu. Po daugio metų pertraukos, jis dar buvo grįžęs į ringą 1930 m.

***

Po didžiojo karo lietuvių sportininkų vis gausėjo. Kundrotas daugiui iš jų buvo paskatinimas, ir taip sportininkų šeima netruko išaugti. Lietuvių vardas amerikinėje visuomenėj nebuvo naujiena ir ne vien tik imtynėse, bokse, bet ir kitose sporto šakose, pradedant lengvąja atletika ir baigiant golfu.

Kiekvienas kad ir jauniausias Vienybės skaitytojas, be abejo, žino apie pasaulio bokso meisterį Jack Sharkey-Žukauską. Kalbama, kad savo karjeros pradžioje J. S.- New Yorke buvo susitikęs su Kundrotu ir pastarasis su juo kalbėjosi lietuviškai. Be kita ko, Kundrotas jam pasakęs, kad New Yorko apylinkėse yra apie 75,000 lietuvių ir, esą, Sharkey, vadindamasis lietuviu, gali susilaukti daug naudos. Tuomet Sharkey amerikinėj spaudoj ir buvo pradėtas vadinti lietuviu. Iš kitų šaltinių pranešama, kad ir anksčiau, dar 1926 m., kai Sharkey kumščiavosi su George Hoffman sename Madison Square Garden, New Yorke, dienraštis New York World sporto skyriuje visad žymėjo, jog Sharkey esąs lietuvis. Nežinia, ar Sharkey pats save pasivadino lietuviu ar redaktoriai kokiu nors būdu sužinojo.

Primintina, kad kartą Kundroto lydimas, Sharkey-Žukauską buvo aplankęs Klaipėdos patriarchas Martynas Jankus ir su juo lietuviškai apie valandą laiko kalbėjosi.

***

Žymesnių lietuvių sportininkų galima surašyti gausybę. Iš taip vadinamųjų ristikų: Karolis Požėla, Juozas Šimkus (Perkūno žaibas), Juozas Komaras - Kamarauskas, Andy Brown - Brazauskas, Billy Bartush Bartašiūnas, Juozas Geštautas, Antanas Baladinskas, P. Norkus, Pranas, Dalkus, S. Poškevičius, Juozas Bancevičius, Jurgis Jurgelaitis, Petras Žilinskas, Petras Katauskas ir t.t.

Iš boksininkų, be Sharkey-Žukausko, minėtinas George Chip — Jurgis Čepulionis iš Scranton, Pa. 1913 - 15 m. jis yra buvęs vidutinio sv. pasaulio meisteriu. Titulą pralaimėjęs 1915 m. Broadway Arenoj, Brooklyne. (Vienybė, 1931 m. sausio 1 d., V. Vyšniaus informacija).

Apie kitus gal kitą kartą. Rašinio rėmuose visi netilptų — tam reikėtų visos studijėlės. Šį kartą rūpėjo plačiau paminėti A. Kundrotą, kaip vieną pačių ryškiųjų veidų tarp pradinių JAV lietuvių sportininkų.

Mūsų nuoširdžiausi sveikinimai seniausiam pasaulyje patriotiškam lietuvių laikraščiui Vienybei, jau 65 metus ryžtingai lietuvius lainkančiai bei stiprinačiai juos.

Geriausi linkėjimai lietuvybės išlaikymo bei vienybės ugdymo darbą tęsiant.

AMERIKOS LIETUVIŲ IŽINIERŲ IR ARCHITEKTŲ SĄJUNGA

Brooklyn, N. Y.

SVEIKINA VIENYBĘ

SHALINS FUNERAL HOME

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

84-02 JAMAICA AVE., WOODHAVEN, N. Y.

Sveikiname Vienybę, minėdią savo įsikūrimo 65 metų sukaktį.

Linkime Vienybei ir toliau skleisti šviesos spindulius tarp Amerikos lietuvių.

Linkime jai sulaukti deimantinės 75 metų sukakties.

JUOZAS ŠAPOLAS IR JONAS VAIGINIS

Thames Bar & Grill

147 THAMES ST., BROOKLYN, N. Y.

Sveikinimai ir linkėjimai Vienybei, sulaukusiai 65 metų sukakties.

PROGRESS FURNITURE COMPANY

J. KALADINSKAS, prezidentas
J. A. KRUKAS, sekretorius
S. J. KRUKAS, iždininkas

3224 S. HALSTED ST. 4188 ARCHER ST.

CHICAGO, ILLINOIS

Linkiu Vienybei sulaukti deimantinės 75 metų sukakties

DAN KURAITIS

Milda Buick, Inc. Prezidentas

907 WEST 35th STREET, CHICAGO, ILL.

Sveikiname Vienybę, geriausią mūsų šeimos draugę, sulaukusią 65 metų sukakties

PETRAS ATKOČAITIS IR ŠEIMA

456 JOHNSON AVE., BROOKLYN, N. Y.

SILVER BELL BAKING CO.

ANTANAS BALČIŪNAS, savininkas

Sveikina Vienybę, Amerikos lietuvių spaudos veteranę, sulaukusią 65 metų sukakties

56-40 STAGG STREET, BROOKLYN, N. Y.

Vienybės 65 metų sukakties proga sveikiname mūsų mylimą laikraštį, jo leidėjus, redaktorius ir bendradarbius.

KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR NAUJŲ METŲ proga sveikiname visus savo šapos darbininkus.

E. P. MITCHELL CO.

O. Mičiulienė — E. P. Mičiulis

1245 BROADWAY BROOKLYN, N. Y.

Sveikina Vienybę jos jubiliejaus proga

PRIESTON PHOTO ENGRAVING CO.

33WALKER ST., NEW YORK, N. Y.

WOrth 4-8365

Sveikina Vienybę jos 65 metų sukakties proga

UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSN.

K. P. GUGIS, prez.
P. MILLER, vicepres.
T. RYPKEVICZ, sekr.
K. M. AUGUST, ižd.
WM. MANKUS, direkt.
ALEX NAGLIS, direkt.
V. PACKAUSKAS, direkt.
P. RIDIKAS, direkt.
OLGA RYPKUS, sekr. pad.

1800 S. HALSTED ST., CHICAGO 8, ILL.

Dviejų didžiulių batų krautuvių savininkai Lakštučiai-Lark sveikina Vienybę, sulaukusią 65 metų sukakties.

BROOKLYN SHOE STORE

A. LARK, Sr.

100 MARKET STREET, PASSAIC, N. J.

LARK SHOE STORE

A. F. LARK, Jr.

671 MAIN AVE., PASAIC, N. J.

GREETINGS FROM

Greater Clothing Contractors Association, Inc.

GENERAL MANAGER R. GREEFF

100 FIFTH AVENUE, NEW YORK 11, N. Y.

Ilgiausių metų Vienybei, mano mėgiamiausiam laikraščiui

ANTANAS VYŠNIAUSKAS

VYRIŠKŲ IR MOTERIŠKŲ DRABUŽIŲ SIUVYKLA

168 ROEBLING ST., BROOKLYN, N. Y.

ILGIAUSIŲ METŲ VIENYBEI!

ROOSEVELT FURNITURE COMPANY

JOHN P. BERTULIS, prez. ir ižd.
FELIX A. RAUDONIS, vicepirm. ir sekr.

2310 W. ROOSEVELT RD., CHICAGO, ILL.

New Yorkas ir Apylinkė

NEPAMIRŠKITE

atnaujinti prenumeratą ir paraginti kitus skaityti VIENYBĘ

PLK. K. GRINIUS ir Juozas Laucka Voice of America Lietuvių Skyriaus tarnybos reikalais ruošiasi vykti į Europą.

ONA RACKIENĖ, savo draugams Galunams užrašė Vienybę, kaip Kalėdų dovaną.

JONAS KRUNKLYS, mūsų laikraščio agentas praneša, kad jam prenumeratą sumokėjo šie vienybiečiai: Noreikai, Rimkienė, Stalionis ir Mockus.

BRONIUS BUDGINAS, kuris tebėra armijos tarnybo,e, siunčia savo prenumeratą ir ta proga sveikina Vienybę, sulaukusią 65 metų sukakties.

DR. J. BUZDEIKA ir dr. S. Balys, ekonomistai, dirbą Amerikos Ūkio Tyrimo institute, šventėms išvyko pas savo gimines. Pirmasis — pas brolį į Chicagą, antrasis — pas savo šeimą į Grand Rapids, Mich.

KASTANTAS GAGAS, mūsų laikraščio bičiulis, Kalėdų švenčių proga sveikina Rūtos klubo narius.

POVYLAS KYRIUS, parašė mums laišką, kuriame jis sveikina Vienybę jos 65 metų sukakties proga. Taip pat jis prašo pasveikinti savo draugus Kalėdų švenčių proga.

BR. BIELIUKAS grįžo iš Chicagos, kur dalyvavo vietos liaudininkų suvažiavime ir tarėsi su eile asmenų lietuvių rezistencijos santarvės reikalais.

JUOZO GINKAUS vadovaujamoje radijo programoje Kalėdų švenčių proga šį šeštadienį dalyvaus prelatas J. Balkūnas, artistas Vitalis Žukauskas ir k.

ANTANAS GRIGALIŪNAS gavo atlyginimą už automobilį, kuris praeitą savaitę buvo apdaužytas susidūrime su kito asmens mašina.

J. KAJECKO, Lietuvos pasiuntinybės patarėjo, sūnus ir šiemet dalyvaus radijo ir televizijos vaikų programoje, kuri įvyks šį šeštadienį 4:30 p. p.

K. BUIVIDAS praneša, kad jo kabarete, Alliance Crystal, 80 St. Marks Place New Yorke, gruodžio 31 d. bus Naujų Metų sutikimas.

Perrinkta siuvėjų lokalo valdyba

Gruodžio 12 d. įvyko lietuvių siuvėjų lokalo valdybos rinkimai.

Išskyrus atsisakiusius, Bubnį, Kyrių, Bekulčių ir Michelsoną, perrinkti visi senieji valdybos nariai: Vincas Zaveckas, pirm. Vitalis Žukauskas, iždininkas, Juozas Peterson ir St. Jackus, Joint Board delegatai, St. Gudas ir K. Thomas, Trade Board delegatai, Kazys Čerka ir Juozas Šukaitis— Executive Board nariai.

Iki šiol lietuvių siuvėjų 54 lokalo valdyba savo pareigas ėjo tvarkingai. Kaip ji savo reikalus tvarkys toliau, ateitis parodys. P. Kyrius.

Iš Highland Park —
Sveikinam Vienybę jos 65 metų sukaties proga

ALICE IR STEPHEN KARVELIAI

Vienybės koncerte bus daug svečių

Metinis Vienybės koncertas, kaip jau žinoma, bus 1952 m. sausio 27 d., sekmadienį 4 val. po pietų Webster Hall, New Yorke. Jo programoje dalyvaus Metropolitan operos artistas Algirdas Brazis, solistė Joan Francis, rašytojas —humoristas A. Gustaitis, šokėjai Čiurlytė ir Liepinas ir k.

Pagal turimus pranešimus, koncerte bus svečių iš Chicagos. Pittsburgho, Baltimorės, Philadelphijos, Scrantono, Waterburio, New Britaino, Worcesterio, Bostono ir kitų miestų.

Pagerbė artistę Vincę Jonuškaitę

Gruodžio 7 d. buvusiai lietuvos operos solistei Vincei Jonuškaitei buvo surengtas koncertas. Tuo Moterų Vienybės surengtu koncertu buvo pagerbta dainininkė, 25 metus dirbusi muzikos bei scenos darbą. Reikia pareikšti padėką Moterų Vienybei, surengusiai šį koncertą, kuriame Vincė Jonuškaitė turėjo progos pademonstruoti tai, ką ji yra laimėjusi tame savo kūrybos laikotarpyje.

Būtų gerai, kad Moterų Vienybė surengtų dar vieną koncertą Vincei Jonuškaitei. Bet to koncerto programą turėtų sudaryti išimtinai liaudies dainos. Reikia pastebėti, kad Vincė dar neturi konkurentės liaudies dainų interpretavimo bei atlikimo atžvilgiu.

Tiesa, dainininkės Jonuškaitės pagerbimas tą vakarą nesibaigė koncerto programa, įvykusia Recital Carnegie salėje. Tos pačios Moterų Vienybės iniciatyva, sukaktuvininkės pagerbimas dar buvo tęsiamas jauklame Kazio ir Alvinos Buivydų kabarete, Alliance Crystal Coctail Bar, New Yorke, kur susirinko apie šimtas artistės draugų. Ta pačia proga buvo paminėtas ir Vinčės dukters Giedros devynioliktasis gimtadienis. O kadangi tame povuvyje dalyvavo ir Ieva Trečiokienė, tai jos gimtadienio "paslaptis" taip pat išryškėjo. Žodžiu, solistės Jonuškaitės pagerbimo pabaigtuvės visais atžvilgiais buvo sekmingas. Tuo labiau, kad ir čia Vincė dainavo... Nenuostabu, kad pobuvio dalyviai, kuriuos Buividai visą laiką taip gausiai vaišino, išsiskirstė tik apie 2 val. ryte.

Šia proga reikia pasakyti, kad Buividų kabaretas, kuris yra 80 St. Marks Place New Yorke, labai tinkamas tokiems pobuviams rengti. K.

NELĖS MAZALAITĖS naujausioji apysaka "Mėnuo, vadinamas medaus" jau išėjo iš spaudos. 220 psl., kaina $2.50. Gaunama leidykloje: Gabija.

IŠ LONG ISLAND LIETUVIŲ GYVENIMO

PORT JEFFERSON, L. I. — Amerikos Lietuvių Piliečių Klubas gruodžio 2 d. buvo atsikvietęs K. Motūzą su lietuviškomis filmomis. Salė prisirinko pilnutėlė ir su didžiausiu įdomumu sekė laisvosios Lietuvos vaizdus ir vėliau karo pridarytus žiaurumus. Rodant bolševikų brutaliai išžudytuosius lietuvius, kai kurie neišlaikė ir iš salės pasišalino. Likusiųjų akyse matėsi ašaros ir didis susikaupimas.

Prieš filmas penkios Brooklyno lietuvaitės, Aušra ir Jūra Bendoriūtės, Marija Piečkaitytė, Irena Banaitytė ir Filina Zavadzvilaitė, palinksmino publiką lietuviškais šokiais, dainomis ir deklamacijomis.

Patriotingas kalbas pasakė kun. dr. St. Valiušaitis ir laidotuvių direktorius Levanda.

Po programos visi artistai, filmininkas, klubo vadovybė ir tolimesni svečiai, kaip dail. Jonušas ir adv. Briedis iš Brooklyno buvo Pr. Lapienės pakviesti į jos namus, Stony Brook, kur jie prie vaišių aptarė tolimesnę vietos veiklą.

CENTRAL ISPLIP, Šiakių naujoj rezidencijoj gruodžio 3 d. įvyko Long Island lietuvių moterų puota, kurioj buvo pagerbta jos gimimo dienos proga Stella Augūnienė. Nors ilgų kalbų ir nebuvo, bet visų kukliai buvo prisiminta šios Amerikos lietuvaitės visuomeninė veikla nuo jos jaunystės dienų ir linkėta jai ilgiausių metų. Įvykio prisiminimui susirinkusiųjų buvo įteikta Augūnienei kukli dovanėlė, o patį įvykį vietos naujakūrė Trukienė įrekordavo.

BLUE POINT prieš metus laiko tapo atkeltas jaunas, labai energingas lietuvis kun. dr. Stasys Valiušaitis. Nors jis įpareigotas dirbti airių bažnyčioj, bet jo buvimą pajuto veik visi Long Island lietuviai. Tai labai draugiškas ir taktiškas žmogus, nekalbant jau apie jo organizacinius gabumus. Lietuviai, kurie iki šiol skaitė Laisvę ir dar ne visai nuo jos pasitraukę, mielai stoja lietuviškan darban ir vis aiškiau pamato kaip jie biauriai buvo apgaudinėjami Stalinui dirbančių mūsų tautiečių. K.

Kalėdinės pamaldos liet. evangelikams

Gruodžio 30 d. 4. p. p. Šv. Jono bažnyčioje, 197 Maujer St., Brooklyne, įvyks Kalėdų pamaldos.

Pamaldų metu giedos Lietuvos Operos solistė Vincė Jonuškaitė. Po pamaldų bus bendra kavutė.

Vykstant į pamaldas, reikia važiuoti Canarsie linija iki Grand stoties.

Bus filmuojamas N. Metų sutikimas

"Aitvarų" kvartetas, kuris gruodžio 31 d. puikiose Grand Paradise salėse, 320 Grand St., Brooklyn, N. Y. ruošia didelį balių — Naujųjų Metų sutikimą, susitarė su lietuviška MSM filmų bendrove tą įspūdingą vakarą su visais svečiais nufilmuoti. Šie vaizdai bus įtraukti į Brooklyno lietuvių gyvenimo baigiamą sukti filmą ir vėliau rodomi Brooklyne bei kitose lietuvių kolonijose. Žinomas liet. spaudos foto reporteris Don Šulaitis N. Metų sutikimo vakarą taip pat darbuosis ir su foto aparatu, todėl visi svečiai galės įsigyti atminčiai įspūdingo N. Metų sutikimo nuotraukų.

Per trumpą laikotarpį išmokysiu braižyti pagal amerikiečių reikalavimus. Individualinis apmokymo būdas. Priimami ir pradedantieji braižyti.

Skambinti šeštadieniais visą dieną. Tel. Mo 5-6528.

SVEIKINA
American Furniture Co
23-27 CONGRESS AVE.,
(Across from St. Joseph's Church)
WATERBURY, CONN.
JOHN D. ADAMS
Tel.: 3-2787

Aitvarų Kvartetas
GRUODŽIO (DECEMBER) 31 D.
GRAND PARADISE SALĖSE
320 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y.
RUOŠIA LINKSMĄ
NAUJŲJŲ METŲ SUTIKIMĄ
su koncertine programa ir šokiais
Koncerto programoje dalyvauja:
Kauno dramos teatro aktorius KAZYS VASILIAUSKAS,
Belgrado operos prima balerina NATAŠA BOŠKUVIĆ,
Kauno teatro baleto solistas STASYS MODZELIAUSKAS,
"AITVARŲ" KVARTETAS, vad. muz. ALG. KAČANAUSKO
Šokiams groja JUOZO TAMO puikus orkestras.
Pradžia 9:30 P. M.
Aitvarai Jums žada puikią nuotaiką ir linksmumą!
Kvietimai gaunami ir staliukai iš anksto užsakomi Gabijos knygyne, 340 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.
Tel. EV. 8-6163

Socialistų vakarienė

Praeitą šeštadienį, gruodžio 15 d., Brooklyno Pil. Klubo salėje įvyko tradicinė LSS 19 kuopos vakarienė, kuri visais atžvilgiais buvo sekminga. Publikos buvo pilna salė. Programą vedė Tiškus. Kalbėjo vietos socialistų vadas J. Glaveckas, žinomas veikėjas ir senas spaudos bendradarbis F. Lavinskas, J. Šaltis, siuvėjų lokalo pirmininkas V. Zaveckas, to lokalo delegatas Vyt. Ubara, Vienybės redaktorius J. Tysliava ir k. Po vakarienės viršutinėje svetainėje vyko šokiai, kur sukosi ne tik jaunimas, bet ir senimas. Vakarienėje dalyvavo nemažai ir naujakurių, kurių tarpe K. Bielinis, Laisvosios Europos Komiteto Lietuvių Skyriaus iždininkas, vienas žymiausių Lietuvos socialdemokratų partijos lyderių.

ADV. S. BRIEDIS, vienybietis, uolus vietos organizacijų veikėjas.

TRADICINIS ŠVIESOS SAMBŪRIO
NAUJŲJŲ METŲ SUTIKIMAS — BALIUS
rengiamas erdvioje ir puošnioje salėje
GOLDEN BALROOM — Manhatten, N. Y.
53 W. 66th ST.
MENINĖJE PROGRAMOJE dalyvauja žymūs lietuvių menininkai: šokėjai E. ČIURLYTĖ ir A. LIEPINAS, operos solistas S. LIEPAS, pianistas A. MROZINSKAS, dramos aktorius — A. ŠKEMA.
PIRMOS KLASES ORKESTRAS
JAUKI GRAŽI APLINKUMA
NUOTAIKINGOS ĮVAIRENYBĖS
Maloniai kviečiama iš anksto rezervuoti vietą ar staliukus. Adr. A. DAUNYS, 16 W. 64th St. New York. N. Y. arba Tel. SU 7-6809. Pradžia N. Metų išvakarėje 9:30 val.

Fasolino Memorials
Fank Fasolino, Sr., Savininkas
Ernest Fasolino, Biznio vedėjas.
GAUNAMI ĮVAIRIAUSIO STILIAUS PAMINKLAI, MAUZOLIEJAI IR STATULOS.
Fasolino Memorial firma, kuri stato paminklus, Calvary, Mt. St. Mary ir visose kitose Long Island kapinėse, lietuviams yra žinoma daugiau, kaip 40 metų.
Darbas atliekamas artistiškai, sąžiningai ir prieinamomis kainomis.
Pasirinkimas neribotas. Tik reikia aplankyti Fasolino Memorials paminklų parodas...
DIRBTUVĖ IR PARODA:
79-12 METROPOLITAN AVE., MIDDLE VILLAGE, L. I.
Paminklų paroda:
66-86 80th STREET, MIDDLE VILLAGE, L. I.
CENTRALINIS OFISAS:
66-56 80th STREET, MIDDLE VILLAGE, L. I.
FASOLINO MEMORIALS
(PRIES PAT ŠVENTO JONO KAPŲ VARTUS)
DAvenport 6-1282

ALBRECHT & KOELBER
MĖSOS URMO PARDAVIMAS
197 NORTH 6th ST., BROOKLYN 11, N. Y.
EVergreen 8-6322

NEW YORKO LIETUVIAI SVEIKINA VIENYBĘ.

Anna Bakšys
K. Kundrotas
B. Mockus
J. Narvydas
J. Sakalauskas
J. Sapolas
J. Andriuškevičius
O. Kazlauskienė
M. Vaškienė
K. Čeledinas
A. Andrius
J. J. Mitchell
S. Karpius
M. Koklis
F. Venis
Sr. Vaitukaitis
J. Biržietis
F. Milas
B. Gerulskis
A. Bender
A. Dzenkaitienė
J. Jaremskis
K. Bundonis
K. Krulikas
E. Kurauskienė
F. Lavinskas
F. Mazauskas
A. Sinkūnas
A. Grigaliūnas
J. Užupis
J. Klonis
F. Jakštys
L. Aleksiejus
J. Masaitis
K. Bagdonas
J. Kvartūnas
A. Vėlienė
Adv. Anthony Veslan
V. Ivonis
A. Kupčinskienė
A. Mockevičius
T. M. Grybaitė
A. Razminas
Uršulė Ballas
J. Mockevičius
J. Bobinas
V. Botyrius
E. Andriuškevičienė
F. Buteliauskas
P. Dailydėnas
J. Daugmaudis
A. Tautkus
J. Gudelis
H. Rabinavičius
V. Kalvelis
P. J. Kyrius
Lionė Matwes
Dr. J. S. Message
J. ir I. Misiūnai
Pr. ir Ona Jakščiai
Vyt. Ubara
Vera Jomantienė
St. Žurauskas
J. Jakaitis
A. Kulys
J. J. Barnatavičius
J. ir M. Kazlauskai
R. Kručas
P. Kubilius
V. Kuras
K. Maskevičius
A. Masiulis
A. Raudonaitis
P. Šlapikas
B. Spūdienė
A. Šmagorius
P. Svetka
M. Tamašauskienė
F. A. Urban
P. Jočys
V. Valantiejienė
John Chesnius
J. Zutkes
J. Ksčenavičius
J. Biržietis
A. Česlauskas
J. Styra
A. Valužis
J. Noreika
L. Petraitienė
A. Petrika
Valerija Kazlauskienė
Jonas Pranskus
K. Smetonienė
V. Sodaitis
V. Stanienė
J. Sutkaitis
V. Vaičiūnas
X. Strumskis
P. Juknys
I. Vengris
St. Volskis
Adv. Alf. Wentz
J. Kasperas
St. Zubavičius
J. Maldutis
T. Matulionis
K. Pačėsa
F. Stanaitis
L. Točionis
St. Charaska
Mr. Danielienė
P. Pusnikas
E. Rudnikas
L. Šerksnys
Ch. Melėnas
W. Waiginis
J. Mitchell

P. ATKOČAITIS, siuvėjų kontraktorius, vienas stambiausių mūsų laikraščio rėmėjų Brooklyne.

P. VISNIAUSKAS, biznierius New Britain, Conn., mūsų laikraščio rėmėjas.

ADV. J. GRISH
buvęs chicagietis, dabar gyvena Los Angeles, Calif.

ANTANAS POVILANSKAS, buvęs Vienybės direktorius, miręs prieš porą metų.

GREETINGS FROM
Edward J. Widness
Hardware & Housefurnishings
99 GRAND STREET,
Brooklyn 11, N. Y.

SVEIKINA VIENYBĘ
ANTHONY LEIMON
BARBERSHOP
306 UNION AVENUE,
Brooklyn, N. Y.

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ
ANTHONY COLUCCI
GRAND BARBER SHOP
170 GRAND STREET,
Brooklyn, N. Y.

VIENYBES KONCERTAS 1952 M. SAUSIO 27 D. WEBSTER HALL NEW YORKE 119 E. 11th St. Pradžia 4 v. p.p.

PROGRAMOJE: ALGIRDAS BRAZIS, JOAN FRANCIS, A. GUSTAITIS, E. ČIURLYTĖ, A. LIEPINAS IR K. ŠOKIAMS GROS ADOMO JEZAVITO ORKESTRAS.

VIENYBĖ

No 50
1951 m. gruodžio (Dec.) 21
Antrojo dalis
SECOND SECTION

LAIKRAŠTIS NIEKADOS NEPASENSTA

VYT. ŠIRVYDAS

Kuomet sakoma "senas" laikraštis, tai nereiškia, kad jam senuko lazdelės reikia. Redaktoriai gali pasenti, skaitytojai gali pražilti, bet laikraštis yra "laiko" raštas, o tas laikas — ne praeitis, ne ateitis, bet gyvas, judrus, dabartinis momentas, visados jaunas, tik ką gimęs.

Vienybės 65 metų sukaktis neišvengiamai primena žmones, kurie laikraštį kūrė, auklėjo ir stūmė gyvenimo keliu. Vaizduotės parodavietėje, pirmoje eilėje stoja Juozas Paukštis, J. J. Paukštis, Kazys Brazys, J. O. Širvydas, o už jų — šimtai kitų visokio pobūdžio, amžiaus ir talento lietuvių.

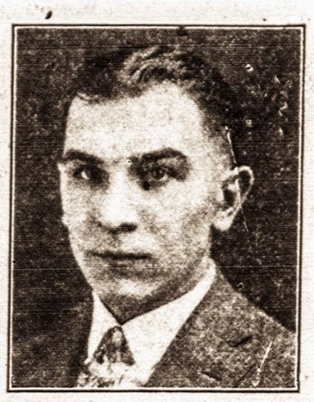

VYT. ŠIRVYDAS

Pagrindinė vienybininkų pirmininkų savybė, man rodos, buvo meilė laikraščiui. Jie laikraštį mylėjo, kaip mergelė rūtų darželį, bernelis— žirgą, o ūkininkas Lietuvos žemėmaitintojėlę. Meilės kelias nelygus. Jame pasitaiko duobių, net erškėčių. Bet tik meilė sukuria ką nors vertingo.

Tokią pat meilę A. Olšauskis turėjo Lietuvai, o dr. J. Šliupas — Lietuviškajam Balsui ir Laisvajai Minčiai.

Svarbiausias lietuviškos spaudos uždavinys svetur yra, rodos, auklėti išeiviuose tautinę sąmonę ir meilę paliktajai tėvynei. Kada nors kas nors gal būt aprašys, kaip Vienybė (ir Lietuva) šį savo pagrindinį uždavinį sprendė. Tų pastangų vaisius ypatingai pasireiškė Amerikos lietuvių tautinės visuomenės žygiuose, pirmojo pasaulinio karo metu, padėti iškovoti tautai laisvę ir atkurti nepriklausomą Lietuvos valstybę. Mes nepamatome vėjo, kuris nuo vyro galvos skrybelę nukelia ir ją ritinėja keliu, bet žinome, kad jis yra. Vienybininkų širdyse buvo nematoma dinaminė energija, kuri padėjo tautai išeiti į augštesnį istorijos laipsnį.

Bendrą, seną bet vis nuolatos jauną, nesenstančią tradiciją Vienybėje dabar vykdo kiti žmonės. Pirmoje eilėje — jos redaktorius Juozas Tysliava ir visa eilė naujakurių-bendradarbių. Senoji karta lyg nutilusi.

Einamas laikotarpis Ameriką privertė eiti galingos pasaulio valstybės pareigas. Ji turi ginti laisvės vėliavą prieš komunistinės vergijos diktatūrą. Jei Amerika kovą laimės, laimės ir Lietuva. Amerikos lietuvių pareiga tai įsisąmoninti.

Mes visi esame šiaudinės pastogės, Lietuvos ūkininkų vaikai. Lietuva didmiesčių neturėjo, ir mus miestelėniškai išauklėti negalėjo. Prof. Vac. Biržiška, straipsnyje apie dr. V. Kudirką Kultūros žurnale, 1930 metais, rašė:

"Kiekvienas Lietuvos ūkininkas yra perdėm kietas individualistas, kuriam svetimi reikalai tiek terūpi, kiek jie paties reikalą paliečia. Ir daugelis, daugelis mūsų šviesuomenės atstovų, iš kaimo išėjusių, pasiliko tokių pat pažiūrų visam amžiui, kad ir dirbdami kitonišką darbą. Kudirka išplėtė savo kaimo idėjas į visą kraštą. Kodėl? Atrodo, čia jį paveikė didmiesčio gyvenimas, studento gyvenimas Varšuvoje."

Senakuriai, jei ir negali žodžiu tai pasakyti, širdyje žino, kas yra Amerika ir ką ji jiems, kaimo vaikams, davė. Naujakuriai, kurie į lėtėjantį Amerikos lietuvių dinamo įliejo jaunesnės energijos, turės, pro "komikbukus" ir televizijas, pro gengsterizmą ir iškrypusią pažiūrą į moterį, rasti bei suprasti tą Ameriką, kuri nugalėjo kontinentą ir jo turtus pajungė žmogaus medžiaginiam gyvenimui palengvinti. Viena telšiškė naujakurė sykį pareiškė: "Jei mes Lietuvoje būtumėm taip dirbę, kaip dirbame Amerikoje, tai, ogo, ne tokią Lietuvą būtume turėję. Tingėjome mes, tinginiavome!"

Spauda turi savotišką galią. Klasikinį pavyzdį mums įvardija iš savo gyvenimo Lietuvos himno autorius. Keletas Marijampolės gimnazijos studentų, tarp jų ir jaunas Basanavičius ,sutarė nusisamdyti arklius važiuoti namo Velykoms. Basanavičius pasiūlė: "panowie, zaspiewajmy." Ir užtraukė lietuviškai "Augin tėvas du sūneliu." Jaunas Kudirkutis lenkiškai Basanavičių savo mintyse pavadino: "chlop!"

Po kelių metų, jau Maskvos universitetą lankąs Basanavičius atvyko į Marijampolės gimnazijos lietuvių kalbos klasę ir mokiniams aiškino lietuvių kalbos senovę, grožį, cituodamas pavyzdžius. Jaunas Kudirka pasakotoją lenkiškai mintyse pavadino: "komedijantu!"

Bet, štai, jau Varšuvos universiteto studentu būdamas. Kudirka gauna pirmą Basanavičiaus Aušros numerį. Sako — "nežinau, kas su manimi dėjosi, apkniubau stalą, apsiverkiau ir, tartum, išgirdau Lietuvos balsą: 'O tu, paklydėli, kur ikšiol buvai?' Rodos, išaugau išsyk, atsirado naujos pajėgos, pasijutau didžiu, galingu: pasijutau lietuviu esąs."

Mūsų laikraščiai niekad nepasens, kol jie kurstys skaitytojuose amžinąją protėvių, laisvės trokštančią, dvasią. Jie pažadins mums naujus kudirkus, pagamins naujas aušras ir skambės naujais varpais!

Linkime, kad Vienybė visados pasiliktų tų brangių laikraščių eilėje!

MINTYS APIE LIETUVIŲ REIKALUS IR ATEITĮ VIENYBĖS 65 METŲ SUKAKTĮ MININT

DR. V. TERCIJONAS

Vienybė Lietuvninkų verta pavadinti tautinio lietuvių atgimimo lopšiu Amerikoje.

V. S. Jokubynas.

Vienybė arba Vienybė Lietuvninkų buvo įsteigta Juozo Paukščio 1886 m. vasar. 10 d. Tais pačiais metais buvo išleisti du paskutiniai Aušros numeriai (5 ir 6) ir Aušros įpėdine Amerikoj tapo Vienybė. Tautinio žadinimo darbą Amerikos lietuvių tarpe Vienybė varo 66-tus metus, arba du trečdalius šimtmečio, kas apima bent dviejų kartų žmonių gyvenimą. Savo amžium Vienybė bus bene seniausias lietuvių laikraštis, kuris ėjo nesustodamas visą laiką. Tas išgyventas laikas galima suskirstyti beveik į du lygius laikotarpius, — nuo 1886 iki 1918 m., kada gausios emigracijos dėka lietuvybė šiame krašte augo ir klestėjo, ir nuo 1919-1951 m., kada emigraciją beveik sustabdžius ir ateiviams retėjant, lietuvių kolonijos pradėjo silpnėti, nes čia gimę ateivių vaikai nerodo noro ir sugebėjimo išlaikyti savo tautybę. Jie nėra tinkamai paruošti, nes nei bažnyčia, nei mokykla nepareiškia atkytyvumo palaikyti lietuvybę.

1919 - 1938 m. tik 10,944 lietuviai teatvyko. Tai nesudaro vienerių metų atvykusių vidutinio skaičiaus pirmam dvidešimtmetyje.

Tiesa, apie 30,000 lietuvių (DP) atvykimas į šį kraštą gal šiek tiek sulėtins ar sulaikys nutautėjimo tempą, bet neilgam, nes ir DP pasiduos amerikonėjimui, jeigu grįžimas į Lietuvą bus neįmanomas ilgesnį laiką.

Dr. K. Griniaus mintys Vienybės 25 metų sukakties proga

Vienybės įvairių sukakčių proga buvo išleisti specialūs numeriai. Vienybės Lietuvninkų 25 metų sukakties numeryje (1886-1911) įdėtas dr. K. Griniaus straipsnis "Stiprinkime savo kapitalus". Jame dr. Grinius išvardina visas priemones, kurios palaiko nervų sveikatą ir gali žmogui jėgų pridėti ir nurodo dar vieną, tai gyvenimo ideja — arba planas, kurį žmogus numato visą savo gyvenimą vykdyti. Tai yra prieglauda, kur galima visokiose nelaimėse atsispirti ir nusiraminti. Kas tokios idėjos neturi, tas nepasieks galimos šiame pasaulyje laimės. Lietuviui tokia idėja gali būti Lietuvos idėja, t. y. kad kiekvienam reikia stengtis, jog mūsų tauta galėtų bent keik laimingesnes tautas pasivyti ir su jomis susilyginti.

Tuos dr. K. Griniaus žodžius, pasakytus prieš 40 metų, dabar turėtume taip formuluoti:

Šiuo laiku kiekvieno lietuvio idėja atgauti Lietuvos nepriklausomybę ir grąžinti į savo gimtąjį kraštą po visą pasaulį išblaškytus dar gyvus tremtinius ypač iš bolševikų vergų ir mirties stovyklų, o dėl Amerikos lietuvių pageidavimas išlaikyti kuo didesniam skaičiui ir kuo ilgesniam laikui jų tautiškumą. Šitos dvi idėjos arba du siekimai yra labai artimi. Amerikos sąlygose būtų didelis laimėjimas, jeigu čionykščiai lietuviai pajėgtų sudaryti stiprią tautinę bendruomenę, kuri padėtų jiems atsispirti nutautėjimui ir asimiliacijai.

DR. V. TERCIJONAS

Toliau dr. Grinius sako:

"Mūsų tauta nedidelė. Darbo daug, kaimynų konkurencija baisi, todėl branginkime savo jėgas, neeikvokim jų be reikalo. Kitaip gali atsitikti, jog nepakelsim sunkios tautos darbo naštos ir pusiaukelėj pailsę nustosim ir... arba pražūsim, kaip atskira tauta, arba pasiliksim vien kitų stipresnių tautų pastumdėliais, kuriais ir dabar tebėsam. Iš savo istorijos turim prirodymus, kad tokias pailsimo gadynes esam pergyvenę: įtempę visas savo jėgas kovoj su vokiečiais - kryžeiviais ir slavais—rusais ir lenkais, priėmę krikščionybę, nebeįstengėme savo kultūros išdirbti ir kelis šimtus metų miegojom iki šiom dienom sulaukėm prabudimo. Sergėkimės, kad vėl neįpultume į naują pasaulį".

Dr. Griniaus žodžiai apie mūsų tautos nualinimą ar pervargimą šiuo laiku yra labai įsidėmėtini. Dešimtmetis, 1940-1950, kada prasidėjo okupacijos, karas ir ypač antra bolševikų okupacija su masiniais žudymais ir trėmimais partizanų kovos mūsų neskaitlingai tautai gali būti daugiau lemtingi kaip dviejų šimtų metų kovos su kryžiuočiais ir rusais. Kada ateis Lietuvos atstatymo valanda, mes galim pasijusti be gyvos jėgos, nes mūsų tautos vaikai gali būti išblaškyti ir išnaikinti ir tuomet Amerikos lietuviai, kiek jie bus tautiniai sąmoningi, bent jų dalis, gali būti panaudoti kaipo rezervas Lietuvos prikėlimui. O iš kitos pusės negalima tvirtinti, kad Amerikos gerbuvis yra pastovus, amžinas ir nepakeičiamas, gali ateit laikas, kada Amerikos lietuviai atsimins savo seną tėvynę ir kaikuriem bus naudinga grįžt į Lietuvą.

Amerikos lietuvių nykimo priežastys

Didžiausia Amerikos lietuvių tragedija, kad jų tautinė veikla baigsis su senos kartos ateivių gyvenimu, nes jie nepajėge paruošt sau tinkamų įpėdinių ir išauklėti savo čia gimusių vaikų ir jaunimo lietuvių dvasioj. Lietuvybės silpnėjimas ir nykimas šiam krašte eina pamažu, bet nesulaikomai. nes ateiviai miršta, jų skaičius mažėja, o naujų įleidimas, pradėjant nuo 1919 m. JAV vyriausybės buvo sąmoningai sumažintas bent dvidešimt kartu mūsų nenaudai. Nepriklausomybės laikais ryšiai tarp Amerikos lietuvių ir Lietuvos nusilpnėjo ir tai įvyko, galbūt, nebe mūsų pačių kaltės, kad per daug buvom užimti savo naminiais reikalais ir per mažai stiprinom ryšius su pasaulio, pirmoj eilėj su Amerikos lietuviais. Be to, daug kas nepalaikė ryšių su savo giminėmis, nesusirašinėjo su jais, neturėjo jų adresų ir kada išmušė mūsų nelaimės valanda, daugelis atsiminė po laiko savo gimines ir pažįstamus Amerikoje, net nežinodami kur jų ieškoti.

Nepriklausomybės laikais Amerikos lietuvių jaunimas ypač moksleiviai per mažai buvo kviečiami į Lietuvą pažinti mūsų gyvenimą, išeiti lietuvybės kursus ir grįžę atgal į JAV jie būt likę mūsų tautos sąmoningi rėmėjai.

Be to, dalai Amerikos lietuvių, kurie po pirmojo pasaulinio karo grįžo į nepriklausomą Lietuvą, tikėdami čia verstis prekyba, amatais, pramone, žemės ūkiu, nepasisekė įsikurti. Jie prarado savo turtą ir išvažiavo atgal į JAV, nusivylę ir atšalę prie savo gimtojo arba savo tėvų krašto ir Amerikoj paskleidė nepalankių žinių apie Lietuvą. Šita tema, kodėl kaikuriems Amerikos lietuviams nepavyko Lietuvoje gerai įsikurti, yra plati ir čionai neįmanoma pilnumoj ją išnagrinėti.

Be abejonės ir šitie nepasisekimai turėjo įtakos, kad Amerikos lietuvių jausmai ataušo Lietuvai ir daugiau pastūmė juos prie nutautėjimo.

Emigracijos suvaržymas į JAV, paskyrimas Lietuvai per mažos kvotos (380 žmonių per metus) beveik sustabdė naujų jėgų ir rezervų plūdimą iš Lietuvos, kurie nukrypo į Pietų Ameriką, Braziliją, Argentiną ir kitus mažiau patogius emigracijai kraštus. Tarp pirmojo ir antrojo pasaulinio karo pasireiškė JAV žymi lietuvių asimiliacija ir nutautėjimas. Vyresnės kartos žmonės gimę Lietuvoj praretėjo, nusenę, išmirė, o tautiniam darbe jie sudarė lietuvybės gvardiją. Jie buvo patys geriausi jos veikėjai. Apie juos galima pasakyti kaip apie Napoleono gvardiją, kad ji "miršta, bet nepasiduoda." Pirmoji ir vėlesnės kartos jau gimusios Amerikoj tokios ištikimybės ir supratimo Lietuvos reikalams jau neparodo. Iš jų tarpo išeina daug mažiau pasišventusių ir uolių lietuvystės veikėjų.

Nors mūsų geopolitikas prof. K. Pakštas ir kiti teisingai atvaizdavo Amerikos lietuvių padėtį ir nustatė liūdną prognozę ateičiai, betgi praktiškų priemonių nebuvo imtasi. O jau nepriklausomybės laikais Lietuvos vyriausybė turėjo įsteigti Amerikoje Lituanistikos Institutą, kuriame būtų paruošti lietuvių veikėjų kadrai šiam kraštui, jo kursą būtų išėję visi kas dirba tarp lietuvių: kunigai, vienuolės - mokytojos. iš kurio būtų išugdyti lietuvių inteligentų kadrai.

Tokio instituto įsteigimas sykiu būtų buvęs gražus padėkos mostas Amerikos lietuviams už jų dideles aukas ir paramą, suteiktą Lietuvos žmonėms ir kraštui, atgaunant nepriklausomybę.

Nors Amerikos lietuviai turi nemažą prieauglį čia gimusiais vaikais, betgi jie neišauklėjo sau tinkamų įpėdinių tautiniam darbui ir jų veikla liks bevaisė ateičiai.

Tik turint gerai paruoštus ir nuoširdžius lietuvystės vadovus, parapijų kunigus ir mokytojus, galima tinkamai pravesti lituanistikos mokymą parapijinėse mokyklose. Būtų savęs apgaudinėjimas manyti, kad dabartinėse lietuvių parapijinėse mokyklose tų dalykų mokymas yra patenkinamas.

Lietuva — tai Aš

Dabartinis lietuvis turi įsisąmoninti, kad jis geru lietuviu, ne tik iš vardo, turi būti ne tik Lietuvoje, bet visur, kur likimas jį nubloks. Amerikoj, Australijoj ir net Sibiro taigose. Ypač šiuo laiku, kada Lietuva, kaip tautos židinys, sistemingai bolševikų naikinama. Kiekvienas lietuvis turi būti įsitikinęs, kur jis begyventų, kad "Lietuva tai Aš", kad jis sudaro Lietuvos atomą ir jam taikomi Vydūno žodžiai:

"Vyruži tu negyvas,
tai ir tėvynė negyva."

Todėl kova už kiekvieną lietuvišką sielą turėtų būti vedama visur, kur mes atsidursim, nes lietuvių mažėjimas vyksta greitu tempu ne tik rusų okupuotoje Lietuvoje, bet ir šiam laisvės krašte.

Jeigu materiališkos gyvenimo sąlygos Amerikoje yra geresnės kaip nepriklausomoj Lietuvoj, tai išlaikyti tautybę čia yra, be abejonės, daug sunkiau. Tai ką iki šiol darė

(Perkelta į 10 psl.)

VIENYBĖS LIETUVNINKŲ GIMTINĖJE

L. DOVYDĖNAS

Netoli Scrantono, Pennsylvanijoje, slėnyje, prie iš anglių kasyklų suverstų kalnų, susimetęs keliolikos tūkstančių gyventojų miestelis Plymouth. Kaip ir visuose Amerikos miestuose, yra Main gatvė, kur, lyg stambiam skruzdžių kelyje, kruta visas miesto gyvenimas.

Dabar Plymoutho mieste juda daug automobilių, vitrinos beveik kaip Brooklyno Grandstrytis. Yra daug saliūnų, vaistinių, grožio salionų su gražiai suraitytais plaukais ir meiliomis minomis. Per tų gražuolių veidus nepraplasnojo joks vargo drugelis. Maldai ir keiksmui jos irgi svetimos.

Prieš 65 metus buvo tas pats Mainstrytis Plymoutho mieste, kai Juozas Paukštis, sumanus ir visko matęs lietuvninkas 123 numerio namuose pasiryžo leisti lietuvišką laikraštį, "ant naudos mūsų broliams ir seserims, idant jie sužinotų, kas yra sviete ir ko jame trūksta," kaip sako vienam rašte tas pats Vienybės Lietuvininkų leidėjas J. Paukštis.

Tuo metu, kaip sako gyvieji liudininkai, Plymouthas neturėjo tiek skaityti mokančių lietuvių, kurie galėtų išlaikyti laikraštį. Bet ne vienas po ilgų darbo valandų glaudėsi kur nors ramesnėje kertėje ir pamažu bandė įkąsti smulkiai surašytas litaras. Nors dažnas ir skaityti nemokėjo, ir neišmoko, bet vis dėlto užsirašė Vienybę Lietuvininkų, nes ir į bažnyčią einant kišenėje regėjai Vienybę Lietuvninkų, kad kas nors nepamanytų, jog tasai lietuvis nemoka skaityti.

Jonas Rožanskas, senas Plymoutho gyventojas, pasakoja, kaip ne vienas tuometinis lietuvninkas kreipėsi į J. Paukštį, prašydamas V. Lietuvninkų drukavoti ne taip drabnom litarom, ba per tą litarų drabnumą skaityti baisiai sunku." Nors, atrodo, tos litaros V. Lietuvninkų puslapiuose nebuvo drabnos.

Tuo metu dažniausiai gyveno ant "burdo" po keliolika vyrų, kurie grįžę iš darbo suguldavo aplink laikraštį, ir vienas iš mokytųjų skaitydavo žinias, apsakymus, lietuvių ir žemaičių istoriją, gražias eilės apie tėvynę ir paliktą mergelę, Genovaitės gyvenimą...

Tasai pats Jonas Rožanskas toliau pasakoja: Ne taip, girdi, buvo laikraščio laukiama, kaip dabar, ne taip tuometiniai broliai lietuviai mylėjo spausdintą žodį, — ar jisai būtų laikraštyje, ar knygoje. Kai buvo sužinota, jog Plymoutho mieste "išduos gazietą", pasakoja tas pats Rožankas, tai toks buvo sujudimas, kad ir apsakyti negalima. Kai kurie, skaitydami laikraštį, mintimis grįžo į savo tėvynę, kur Rusijos caro žandarai gaudė ir kalėjimuosna grūdo už raštą gimtąjį. Verkė ir džiaugėsi, džiaugėsi ir verkė.

Rytais, sako, ypač nedėldieniais, pamatysi — koks nors burdingierius vienmarškinis bėga su viedru prie tolimesnio šulinio vandens parnešti. Reik skubėti, nes kambaryje skaitomas naujas numeris Vienybės Lietuvninkų... O šeimininkei reik vandens, reik ruoštis į bažnyčią, nes tik ten buvo proga susitikti po darbu.

Vienybė Lietuvninkų buvo visos apylinkės pasididžiavimas ir visi laikė jį savo laikraščiu. Antanas Šaškevičius, Jurgis Raškevičius, Juozas Rožanskas, Silvestras ir Tamas Paukščiai (Juozo Paukščio broliai), Beidys, Lizdas, Želvienė ir daugelis kitų dirbdavo ilgas valandas, ekspedijuodami, platindami.

Buvo didelė garbė tam, kuriam leidėjas patikėdavo pardavinėti laikraštį ir knygą. Šventomis dienomis prie bažnyčių, piknikuose, matydavai garbingiausius lietuvninkus pardavinėjant laikraščius, knygas. Knygų platintojai eidavo nuo slenksčio iki slenksčio ir daug parduodavo, nes gėda buvo tam, kurio kuparėlyje tarp iš tėvynes atsiųstųjų margų laiškelių, gimtosios žemės trupinio, nerasdavai kokios nors knygos.

Tuo metu pasirodė didysis švietėjas ir kovotojas už lietuvišką žodį, reikalą, Jonas Šliūpas, atkilęs į didelę lietuvišką koloniją Scranton, Pa.

Paukštis labai susiartino su Šliūpu. Ir su kun. Burba, kuris taip pat buvo karštas lietuvis, Plymouthe įkūręs pirmąją lietuvišką parapiją, to paties Vienybės Lietuvninkų redaktoriaus visaip paremtą.

Buvo miela plymoutiečiams matyti gerą, barzdotą kalbėtoją savo tarpe, bet dar mieliau buvo skaitomi jo raštai. Tuo metu visi manė, kad mokyčiausias lietuvis bus Jonas Šliūpas, geriausias kunigas J. Burba ir geriausias Amerikos lietuvių laikraštis — Vienybė Lietuvninkų. Argi tai maža garbė Plymouthui ir jo apylinkei?

Jonas Rožanskas, kuris arti penkias dešimt metų gyvena Plymouthe ir tur būt vienintelis iš gyvųjų artimas J. Paukščio bičiulis, pasakoja, kaip J. Paukštis dirbdavęs.

— Gyvenau su J. Paukščiu keletą metų vienam rūme, tai, būdavo, nežinau, kada jis ilsis. Būdavo, atsikels vidunaktyje, užsižibins lemputę, batu užsistatys, kad man į akis šviesa nelystų, ir rašo, rašo. Paukštis sakydavo, kad mintys, tai, kaip palaidi arkliai ganyklose, reik gaudyt, kai gaudosi.

J. Paukštis nemėgo žmonių, kurie dykinėjo, stebuklų laukė. Jis sakydavo, kad didžiausias stebuklas, — tai galėti dirbti ir nelaukti stebuklų.

Šio rašinėlio autoriui teko laimė įsigyti keliolikos metų J. Paukščio gražiai įrištus Vienybės Lietuvininkų komplektus . Laiko ir dulkių paliesti bet gerai išsilaikę komplektai, paties J. Paukščio suskirsty, ti, sudėlioti, rodo didelę meilę savo darbui, pastangoms.

Pravertus tuos senus puslapius, regi kaip anieji triūsė, kaip sako, "ant naudos broliams ir seserims", kaip tos pačios kovos, vargai ir juos lydė o. kol, lyg amžino bėgiko estafetėje, pasiekė mūsų dienas, be pasikeitimo, atsiūgimo žymių.

Prabėgomis atverstų puslapių kelios ištraukos iš Vienybės Lietuvininkų:

1896 metų 2 n. rašoma:

Isz lietuviszkų dirvų Amerikoje New York Dec. 29. "Mielas Redytojau Vienybės, prašau labai gražiai patalpinti jūsų paguodotam laikrasztį szitą žinutę kas link reikalų

(Perkelta į 10 psl.)

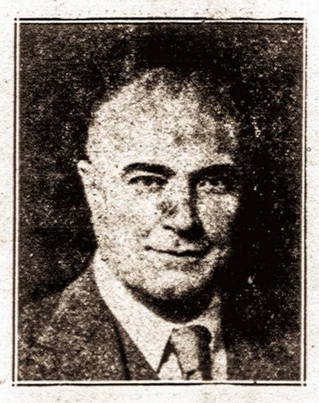

JONAS BUDRYS

Mielas ir Didžiai Gerbiamas Pone Redaktoriau,

Negalima tylomis praeiti pro svarbų lietuvių gyvenime įvykį — laikraščio 65 metų jubiliejų. Juk tai — beveik lietuvių imigracijos šioje šalyje amžius. Per tą laikotarpį Vienybė žymėjo visus lietuviškojo gyvenimo įvykius, dalyvavo kovoje už lietuvių savitų draugijų ir bažnytinių parapijų sudarymą, ragino gyventi savo gyvenimu, o ne būti įnamiais pas svetimus. Kova pasibaigė laimėjimu. Šiandien, stiprių ir gausių, gerai organizuotų visuomeninių ir religinių draugijų akivaizdoje, Vienybė, šios garbingos kovos žymus ir aktyvus dalyvis, gali didžiuotis savo išarta vaga.

Nuoširdžiai sveikinu Vienybę ir linkiu jai ateityje ne tik sulaukti ilgiausių metų, bet ir toliau eiti plačiu lietuvišku vieškeliu, nepasiduodant laikinoms aistroms, nors jos tuo momentu ir dengtųsi tikslingumo skraiste, nepasukti iš tiesaus kelio į siaurus srovinius takelius, o likti objektyvaus lietuviško žodžio ir nuomonės skleidėju.

Tokia Vienybė bus mielas ir laukiamas svečias kiekvieno lietuvio namuose.

Draugiškai Jūsų

JONAS BUDRYS
Generalinis Konsulas

SLA sveikina savo vienmetę Vienybę

1886 metais gimė Amerikoje SLA ir laikraštis Vienybė. Taigi šie metai abiems yra bendri, jubiliejiniai ir istoriniai

Tame 65 metų laikotarpyje Susivienijimas Lietuvių Amerikoje išaugo taip, kad tapo seniausia ir didžiausia broliška visų gerų lietuvių organizacija.

SLA sveikina savo vienmetę Vienybę jos 65 metų jubiliejaus proga ir linki ilgai bei sekmingai tęsti dičįjį lietuvių misijos darbą savo brolių ir kitų tarpe.

SLA VYKDOMOJI TARYBA:

W. F. LAUKAITIS, prez.

P. DARGIS, viceprez. — **E. MIKUŽIŪTĖ, iždo globėja,**
DR. M. J. VINIKAS sekr. — **J. MACEINA, iždo globėjas**
K. GUGIS, ižd. — **DR. S. BIEŽIS, dr. kvotėjas.**

MINTYS APIE LIETUVIŲ REIKALUS PRAEITYJE

(Atkelta iš 2 psl.)

Amerikos lietuviai savo tautybės išlaikymui, to užteko **ateiviams**, bet ne jų čia gimusiems vaikams. Lietuviškas laikraštis, knyga, parapija, net saliūnas, kuris atstojo klubą, to pakako neišlepintam ateiviui. Bet kaip veikti jo vaiko sielą, kad iš jo išaugtų ne tik amerikietis, bet ir geras lietuvis, tai iki šiol pasilieka neišspręsta problema.

Kur ateivio vaikas gali įgyti lietuviškos dvasios, jeigu parapijinėj mokykloj tikybos pamokos ir poterių jis mokomas anglų kalba, o bažnyčioj jam skiriamos pamaldos taipogi anglų kalba.

Ar tai nėra mirtinas smūgis lietuvio vaiko sielai ir tai kieno atliekamas: iš tų pačių lietuvių kilusių mokytojų ir dvasios vadovų? DP, ta maža mūsų tautos skeveldra kurie atvyko į šį kraštą, radę tokią tvarką mokykloje ir bažnyčioje, yra nepatenkinti ir nenori, kad jų vaikai nuo pirmos dienos būtų nutautinami šimtu procentų. O lietuviai DP mokytojai, kurie pradėjo žygi už lituanistikos pamokas mokyklose ir tą darbą veda, verti didelės paramos ir pagarbos.

Sąlygos ten ir čia

Jeigu palyginsim sąlygas, kuriose gyvena okupuotos Lietuvos ir šio krašto lietuviai, tai skirtumas bus didelis. Daugumą lietuvių ten laukia prievartos mirtis vietoj partizanų kovose arba ištrėmime į vergų darbus ir mirties stovyklas. Rusai kolonizuoja Lietuvą pagreitintu tempu, nesiskaitydami su mūsų aukomis.

Amerikoje tautinė asimiliacija vyksta be prievartos ir ryškaus spaudimo. Ateiviai gali laisvai ir nevaržomai gyventi, kurti organizacijas, kurios palaiko jų tautiškumą ir savo gyvenimą baigti naturalia mirtimi. Bet jų čia gimę vaikai nuo gimimo dienos tampa šio krašto piliečiais. Stoka lietuviškos mokyklos ir aplinkos, svetimo miesto gyvenimas ir gatvės įtaka, kinas ir kitos amerikoniško gyvenimo laisvės bei vilionės, labai stipriai veikia čia gimusio vaiko sielą. Apie Lietuvą jis gali girdėti tik iš savo tėvų, o kasdienybė jam rodo ką kitą. Išauginti tokiose sąlygose, o čia gimusį ateivio vaiką sąmoningu lietuviu yra labai sunku ir daugeliui Amerikos lietuvių pasilieka neišsprendžiama problema

Jau ne kartą man teko girdėti pasakymų, kad tautybei išlaikyti svarbu lietuviškas kraujas Tuose žodžiuose yra tik dalis tiesos, nes vaikui neužtenka vieno savo tautos kraujo, o jis turi mokėti savo tėvų kalbą

Dėl **lietuviško kraujo** mes turim liūdnų pavyzdžių iš Lietuvos Rytų ir Vakarų. Vilniaus Kraštas kurio gyventojai savo kilme, krauju ir papročiais yra lietuviai, bet laiko bėgy nustojo vartoti savo protėvių kalbą. Nemažiau liūdną pavyzdį turime Mažojoj Lietuvoj, į pietus nuo Nemuno, kur gyventojai lietuvių kraujo ir kilmės gyvena iki Karaliaučiaus, betgi šimtmečių bėgy per mokyklą ir bažnyčią vokiečiai juos tiek nutautino, kad jie virto prūsais — uoliausiais vokiečių talkininkais, o kaipo išsigimėliai, jie tapo aršiausi lietuvių prešai.

Dėl čionykščių veikėjų lietuviškumo negalima abejoti, aš juos pavadinau "lietuvybės gvardija", tik reikia paklausti, kiek jie savo vaikus išauklėjo lietuvių dvasioj, nes daugelis lietuvių net patriotų laba nusideda, kad dėl savo vaikų karjeros juos moko tik angliškai, o vengia jiem suteikti lietuvišką auklėjimą.

Matant taip auklėjamus kaikurių ateivių vaikus, turim prisimint poeto žodžius, kad jiems mūsų kovos ir kančios nesuprantamos bus. Ir čia aiškėja, kodėl čionykščių karštų lietuvių vaikai išauga drungni arba abejingi lietuvybei.

Jeigu ateivių nutautinimas Amerikoj būtų visuotinis be išimties tai lietuvių klausimas nekeltų abejonių, nuleidę rankas galetume laukt iki išnyks paskutinis lietuvis, nes kitos išeities nėra. Bet, deja, apsidairius galima pastebėti ką kitą: kitų tautų ateiviai, kurie savo gimtuose kraštuose gyveno, kaip ir mūsų daugelis, tokiose pat vargo ir skurdo sąlygose, atvykę į šį kraštą, rado naują tėvynę, kurioje jie tarpsta dar geriau kaip savo gimtuos kraštuos ir savo tautybės nei jie, nei jų vaikai neapleidžia, neišsižada. Čia reikia paminėti senų kultūrų tautos, kaip žydai, graikai, italai, armėnai ir Azijos tautos, kaip kinai, japonai kurių net amerikiečiai neleidžia į savo kraštą dėl jų atsparumo asimiliacijai. ŽYDAI, dėka savo tikybai ir rasiniam atsparumui, tūkstančius metų įgudę gyventi tarp svetimų tautų, net nevartodami savo gimtosios kalbos, moka išlaikyt savo tautybę visur ir net viską nugalinčioj Amerikoje. Be to, žydai turi savo idėją, kad jie yra Dievo išrinkta tauta, kuri davė žmonijai tikėjimą vienam Dievui ir krikščionybę. GRAIKAI ir ARMĖNAI, senų krikščioniškų kultūrų tautos, turi atskiras bažnyčias su savo hierarchija ir negreit pasiduoda asimiliacijai. Amerikoj galima sutikti žmonių su pavardėmis (galūnėmis) panašiom į lietuviškas, bet jos, deja, dažnai esti graikiškos, o lietuviai be jokios savigarbos kartais keičia savo pavardę į airišką arba skotišką.

ITALAI katalikai, bet kaipo romėnų įpėdiniai, jie užima katalikų bažnyčios hierarchijoj privilegijuotą vietą, pradedant popiežium italu, kardinolais, kurių dauguma italai ir t.t.Amerikoj italai neranda reikalo slėpti arba maskuoti savo tautybę, kaip kartais elgiasi žydai, ką matom iš dabartinio New Yorko mero — italo. Be to, graikai ir italai, kaipo senovės graikų ir romėnų ainiai, kurie daug nusipelnė žmonijos kultūrai ir mokslui, moka pagyventi iš nuošimčių, t. y. iš savo protėvių nuopelnų. Jie turi gyvenimo idėją ir tas jiem palengvina gyventi emigracijoje betkur, kaipo kultūros nešėjams mūsų planetoj. Todėl ir šiame krašte tų senų kultūrų tautos nepasiduoda taip greit nutautėjimui ir jų galvos mažiau svaigsta amerikonėjimo katile.

AIRIAI, kurie vartoja tą pačią anglų kalbą, bet katalikai, jie save nelaiko anglais, visur stengiasi pabrėžti savo atskirą tautybę.

Buvę Vienybės b-vės prez.: J. Ginkus. A. S. Trečiokas, J. Tysliava, X. Strumskis, A. Mikalauskas (miręs). B. J. Schegaus.

LENKAI irgi duoda pavyzdį, kad jie stengiasi ir sugeba geriau už mus išlaikyti savo tautybę. Tiesa, jų skaičius daug didesnis — apie 5 milijonai, jie turi dideles žemės ūkių kolonijas, savo nepriklausomas parapijas, jų mokyklos daugiau moko lenkų kalbos ir daugiau įkvepia tautinės dvasios. Jie dažnai nekeičia savo pavardžių į angliškas, kaip daro lietuviai ir turi didesnę įtaką šiam krašte.

Net NEGRAI, kurie yra krikščionys ir kalba angliškai, dėka savo nekintamai spalvai, nepasiduoda asimiliacijai, nors kartais atrodo, kad dėl diskriminacijos arba nelygaus traktavimo, jie būtų linkę persidažyti balta spalva, jei tai būtų galima.

Lietuvių tautos misija

O lietuviai, — ar mes turim savo pašaukimą bei misiją, kaip anos senos tautos? Mūsų spalva balta, krikščionys mes esam tik apie penki šimtai metų ir pasivėlinom krikštytis bent 300 metų. Savo istorijoje turėjom daug nelaimių kaip kovas su kryžiuočiais ir t.t. Be to, parinkom sau nevykusius krikšto tėvus lenkus, už ką brangiai užmokėjome, skaudžiai nukentėjom. Ar esam pastumdėliai, kaip sako Dr. Grinius, t. y. ar turim būt trąša kitų tautų kultūrom Europoj: slavams (rusams, lenkams), vokiečiams, o čia amerikiečiams?

Atsiminkim, kad Vytauto laikais, jo mirties metais, (1430) Lietuva savo gyventojų skaičium ir plotu buvo nemažesnė už Maskvą, o po penkių šimtmečių, 1930 m., Lietuvos Respublika turėjo apie 3 milijonus gyventojų. Tuo tarpu iš Maskvos išaugusi Sovietų Rusija — apie 200 mil. gyv. Kur dingo lietuvių prieauglis per tuos 500 metų?

Vl. Putvinskis pasakė, kad nelaiminga tauta, kuri neturi savo pašaukimo, misijos arba idejos.

Šio krašto lietuviams turėtų būti uždavinys kiek galima ilgiau užlaikyti savo tautybę, paruošiant priaugančią jaunąją kartą būti sąmoningais lietuviais. Negalima toliau kęsti bankroto politiką didžiausioj mūsų kolonijoj, kuri didžiuojasi, kad turi trečdalį ar ketvirtį mūsų tautos narių, o nešugeba priauginti iš savo vaikų lietuviško atžalyno, kurs tęstų jų darbą.

Linkėjimai Vienybei

Vienybei jos 65 m. sukakties proga linkėtina sulaukti 100 metų ir per tą trečdalį šimtmečio kreipti dėmesį į lietuvių jaunimo priauginimą ir į mokyklą.

Jeigu Vienybę vadina lietuvių tautinio atgimimo lopšiu Amerikoje, nes ji kėlė tautinę sąmonę, padėjo steigti lietuvių parapijas ir pašalpines draugijas, atsipalaiduot nuo lenkų globos, tai dabar reikėtų paleisti SOS šūkį ir pradėti propagandą, kad šio krašto lietuvybei gresia mirties pavojus, kaip ir Lietuvoje. Dabar šią misiją turėtų remti visa Amerikos spauda, vengiant parapijinio ir partinio patriotizmo. Jaunimas turėtu būti mokomas tapti ne tik šio krašto gerais piliečiais, bet ir sąmoningais lietuviais. Praktiškai jis turėtu būti dvikalbis, — be anglų kalbos, dar mokėt ir savo tėvų kalbą, pažinti Lietuvos istoriją ir kita. Tenkintis lietuvišku krauju, kaip pataria kun. J. Končius ir tuo nusiraminti, tai užmerkti akis prieš mirtiną pavojų. Ypač **griežtai spauda turėtų kovoti prieš oportunizmą**, vadovaujančioj visuomenėj, prieš kunigų ir vienuolių - mokytojų pasakymus, kad su lietuvybe šiam krašte biznio nepadarysi ir ji čia neremtina, kad lietuviškos pamokos ir pamaldos reikalingos tik naujakurių vaikams, o ne čia gimusiems. Toki jų pareiškimai turėtų būti skelbiami spaudoj ir pabrėžiama, kaipo kelią sąmyšį lietuvių protuos ir naikiną tautinį atsparumą. **Tikyba, be savo amžinų tikslų, turi padėti tautai gyventi ir kovoti su nelaimėmis**, kaip teisingai sako dr. K. Grinius.

F. J. MONCHUN

Gerbiamas Redaktoriau:

Leiskite ir man pasveikinti Vienybę, sulaukusią 65 metų sukakties. Didelė garbė priklauso tiems, kurie šį laikraštį įsteigė ir nemažesnė—tiems, kurie jį iki šiol išlaikė.

Gindama mūsų šventas tautos teises, Vienybė sulauks tos dienos, kada Lietuva, galingosios Amerikos padedama, vėl bus laisva ir nepriklausoma. Aš esu giliai įsitikinęs, kad tai įvyks pirma, negu šis seniausias ir, mano supratimu, geriausias lietuviškas laikraštis Amerikoje minės savo deimantinę sukaktį.

Ta pačia proga aš linkiu Jums, Gerbiamas Redaktoriau, ir toliau kantriai budėti mūsų tautinės kultūros sargyboje.

Jūsų

FRANK J. MONCHUN

Senate Chairman
General Assembly
State of Connecticut
Hartford, Conn.

Dear Mr. Tysliava:

May I take this opportunity of congratulating your newspaper for its long and faithful service to the Lithuanian people of America. It is my understanding that you are to celebrate your sixty-fifth anniversary.

L. G. VELISHKA

Your newspaper has been a credit to this Country, and especially to the Americans of Lithuanian extraction.

May I, with other Lithuanians, join in wishing you success for many years to come.

Very truly yours,
LEONARD G. VELISHKA.

House of Representatives
State of New Hampshire
Concord
August 10, 1950.

VIENYBĖS LIETUVNINKŲ GIMTINĖJE

(Atkelta iš 2 psl.)

"D. L. Kun. Gedimino" Brooklyne. Draugystė turės savo metinį mitingą 12 dieną Sausio 69 metų, ant salės pas A. P. Draugely 73 Grand St. Broklyne. E. D. Ant kurio užpraszo visus brolius, kurie norėtų prisiraszyti į minėtą draugystę, ba dabar pigus įstojimas, tiktai vienas doleris, o po minėtam mitingui bus pagal metus, tai daug brangiau. Taigi nepamirszkitė broliai, kurie mislinate prisiraszyti.

Vardan visos draugystės Petras A. Abraitis."

Greta skaitome korespondenciją — "ROMA. Depesza atlaikyta isz Massovos sostapilės valakiškos kolonijos Eretryjoje, danesza, kad Abisinczikai isz naujo pradėjo kilti prieszais valakus, bet dabar da nežinoma nė kada, nė isz kurios pusės mesis."

Laikai keitėsi, bet karai ir ciesoriai mušėsi, kaip ir šiandien. Tam pačiam Vienybės Lietuvninkų numeryje randame: "Petropilė. Korespondentas isz Vladivistoko danesza į laik. 'Novoe Vreme' kad judėjimas ant Korėjos kasdien priima didesnį laipsnį. Karalius apsistatęs japoniškais szpiegais ir gyvena didelėje baimėje už savo gyvatą. Pora amerikoniszkų misijonierių sergi jį kas nakts... Reprezentantai užrubežinių ponysčių tikrina, kad jam nėra ko bijotis už save."

Su mūsų amžinu priešu—rusų žandarais ir pačiu ciesoriumi — vyko ta pati kova, gal kiek lengvesnė, kaip dabar vyksta su Stalino - Džiugašvili satrapais — MVD, MGB ir kitokiais. Kančių kalvarijos, kova už raštą, teisę būti sau žmogumi vyko ir tada.

Tų pačių metų 5 n. skaitome: "**Isz Lietuvos.** Isz Suvalkų redybos. Virszininkas Kalvarijos pavieto susiszaukė pas savę vaitus ir szaltyszius ir mokino juos kaip jie turi "aptildyti žmones" — (uspokojit narod) jei kartais pasidarytų koks 'nesusipratimas.' Vaitams dar įsakė, kad sargai dabotų, kam pareina ir isz kur pareina laiszkai, knigos. Jei tik patėmytų ką pažvelgtino ant ko, kad tuoj duotų žinią augsztesnei vyriausybei. **Vilkaviszkio** pavieto virszinikas dar dailiau padarė: pasiszaukė pas savę mokitojus pradinių mokslainių ir įkalbėjo juos, kad jie pastotų sznipukais (szpiegais), danuncijantais. Atsiszaukdamas ant jų prisiegos virszinikas maldavo jų, kad iszgirdę apie lietuviszkas knigas, viską jam pranesztų."

1893 m. pirmam numeryje rašcma: "**Isz Lietuvos.** Žemaičiuose tarpe žmonių didelis murmėjimas ant maskolių isz to isztinka, kad paskutiniuose laikuose daugelis atpuskų po bažnyčias pakasavota ir kunigus už pamokslus persekiota pinigiszkomis striuopomis. Per tą prusiszkos knigos vis labiau skaitomos ir užlaikomos, nes jos tą viską užtar, ką maskoliai niekina."

Po penkių metų iš tos pačios Žemaičių žemės skaitome:

KRETINGA (Telszių pav.). Pas mus gyvena policmeisteris Jaruszauskas, kurį žmonės kitaip nevadina, kaip velniu tiktai. Kliosztoriuje Bernardinų yra judoszius - iszgama kun. Tarvydas, kitados buvęs klebonu Tytavėnuose, kuris ką tik iszgirsta apie lietuviszkas knygas ar laikraszczius, tai tam velniui ir pranesza, o tam jau neiszsprusta jokia auka. Tarvydas patyręs, kad ukininkas Szeputis su savo szeimyna skaito lietuviszkus laikraszczius (nes žmonės nelabai slepiasi jei skaito lietuviszkus laikraszczius, per spaviedį kuningai po bausme iszriszimo iszkvoczia kas skaito), užrodyje Jaruszauską su policija, kuris atrado "Tėvynės Sargo" N., už kurį nuo Szepuczio iszlupo 50 rublių."

Pagėltę nuo sklaidymo ir laiko Vienybės Lietuvninkų puslapiai skleidžia gyvenusiųjų amžinai senus, amžinai naujus rūpesčius.

1898 m. 10 n. rašoma: "Visi apszviestesnieji mūsų broliai senei jau padavė užmanymus apie susitaikymą visų, idant isz vieno susidėję veiktų ką naudingesnio vietoje tuszczių vaidų. Nekurie pasižadėjo net sergėtis nuo to. Bet tarp mūsų jau toksai būdas, kad nors ir pasižadėjęs ramiai užsilaikyti, taigi tą iszpildant, nuo laiko ir raginimo pamesti vaidus, specialiai jais užsima ir pusė laikraszczio pripildyta vienų vaidų."

Telieka pakartoti senus poterius kaip buvo iš pradžios, taip bus ir visados.

Grožinės literatūros skyriuje randame gausiai pasiskaityti ir, palyginti, puikios lektūros. Mums, deja, toloka iki anų laikų vienybininkų:

Lietuvos istorija, nuo seniausių gadynių iki Liublino unijai. Parašyta Simano Daukanto, universiteto philosophijos magistro,

Mythai, pasakos ir legendos žemaičių, surinkta ir išleista per Dr. Edm. Veckenstedtą, lietuviszkai iszguldė Dr. J. Szliupas,

Diedai, veikalas poeto Adomo Mickevičiaus, perguldė isz lenkiszko Aleksandras Gužutis. Apysakos, eilės, daugiausia vertimai.

Grožinės literatūros ugdyme, atrodo, mūsų laikai gerokai atsilieka, net ir tos pagarbos, kuri dyelkia iš senų, vargingų pirmųjų mūsų spaudos pionierių, mūsų dienose reta pajusti.

Plymouthe Main St., 123 name, dviejų aukštų, atremontuotam ir apkaltam rausvo toliaus plytelėmis, prieš 65 metus gimė Vienybė Lietuvninkų. Mažam rūsyje buvo spaustuvė, vieno lango pailgam kambarėlyje buvo redakcija, administracija, ekspedicija ir redaktoriaus kabinetas, darbo kambarys.

Mainstrytas pasikeitė, grožio salonų languose daug gražių veidų, kurių nepasiekia ir vargo drugelio sparniukų plasnojimas, tik lietuviško o spausdinto žodžio varguose, atrodo, niekas nepasikeitė.

A. MIEŽIS
ALUS, DEGTINĖ, VYNAS
2207 N. 2nd STREET,
PHILADELPHIA, PA,
REgent 9-4156

J. MARKIEWICZ AND SONS, Inc.
Laidotuvių Direktoriai
15 Trumbull Street
New Haven, Conn.
Tel.: 5-9229

LIETUVIŠKA UŽEIGA
J. GUTAUSKAS, Sav.
Įvairūs gėrimai, pirmos rūšies virtuvė
201-203 E. Chapel Street
New Haven, Conn.

DIAMOND CAFE
V. B. Santeckas ir
V. Bukauskas, sav.
Alus, degtinė, vynas
305 BROADWAY
SO. BOSTON, MASS.
SO 8-9094

Anthony Grigalis
KONTRAKTORIUS
Namų statybai, taisymui, medžio darbams, šingeliavimui, stogų dengimui, dažymui ir tt.
63-26 53rd Drive,
MASPETH 78, N. Y.
NEwton 9-3215

WILLIAM VALAITIS
Visokeriopas automobilių taisymas
730-2 E. Moyamensing Ave
Philadelphia, Pa.
Tel. Howard 8-0596

BOSTON BAKING CO.
J. Tamošauskas
B. Andrušaitis
Lietuviška duona ir pyragaičiai
Pristatoma į namus ir krautuves
8 Ames St., Lowell, Mass.
Tel. 2-6797

ANTHONY MARTIN
RESTORANAS ir BARAS
3759 N. 7th STREET,
PHILADELPHIA, PA.

DR. M. J. COLNEY
148 Grand Street
WATERBURY, CONN.
Telefonas 3-4747
PRIEMIMO VALANDOS:
nuo 10 val. ryte iki 8 val. vak.

THE HALF SHELL
P. Janus ir G. Shlakis, Sav.
Įvairiausi gėrimai ir valgiai.
ROUTE 27-A, ISLIP, L. I., N. Y.
Bay Shore 2996.

COLONIAL BAR RESTAURANT
GUS TUNAITIS, Savininkas
PIRMOS RŪŠIES MAISTAS IR GĖRIMAI.
N. E. Cor. 52nd & Spruce Sts.
PHILADELPHIA 39, PA.
GR. 4-2939

UNION BRONZE FOUNDRY
High Grade Bronze Castings
STANLEY SKIKAS
SAVININKAS
(Pėda nuo Union Avenue)
Bridgeport, Conn.
TEL.: 3-4696

MIAMI, FLORIDA
SOUTHERN CROSS HOTEL
PAUL USONIS, savininkas
Jūs būsite patenkinti apsistoję šiame savo tautiečio viešbutyje.
KAINOS PRIEINAMOS
642 N. W. 3rd STREET, MIAMI 36, FLORIDA
Ph. 82-9500

ROOSEVELT FURNITURE COMPANY
Čia gaunami geriausi baldai, televizijos ir radijo aparatai, siuvamos mašinos, šaldytuvai ir visi kiti namų apyrangai reikalingi dalykai.
DUODAMA IŠMOKĖJIMUI 15 MĖNESIŲ
JOKIOS GARANTIJOS NEREIKIA
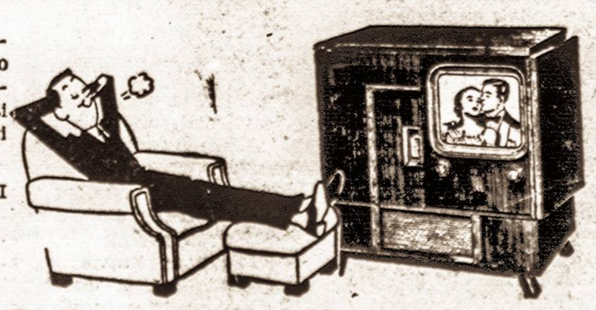
2310 West Roosevelt Road — Phone SEeley 3-4711
CHICAGO 8, ILLINOIS
Atdara pirmadieniais, ketvirtadieniais iki 9:30 val. vak. Sekmad. nuo 11—4:30 popiet

LIETUVIS LAIKRAŠTININKAS AMERIKOJE

Nedėkingo darbo 70 metų laikotarpis

S. E. VITAITIS

Mėginimai leisti lietuviškus laikraščius Amerikoje prasidėjo daugiau kaip prieš 70 metų. Dabartinė Vienybė yra nenutrauktas tęsinys vieno pirmųjų mėginimų leisti ir palaikyti lietuvišką laikraštį Amerikos lietuvių tarpe. Be abejo, nesitikėjo nei pats Vienybės Lietuvninkų įkurėjas, velionis Juozas Paukštis, nei pirmieji šio laikraščio redaktoriai ir artimieji bendradarbiai, kad jų pradėtas leisti anais laikais savaitraštis išgyvens 66 metus.

Tiek metų išgyvenusi Vienybė Lietuvninkų, po kelių mėginimų dažniau eiti ir sutrumpinus savo vardą, pereidama iš vienų laidėjų rankų į kitas, šio proga atžymi savo didžiojo darbo 65 metų sukaktį. Reikšminga ir labai būdinga yra tas faktas, kad nežiūrint visų išgyventų sunkumų, visų pasikeitimų leidėjų ir redaktorių sąstatuose, Vienybė išsilaikė tyrios tautinės minties laikraščius iki šios dienos.

Trumpu pripuolamu rašiniu neįmanoma išsamiai nušviesti didžiuosius Vienyb. nuopelnus ir paslaugą Amerikos lietuvių tautinėje ir kultūrinėje veikloje. Taip pat neįmanoma pilnai ir tiksliai išpasakoti, kiek nemalonumų ir širdgelos išgyventa Vienybės leidėjų, redaktorių ir įvairių įstaigos tarnautojų bei jų šeimų. Tik laikraščio leidimo darbe buvę ir esantieji pasišventėliai idealistai galėtų tiksliai atpasakoti, ką jie išgyveno ir iškentėjo. Vienybės leidėjų, redaktorių ir įstaigos tarnautojų būklė buvo ir yra labai panaši visų kitų Amerikos lietuvių laikraštininkų būklei. Tik didelės ištvermės, nepalaužiamo pasiryžimo ir kilnaus pasiaukojimo užgrūdintį idealistai galėjo panešti ir dabar dar tebeneša tą sunkią Amerikos lietuvio laikraštininko naštą.

LIETUVIAI KEISTAI SUPRANTA LAIKRAŠČIO LEIDIMĄ

Būdinga, kad Amerikos lietuvių visuomenėje supratimas apie laikraščio leidimą pasiliko toks pat, kokis buvo prieš 66 metus. Beveik išimtinai kiekvieno laikraščio skaitytojai mano, kad už metinę prenumeratą jie turi teisę ir privilegiją reikalauti iš laikraščių leidėjų bei redaktorių visokio nemokamo patarnavimo jų asmeniniams reikalams. Tik labai maža dalis prenumeratorių supranta, kad jie, prenumeruodami laikraštį, nusiperka savo dvasios patenkinimui prekę, kaip maistą ir kitas medžiaginiam savo gyvenimui reikalingas prekes.

Štai įvykis, kuris pavaizduoja žmonių supratimą apie laikraščio leidimą. Vienas valgomų daiktų krautuvės savininkas užeina į laikraščio įstaigą ir reikalauja paskelbti, kad jis Velykų šventėms turįs labai skanių kumpių, skilandžių, dešrų ir kitokios mėsos skanėsių. Laikraščio leidėjas parašo pranešimą ir klausia:

— Skelbimo formoje ar kaip pranešimą įdėti laikraštin už tą pačią apmokamą kainą?

— Kokią kainą? — klausia nustebęs biznierius. — Aš visuomet laikraštį prenumeruoju, laikraščio naudai parengimus lankau, o antra vertus, tau nieko nekaštuoja įdėti laikraštin šį mano pranešimą. Jei nedėsi nemokamai, tai gali laikraštį sulaikyti, daugiau jo neprenumeriuosiu ir laikraščio naudai parengimuose manes nematysi.

—Gerai, paskelbsime pranešimo formoje — karčiai nusišypsojęs atsakė laikraščio leidėjas.

Tos pačios dienos popietyje laikraščio leidėjas užeina pas tą krautuvininką ir nusiperka duonos. Be to, šventėms užsisako skanųjį kumpį, skilandį, lietuviškų dešrų ir dar kai ką. Kuomet krautuvninkas pakiša virš dešimt dolerių sąskaitą, laikraščio leidėjas sako:

— Juk aš nusipirkau duonos ir, be to, kasdien perkame pas Tamstą maistą, praleisdami po kelis dolerius. Kodėl negali šventėmis padovanoti šio pirkinio, juk jis Tams tai nieko nekainuoja, jau užmokėta už jį.

— Kas čia do juokas? — piktai klausia krautuvininkas. — Juk aš prekių nemokamai negaunu, turiu už jas brangiai mokėti.

S. E. VITAITIS

— O aš laikraščio leidimui reikmenis nemokamai gaunu? — atkerta leidėjas. — Aš taip pat turiu brangiai mokėti už visas reikmenis, turiu mokėti pakilusias tarnautojų algas. turiu mokėti nuomą už patalpas ir taip toliau. Mano prekėmis yra laikraštis ir skelbimai jame. Kuomet užsimokėjęs prenumeratą, tris dolerius, asmuo reikalauja, kad antrosios prekės, skelbimų duočiau nemokamai už dešimt dolerių, yra lygiai tokis pat reikalavimas, kaip nusipirkus duonos, reikalauti nemokamai Tamstos prekių už dešimt dolerių.

— Suprantu, atvertei man antrąją pusę medalio, kurį tau rodžiau šį rytą. Pirmiau aš taip nepagalvojau. Suklydau, atleisk ir paimk pirkinį šventėms, susitaikysime, išsilyginsime, — užbaigė švelniu balsu krautuvininkas.

Pažvelkite į lietuviškus laikraščius ir patys pamatysite, kaip ištisos skiltys mirga "žiniomis," kurios yra grynai bizniški skelbimai. Čia draugija ruošia pramogą bizniškais tikslais, kad pinigų uždirbtų. Ten asmeniško pelno sumetimais nemokamais pranešimas skelbiami įvairūs asmenų parengimai. Tokie pranešimai kartojami nuolatos. Dažniausiai tokie pranešimai grumojimais paremti: jei neskelbsi, neremsiu tavo laikraščio. O visą tą "paramą" dažniausiai sudaro pakartotinai siunčiami nemokami skelbimai.

LIETUVIŠKŲ LAIKRAŠČIŲ REDAKTORIŲ DARBO SĄLYGOS

Lietuviškų laikraščių skaitytojai ir net kai kurie leidėjai redaktoriaus pareigas, jo atsakomingą darbą klaidingai ir net labai keistai supranta. Esi laikraščio redaktorius, tai turi užmiršti žmogaus teises. Turi užmiršti, kad žmogui reikalingas poilsis, kad reikia tvarkingai maitintis, įprastu laiku pavalgyti, reikia skaityti knygas, žurnalus, nes be skaitymo ir gabiausiam žmogui išsisemia iniciatyva bei energija kūrybai. Lietuvis redaktorius turi būti pasiruošęs kiekvieną leidėjų ir skaitytojų rankos mostelėjimą nuolankiai patenkinti.

Lietuvis redaktorius darbo valandų skaičiaus nežino. Jis turi būti kalbėtojas, įvairių susirinkimų, pramogų lankytojas. Jis yra korespondentas, reporteris, jis turi parašyti visą laikraštį, jei jo bendradarbiai aptingsta. Tuo tarpu jų raštus dažniausiai reikia ištisai perrašyti. Iki pastarųjų laikų tik su retomis išimtimis Amerikos lietuvių laikraščių redaktoriai kolonijose turėjo tokius korespondentus, kurių raštus reikia studijuoti, reikia atspėt, ką jie, tie korespondentai, nori parašyti, ar pasakyti. Neretai redaktoriai susilaukia rūsčių pabarimų bei papeikimų, kam "iškreipė jų mintis" ir "sudarkė jų korespondenciją". Negi visuomet gali atspėti, ką tokie korespondentai norėjo parašyti ar pasakyti. Dar ir šių dienų lietuviai redaktoriai turi tokių korespondentų.

Išskyrus dieraščių vyriausius redaktorius, visi kiti mūsų redaktoriai yra ir korektoriai, ir skelbimų rinkjai, jų vertėjai bei taisytojai. Dažnai turi net kolektoriais būti, jei nori gauti bent nedidelę algą šeštadienį. Lietuviško redaktoriaus darbas labai nedėkingas, o atlyginimas už tą darbą ubagiškas, palyginti net su eilinių dirbtuvių darbininkų uždarbiu. Kodėl Amerikos lietuvių laikraščiai dar suranda norinčių redaktoriauti žurnalistų, aš nežinau ir to suprasti negaliu.

O vis tik ir tokiose sąlygose dirbant, įstengta Vienybę išlaikyti net 66 metus. Vienybė labai daug patarnavo išlaikymui ir išugdymui įvairių Amerikos lietuvių organizacijų, draugijų bei draugijėlių. Neapsakomai daug pasidarbavo lietuviškosios dvasios stiprinimui Padėjo ir palengvino įsikurti, įsigyventi lietuviams biznieriams bei profesionalams. Labai gausūs Vienybės nuopelnai ir Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo kovose po pirmojo pasaulinio karo. Tą darbą nenuilstamai Vienybė tęsia ir dabartinėje kovoje už Lietuvos Nepriklausomybės atstatymą.

Ar pakitės lietuvio laikraštininko Amerikoje būklė, ar pagėrės sąlygos tam atsakingam darbui, sunku pasakyti. Naujieji ateiviai yra Nepriklausomos Lietuvos žmonės, kurie savo tėvynėje gyvendami matė laikraštininkus jau pakenčiamai įsikūrusius. Ar jiems pavyks ir Amerikos lietuvio laikraštininko darbą bei gyvenimo sąlygas bent kiek pagerinti, tai tik ateitis parodys.

Linkiu Vienybei ištvermės ir jėgų tarnauti Amerikos lietuvių tautiniams bei kultūriniams siekiams tol, kol lietuvis Amerikoje lietuviškai kalbės.

Vienybė

LAIKRAŠČIO ANTRAŠTĖ 1931 M.

TEGYVUOJA MŪSŲ VISŲ VIENYBĖ

PR. LAPIENĖ

— Vienybė bankruotuoja. Nebeduoda pinigų jos direktoriai, sako jau perdaug pavargę, savo laikraštį begelbėdami iš pražuties. — Kalba man daugelis lietuvių įvairiomis progomis sutikti.

— Kaip gi tai? Be laikraščio nebūsime. O vienybė reikšminga savo amžiumi, ar gi jau nebeatsirastų žmonių, kurie, vėl sumesdami nors po $50., galėtų laikraščio gyvybę išgelbėti bent laikinai? — Porinu savo eile, rimtai galvodama koks didelis smūgis ištiktų jos senus skaitytojus.

— Nubodo, visiems nubodo ją remti. Kartą turi visa užsibaigti. Milžiniškos skolos Vienybę slėgia. — Įtikinėja mane kai kurie jos direktoriai.

Tai buvo prieš keliolika metų. Ir aiškiai pamenu, kaip ta da vieną popietį su dabartiniu Vienybės leidėju lėtais žingsniais matavome Grand Street ir karštai diskutavome klausimą, surištą su Vienybės leidimu. Mat, tuo kart buvo pasiūlyta Tysliavai paimti Vienybę su visu jos dideliu "bank rotu," atseit skolomis.

Mudu buvome neperseni šios šalies gyventojai, vienas antrą supratome geriau, negu tuos kilnius lietuvius, kurie buvo skaitę Vienybę ir rėmę ją ilgus metus. Be to, mes jau buvome pažįstami ir kaipo bendradarbiai, nes Tysliavai anksčiau redaguojant Vienybę, teko ir man jon rašinėti. Žodžiu, laikraštis abiem buvo artimas.

A. ČAPLIKAS
So Boston, Mass.

Bet mūsų pasikalbėjimo metu Tysliava leido vieno savo jėgomis įdomų kultūrinį žurnalą Lietuvą.

Mes žinome Amerikoj lietuviškos spaudos sąlygas. Turint žurnalą ir rūpinantis jo likimu, argi galima drįsti dar prisiimti antrą panašią naštą, gerai žinant, kad ši šalis tuo laiku jokiam lietuviui kultūrininkui negalėjo duoti žymios talkos darbu nei kitkuo.

Ot, dėl šito mes ilgai kalbėjome, svarstėme ką daryti: palaidoti seniausią pasaulio lietuvių laikraštį ar, rizikuojant savo jėgomis, mėginti palaikyti jo gyvybę. Ir prisimenu, kaip aš, būdama labai užimta savo kasdieniniu darbu ir neturėdama žurnalistinio patyrimo, žadėjau Tysliavai talkos, žymios talkos ir drąsinau mūsų gerbiamą vieno leidinio savininką ryžtis perimti Vienybę.

Taip prieš vienuoliką metų poetas Juozas Tysliava patapo dviejų leidinių savininku — leidėju ir vyriausiu redaktorium.

Aiškų, dėl jau minėtų priežasčių ir kilusio antrojo pasaulinio karo, abu leidiniu negalėjo išsilaikyti. Trūko popierio, visa brango, o skaitytojai, kaip ir šiandien, maža dėmesio į tai kreipė, nors jų prenumeruotos spaudos reguliariai ateidinėjant laukdavo.

Žurnalas Lietuva, po virš metų ėjimo, sustojo (slapta vis tebetikiu jo iš numirusių prisikėlimu). Vienybė, štai, mini 65 metų sukaktį. Mini tokiomis pat sąlygomis, kokiomis ji žengė pirmuosius žingsnius. Lietuva vėl pavergta. Pasaulis tebevaitoja senose žaizdose, o taikos balandis, stipriai geležiniame narvelyje uždarytas, badu marinamas. Mūsų stipriausiuoju ginklu, kaip ir prieš pirmąjį pasaulinį karą, tebėra spauda. Ir jąja privalome sutelktomis jėgomis kovoti, jei norime išsilaikyti žemės paviršiuj kaipo tauta.

Šios sukakties proga norisi kreiptis į visus savo tautiečius, prašant jų darnaus susiklausymo, nuoširdaus bendradarbiavimo. Tarpusavios rietenos, įvairūs asmeniškumai bent šiuo laiku turėtų būti pamiršti. Per maža mūsų, kad galėtume žaisti tokiais dalykais.

Sveikindama Vienybės laikraščio skaitytojus, rėmėjus, tariu padėkos žodį vyr. redaktoriui - leidėjui Juozui Tysliavai, kuris milžiniška energija sugeba išlaikyti savo rankose šį kultūrinį ginklą, nežiūrint kokias kliūtis sutikdamas.

Tegyvuoja Vienybė! Tegyvuoja jos redaktoriai ir visi bendradarbiai! Tegyvuoja visuose lietuviuose kuo stipriausia vienybė, laisvinant tėvų žemę iš žiauriausio jos istorijoj priešo vergijos!

Vienybės bičiuliai

VYT. KERŠEVIČIUS
Detroit, Mich.

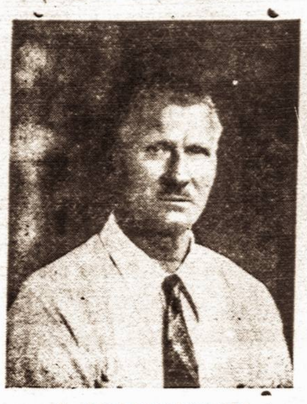

J. KRALIKAUSKAS
Newark. N. J.

M. VENIS
So. Boston, Mass.

A. LIEPA
Binghamton, N. Y.

ADV. C. PAULIS
Kearny, N. J.

O. JAKŠTIENĖ
Richmond Hill, N. Y.

MANO SVEIKINIMAS VIENYBEI

VACLOVAS BIRŽIŠKA

Padorioje draugijoje negražu moterų apie jų amžių klausti, bet Jūs išdidžiai kiekviename numeryje savo amžių skelbiate, sudarote tuo žvilgsniu retą išimtį. Tai gal ir man atleisite, jei aš keletu žodelių prisidėsiu prie bendro sveikinimo choro, š. m. vasario 10 d. susilaukus rimto, 65 metų, amžiaus.

Jūs manęs nepažįstate, nes tiesioginiai neteko bendradarbiauti, nors senesniais laikais vienas kitas slapyvardžiais pasirašytas mano straipsnelis ir buvęs iš kitų laikraščių Jūsų skiltyse pakartotas. Bet aš, kad ir iš tolo, Jus pažįstu jau labai seniai. Pirmą kartą man teko Jus pamatyti lygiai prieš 50 metų, kada pernai miręs, o tucmet tik jaunas studentas Augustinas Janulaitis, bebėgdamas į užsienį nuo caro valdžios persekiojimų, Šiaulių geležinkelio stotyje slaptai man, dar gimnazistui, įdavė Miežinio žodyną, Dėdės Atanazo Obrusitelius ir porą Jūsų numerių. Buvo tai pirmieji lietuviški spaudiniai, patekę į manc rankas ir mane visam amžiui užkrėtę lietuviško spausdintc žodžio meile. Ir čia žymia dalimi ir Jūs buvote kalta. Nuc to laiko jau laiks nuo laiko tekdavo mums pasimatyti, o po poros metų man susidarė galimumas ir nuolatos sekti Jūsų ūpo ir nuotaikų eigą. Pradėjęs nuo 1905 m. studentauti Petrapilyje, buvau išrinktas slaptosios lietuvių studentu draugijos bibliotekininku ir kaip toksai, jau nuolatos gaudavau kiekvieną Jūsų numerį, kuris Petrapilin legališkai atetdavo Universiteto bibliotekos adresu ir slaptai tuojau buvc tos bibliotekos bibliotekininko Epimacho Šipillos atiduodamas mums, lietuviams studentams. Veikiai susipažinęs su Petrapilio Viešosios bibliotekos žilabarzdžiu bibliotekininku Silvestru Baltramaičiu, gavau progos pažinti ir Jūsų kūdikystės ir vaikystės laikus. nes toj bibliotekoje buvo ir senieji Jūsų raštų komplektai ir juos man Baltrušaitis skolindavo skaityti.

Būdamas beveik tokio pat amžiaus, kaip ir Jūs, nes tik vieneriais metais ir dviems mėnesiais už Jus vyresnis, taigi tuo laiku dar visai jaunas, nepatyręs ir nieko nebenusimanąs moterų nuotaikose ir jų priežastyse, ilgai dar negalėjau Jūsų kaip reikiant suprasti. Tik ilganiui perpratau Jūsų kaprizingą ir daugeliui moterų būdingą charakterį. Jauna būdama, kaip ir daugumas jaunų moterų, buvote savo simpatijose labai nepastovi ir nuolatos savo kavalierius keitėte. O pagal juos keitėsi ir Jūsų nuotaikos. Dar keturių metų kūdikiu nusikračiusi pirmųjų savo simpatijų — Bačkausko ir Turskio, — kurie Jus globodami nesugebėjo Jūsų išmokinti taisyklingai lietuviškai kalbėti, Jūs nuo 1890 m. pradėjote jau visai kitaip kalbėti, tačiau Jūsų ūpas nuolatos keitėsi — čia linkote į bedievybę, čia vėl beveik sudavatkėjote, čia Jums patiko socialistai ir bendrai revoliucionieriai, čia vėl juos, kaip įmanydama, keikėte, čia buvote pirmaeivė, čia vėl "atžagareive" Jus kiti vadino. Žodžiu išbandėte daugybę kavalierių ir nė vienas ilgai Jūsų širdies nevaldė. Bet užtat nebuvote nuobodi, kokia būtumet virtusi, jei visus 65 savo gyvenimo metus būtumet vieną ir tą pačią dainelę dainavusi. Pagaliau įkyrėjo Jums tie visi nuolatos besikeičią kavalieriai ir jau peržengusi 20 metų su kaupu ribą, nusistatėte surimtėti, nusikratyti visų kraštutinumų ir nueiti viduriu keliu, kaip ir pritinka kiekvienai moterei, kuri nori būti savo namo pilna šeimininkė. Nors ne be to, kad ir šiame kelyje kartais nepaveiktų Jūsų širdies viena kita Lietuvoje naujai iškylanti žvaigždė.

Tačiau, kurlink Jūsų širdelė nenukryptų, Jūs jau nuo penktųjų savo gyvenimo metų atkakliai ir nuosaikiai išlaikėte vieną grynai moterišką savybę, šiuo metu mums ypač brangintiną, tai Jūsų žingeidumą, Jūsų norą žinoti, kas pasaulyje dedasi, o sužinojus, kaip paprastai visos moterys kad daro, tomis žiniomis su visais savo, čia Amerikoje gyvenančiais, prieteliais tuojau pasidalinti. Bet kadangi jie lengvai galėjo ir be Jūsų tarpininkavimo iš vietinių nelietuviškų laikraščių gauti užtenkamai žinių iš plataus pasaulio, tai jūs didžiausį dėmesį kreipėte į sutraukimą į krūvą ir paskleidimą visų žinių iš Lietuvos. Skaitėte visus lietuviškus laikraščius ir iš jų kartojote visa tai, kas galėjo būti įdomu ir kitiems, Lietuvos pasiilgusiems Jūsų prieteliams. Bet ir tomis žiniomis nesitenkinote, bet jau nuo 1890 m. kvietėte į talką nuolatinius, tiek iš Didžiosios, tiek iš Mažosios Lietuvos pliotkininkus — M. Davainį Silvestraitį, Vincą Šlekį, Vilių Gaigalaitį, Martyną Jankų ir kitus, kurie kiekvienam beveik Jūsų numeriui pririnkdavo iš Lietuvos įvairių įvairiausių žinių žinelių, kokių jokiame kitame lietuviškame laikraštyje nebūtų galima rasti, ir tuo būdu Jūsų pasitarnavimu neretai Amerikos lietuviai apie Lietuvą sužinodavo daugiau, negu patys ten gyvenę lietuviai, kurių kiti taip pat tik iš Jūsų sužinodavo, kas dedasi jų pašonėje.

Dabartiniu laiku šita Jūsų senesniųjų raštų savybė turi nejkainuojamą vertę ypač tiems iš mūsų, kurie esame linkę piešti anų laikų Lietuvos gyvenimo įvairias sritis — jei nebūtumem po ranka turėję storų, gerai įrištų Jūsų senų metų komplektų, tai dažnai mūsų piešiami vaizdai būtų nepilni, o kartais ir neteisingi. Už tai visi, kokių mes ten pažiūrų bebūtume buvę, esame Jums be galo dėkingi.

Bet mūsų dėkingumas nesiriboja šia viena tiktai sritimi. Jūs mėgdavote, jau iš senų jaunų dienų ir pasiskaityti. Bet anais, ne tik spaudos draudimo, bet ir vėlesniais laikais, sunku mums buvo ir paruoštas spaudai knygas išspausdinti, nes dažniausia, lėšų neturėjome. Bet Jūs pasiryžote keletą kiekvieno savo numerio puslapių paskirti išimtinai knygoms spausdinti. Ir tuo būdu per eilę metų iš Jūsų dosnumo lietuvių visuomenė gavo daugybę tokių knygų, kurių daugumas, be Jūsų paslaugos, nebūtų niekados pasaulio išvydęs. Ir tai buvę ne vien lengvieji skaitymai, bet ir per eilę metų spausdinami storiausi Lietuvos istorijos ir kiti tomai. Kitiems Jūsų skaitytojams kartais tie nepabaigiami rašiniai ir atrodė nuobodūs, jie ir Jus užtat pabardavo, bet ilgainiui visi prie to taip priprato, kad be šių atkarpų ir Jūs atrodėte jiems jau ne ta.

Lietuvoje knygų leidimui susitvarkius, Jūs beveik pamiršote tą savo senąjį įprotį, gaudama iš Lietuvos užtenkamai įvairių skaitymų. Tačiau dabartiniu laiku, kada Lietuva gyvena dar žiauresnį, negu anais laikais, spaudos draudimą, nes viskas, kas tenai spausdinama, yra ne lietuviškos knygos, bet maskoliškos, tik išreikštos lietuviškais rašmenimis, aš drįstu šios sukakties proga palinkėti Jumis prisiminti ir anuos jaunatvės laikus ir atnaujinti tas savo senąsias tradicijas ir savo skilčių kad ir mažą dalį užleisti ir lietuviškai knygai, ypač knygai apie Lietuvą, apie jos senuosius ir naujesniuosius vargus ir laimėjimus, kad paskiau iš tų skilčių būtų galima gauti ir kiek taip mums dabar trūkstamų lietuviškų knygų. O greta to ir labiau koncentruotų taip pat, kaip ir senaisiais metais, visas, iš viso pasaulio surinktas žinias apie Lietuvą ir jos gyvenimą.

Prieš 40 m. Jūs minėjote savo amžiaus 25 metų sukaktį, paskiau 50 metų, o dabar jau 65. Linkiu Jums sulaukti ne tik 75, bet ir 100 metų ir prašau iš anksto iš manęs priimti ir toms sukaktiems pasveikinimus, nes neabejoju, kad asmeniškai man jau neteks tuomet jūsų sveikinti.

Prašau priimti mano dėkingumo ir pagarbos žodžius.

Jūsų senas skaitytojas

Vaclovas Biržiška.

Vienybės rėmėjai

O. MENDERIENĖ
White Sulphur Springs, N. Y.

JOHANA MOSECHUK
New York, N. Y.

Emilija ir Petras Mikoniai
Philadelphia, Pa.

ADOLFAS BAREIKIS
Philadelphia, Pa.

LIETUVIAI KOLUMBO ŽEMĖJE
NUO ALIASKOS IKI UGNIES ŽEMĖS

KASTANTAS NORKUS

SUKAKTIES PROGA

Per 65 metų laikotarpį labai daug padaryta: Nuo Paukščio nueita iki Tysliavos. Kaip nuo dinamito iki atominės bombos!...

Ir pati Kolumbo žemė per tą laiką padidėjo, nes, pavyzdžiui, Alaska prie jos prisidėjo. Jeigu pereitojo amžiaus pabaigoj kokis nors lietuvis žuvininkas ar medžiotojas buvo tyrinėtojų nugabenamas į "svieto galą", tai dabartiniais laikais ir ten matome lietuvius greta su kultūringiausių tautų žmonėmis! Fairbanks universitete profesoriauja dr. Juozas Pajaujis, o Ugnies Žemės Rio Grande ligoninės direktorium šiemet buvo dr. Augustinas Laucis.

Pirmieji pionieriai

Vilnietis inžinierius Chodasevičius JAV pilietiniame kare buvo dešinioji generolo Grant ranka. Jis padarė pirmuosius karinius upių planus Pietų Amerikoje, Argentinos ambasadoriaus D. F. Sarmiento iš Washingtono atsiųstas pas Argentinos prezidentą Bartolome Mirte, kada Argentina, Brazilija ir Urugvajus kariavo prieš mažytį Paragvajų. Chodasevičius vedė Corrientes gubernatoriaus dukrą ir dabar tebegyvena jo penki Argentinoje gimę sūnūs. Kaip lygiai Čilėje tebegyvena tos šalies universiteto steigėjo ir pasaulyje pagarsėjusio mokslininko Domeikos sūnūs ir anūkai. Už Argentinos nepriklausomybę kariavo kapitonas Petras Dautantas. Jie išgyveno anų laikų tremtį ir buvo pabėgėliai iš savo pavergtos gimtinės. Pabėgėliai, kaip ir Kosciuška. Dabar gi, dvidešimtojo amžiaus antroje pusėje, kada aziatiškas genocidas naikina mūsų tautą, visi Kolumbo žemę pasiekę lietuviai yra pabėgėliai, kaip ir Šliūpo laikų Lietuvos išeiviai, nes dabartiniai tremtiniai yra tie, kurie pasmerkti alkanai vergų darbo mirčiai.

Aušros keliais

Lietuvių spaudos veteranui VIENYBEI tenka Aušros įpėdinės garbė, nes jos puslapiuose tilpo originalūs raštai tų pačių mūsų tautos pionierių, kurie rašė Aušrai ir Varpui.

Dviejų epochų pabėgėliai

Po 1905 metų sukilimo prieš rusų režimą, mūsų kolonijos Kolumbo žemėje tapo turtingesnės intelektualėmis pajėgomis. Kai kurie to laikotarpio pabėgėliai iki šių dienų tęsia garbingą kovą už tautos laisvę, pav. dr. P. Grigaitis ir dar keletas kitų asmenybių. Kiti pasitraukė iš kovos lauko, nors jie dabar ypatingai yra reikalingi.

Didžiausia naujo elemento banga Kolumbo žemėn įsiliejo po antrojo pasaulinio karo, kuomet Azijos viešpačiai ėmė vykdyti genocidą jų okupuotose trijose Pabaltijo valstybėse: Lietuvoj, Latvijoj ir Estijoj. Šioj naujojoj bangoj, naturalu, yra daugiausia intelektualų, nes dauguma pabėgėlių yra buvę aukšti pareigūnai Nepriklausomos Lietuvos gyvenimo įvairiose srityse. Tat nenuostabu, kad dabar visose Kolumbo žemės kultūrinio ir mokslinio darbo srityse matome naujus lietuvius. Didelė tautos padėka bus jiems, jeigu savo būklę jie panaudos tautos laisvinimo labui.

50,000 lietuvių pasiekė Kolumbo žemę karo audroms ir komnacių imperializmui Nepriklausomą Lietuvą sunaikinus. Pusė to skaičiaus įsikūrė Jungtinėse Amerikos Valstybėse, arti ketvirtadalio Kanadoje, paskui seka Venezuela, Argentina, Kolumbija, Brazilija, Bolivija. Trūko keli metai laiko, kol pereito šimtmečio lietuviai emigrantai asimiliavosi su vyresniais savo tautos išeiviais. Ir dabar graištama daug laiko beprasmingų skirtumų protegavimui, nes visiems vienodi pyragai naujoje šalyje, o patiems pirmiesiems toli gražu nebuvo lengviau įsikurti, kalbant apie materialę pusę, kuri, tikrumoje, noromis ir nenoromis, tolydžio svarstoma. Kada anglas atvyksta Argentinon, jis klausia savo konsulate: Kiek draugijų turite Buenos Aires mieste? Čia yra trys anglų draugijos, — jam atsako konsulas, — savišalpos, meno-kultūros ir visuomeninis - politinis klubas. Tada naujokas sako: Prašau priimti mano nario mokestį į visas tris. O pas mus pasitaiko taip, kad dar atsilieptia baudžiavos laikų dvasia! Tūlas naujokas pradeda pamokslą: Jūs čia nieko neturit. Reikia steigti draugiją, sąjungą, knygyną ir t.t Na ir prasideda jėgų skaldymas...

"Jungiama" skaldymu..

Skaičiau, kad tirščiausiai lietuvių apgyventoje Illinois valstybėje tūli skaitytojai net Pasaulio Lietuvių Bendruomenės vardą iškreipia, prikergdami jai žodį "tremtinių". Kiti tvirtina, kad tautą jugia tikyba. Tai vis skaldymas. Pavyzdžiui, Argentinoje daugiausia lietuvių vardą pagarsino pianistas Andrius Kuprevičius. Bet jis ne katalikas, o pravoslavas. Buvo vedęs ir jau išsiskyrė. Hollywoodiškai... Tai jo privatus reikalas, bet prieš jį tenka nulenkti galvą, nes tokio pasiaukojusio lietuvių patrioto reikia šiandien ilgai ieškoti. Vien iš pasiaukojimo jis ir Lietuvių Tautinio Ansamblio DAINA chorą diriguoja ir DAINOS dainos skamba per Argentinos valstybinį radiją (Radio del Estado) bei pirmaeilių teatrų scenose. Gi jo, kaip pianisto, koncertų recenzijos dienraščiuose ir žurnaluose tikrai garbingon aukštumon lietuvių vardą iškėlė. Prie progos: Jo sesutė, jauna smuikininkė Elenutė Kuprevičiūtė, Argentinoje koncertavusi radijo stotyse ir pirmaeiliuose teatruose, kaip Buenos Aires "Odeon", išvyko koncertuoti Londonan, Paryžiun, Miunchenan, Romon ir Šveicarijon, vienos svarbiausių muzikos koncernų sukontraktuota.

Turčiai ir menininkai

Dailininkas Jonas Rimša, žinomo Kaune siuvėjo A. Rimšos sūnus, sunkiu studijų keliu pasiekė aukščiausios garbės meno pasaulyje Kolumbo žemėje. Kaip Bolivijos meno ambasadorius, jis vyksta į Madridą, kai tik baigsis jo kūrinių paroda Rio de Janeiro ir kai tik baigs paišyti penkis užsakymus Brazilijoje.

Nors pas mus (ir pas kitus) yra mada kalbėti apie turtingiausius žmones, bet čia neliesime tos temos. Tik tiek norisi pasakyti, kad vyriausioje Amerikoje, — JAV — prie aukščiausio gyvenimo lygio, dauguma mūsų brolių turi pasitenkinti fabriko "pėde". Daugumos vaikų bus tokis pat likimas. Gi jaunesnėse Kolumbo žemės respublikose, kur dar tikra Amerika, yra ir progos daug didesnės, žinoma, sava iniciatyva veikiant, o ne kitiems dirbant. Jungtinėse Valstybėse nė vienas lietuvis neturi 20,000 ha žemės, o Argentinoje turi veteranai Šlapeliai. Jonas Šlapelis —ūkininkas milijonierius, o jo brolis Kazimieras figuruoja Argentinos mokslininkų raštuose, kaip archeologas-tyrinėtojas, savo kelionėms visuomet privatų lėktuvą naudojantis ir pasižymintis nepaprastu kuklumu. Tik kai įsilinksmina, jis uždainuoja: Unt ežerele rymojau, baltasias runkeles mazgojau...

Už gerą automobilį čia reikia sumokėti apie 6,000 JAV dolerių ir bent 1,000 Argentinos lietuvių juos turi. Ne kiekvienas JAV lietuvis gali tokias kainas mokėti.

Norisi grįžti prie mūsų menininkų Kolumbo žemėje, bent lotyniškoje jos dalyje: Pirmoji Urugvajaus municipaliteto teatro SUDRE balerina, biržietė Paula Jarmalavičiūtė savo studiją nedidina — naujų mokinių nepriima, — nes ištekėjo už turtingo bankininko ir augina šeimą. Kelioliką metų ji garsino lietuvių vardą. Buenos Aires mieste teatre "Colon", kuriame dainavo jūsų kaimynė Vincė Jonuškaitė-Zaunienė, dabar pirmosios šokėjos yra lietuvaitės — Rosita Ryliškytė ir Renė Češkevičiūtė. Kino filmose čia daug metų dirbo Regina Labanavičiūtė - Laval, dabar laivo savininko žmona. Dabar filmose dirba gimnazijos moksleivė Gudeliūnaitė ir dar kelios Argentinoje gimusios lietuvaitės, o iš naujokų — ponia Mikalčienė. Argentinoje užaugusi Genė Paulauskaitė, šokėja ir dainininkė, apsišarvavusi Nepriklausomos Lietuvos pasu, su savo trio gastroliuoja po 21 Kolumbos žemės šalį, net Holywoodą pasiekusi su Argentinos folkloro menu, dabar gyvenanti Kolumbijoje. Iš meno kūrinių - paveikslų Argentinoje gyvena dailininkė Ona Draugelytė - Kučinskienė su vyru, turinti gražius namus Kordobos kalnuose. Jaunų dailininkų čia yra daug, kaip lygiai kiekvienoje pasiturinčioje lietuvių šeimoje rasite pianą, — priaugančios kartos "hubby". Prieš 20 metų kultūrinių parengimų programos pasižymėdavo rūpestingesniais dramos veikalų pastatymais, o dabar garsėja daugiau refinuotomis, lengvesnėmis, meno programos, mis, atliekamomis į profesionalus pretenduojančiomis pajėgomis, gimusiomis Kolumbo žemėje.

Spauda galinga...

Spaudos darbininkai mūsų tautoje visur yra, materialiu atžvilgiu, vargšai. Apie jucs kalbama tik po jų mirties. Jie yra ideologijų garsiakalbiai. Jie turi savo visuomenę, kai tuo tarpu pačioje visuomenėje pasiskirstymas jau eina moderniškai: ne pagal ideologijas, bet, daugumoje, pagal kišenių, kas ypatingai pastebima Pasaulio lietuvių sostinėje, Chicago, Illinois. Bankininkas bankininkui yra labiau artimas, negu jo broliš iš Armouro stockyardų, ar jį į miesto valdybą balsavusis proletaras.

Kalbant apie spaudos reikalą Lotynų Amerikoje, su malonumu tenka pažymėti, kad jau trečias dešimtmetis rašančiam šiuos žodžius tenka redaguoti spaudos veteraną— Argentinos Lietuvių Balsą. Šiuo metu Brazilijoje eina 3 laikraščiai, Urugvajuje 2, Venezueloje 1 ir vienas Kolumbijoje, kuriame šiemet buvo paskelbta baisus Amerikos atradimas: Iš Kudirkos Himno Lietuvis išbraukė žodį saulė ir pakeitė kitu žodžiu. Nei šis, nei tas padaryta, pasekant čia gastroliuojantį misijonierių Bružiką.

"Balso" balsas

Sveikinant visos Kolumbo žemės lietuvių spaudos veteraną VIENYBĘ, norisi prašyti jos skaitytojų įsidėmėti Lotynų Amerikos lietuvių spaudos veterano adresą: A. L. Balsas, Casilla de Correo 303, Buenos Aires, Argentina. Po 20 sunkaus spaudos darbo metų, "A. L. Balsas" įsigijo savo spaustuvę ir dabar eina savo spaustuvės patalpų statyba: Inž. Pranas Krapovickas (gimęs Argentinoje) patvirtino planą, inž. Jonas Steikūnas tą planą padarė, statybos darbą vykdo inž. Liūdas Stašaitis, o šildymą įrengia inž. Anatolius Dičius. Kaip matote, jau ir čia galime apsieiti vien su lietuvių profesionalų patarnavimu. Dėdės Samo šalies piliečiai, kurie šiuos žodžius skaitys, prašomi atsiųsti paramos "A. L. Balsui". Prenumerata metams 3 doleriai. Norisi turėti glaudesnius ryšius su visais Kolumbo žemės lietuviais, pirmoje eilėje su tais, su kuriais jų permaža turime, būtent, su Dėdės Samo šalyj tirščiausiai apsigyvenusiais, be kurių prisidėjimo neapsiėjo jokis didesnis mūsų tautos darbas, siekiąs lietuvybės gaivinimo idealo.

"Vienybe", vienyk!

Kolumbo žemės lietuviai yra didžiausia okupuotos Lietuvos miškų brolių išlaisvinimo viltis. Mums reikia sudaryti vieną galingą šeimą. Ne teorijomis varginti ir vargintis, bet praktiškai bendradarbiauti. Skaudu čia girdėti, kada mūsų vadovaujančių veiksnių centras (VLIKas) ima politikauti, kad savuosius "apstačius". Reikėtų tik džiaugtis, kad Min. St. Lozoraitis atėjo Vliko darbo talkon, jungiant pajėgas vienan bendran kolektyvan. Lietuvos laisvinimo darbas nėra jokia akcinė bendrovė, tat juo daugiau bendrai veikiančių jėgų, tuo geriau. Visuomenė stebisi, kad daugumai pasirašius susitarimą bendrai veikti, keturi vienos partijos nariai to susitarimo neratifikuoja. Visa tai daro blogą įspūdį Kolumbo žemėje gyvenantiems lietuviams. Žeminamas autoritetas Lietuvos priešų akyse.

Pauga ir Višteliauskas

Kalbant apie Lietuvą, prisimena Argentinoje palaidotas aušrininkas Andrius Višteliauskas. Jis buvo Vienybės bendradarbis. Jis išpranašavo Lietuvos Nepriklausomybę. Jo sūnus, inž. Vytautas Višteliauskas, ir dabar gyvena Argentinoje, kaip pensininkas.

1952 metų "A. L. Balso" kalendoriuje tilps knygnešio Juozo Paugos paveikslas, kartu su jo draugu žurliu, gyvenančiu Linden, N. J. Pauga palaidotas Argentinoje. Apie jį dr. Šliupas sakydavo: "Duokite man šimtą Paugų ir aš Jums duosiu Nepriklausomą Lietuvą."

1915 metais Buenos Aires dienraštyje LA PRENZA (19. XI. 51 pradžioje pradėtoje leisti Argentinos Darbo Konfederacijos, nes prieš metus su viršum senoji La Prenza valdžios buvo uždaryta (poviršutiniai labai gerai imituojama) Juozas Pauga buvo paskelbęs Lietuvos Nepriklausomybę, pareikšdamas, kad lietuvių tauta nėra jokie slavai ir lietuviai nenori būti po rusais, bet nori gyventi kaip Nepriklausoma tauta ir valstybė. Tas paskelbimas pasiekė Petrogradą. Rusų ministeris Šteinas lankėsi Argentinos u. r. ministerijoje. "La Prenza" turėjo aiškintis. O 1916 metais Pauga Argentinoje parašė ir atspaudė Lietuvos istoriją ispanų kalba, papuošdamas ją Gedimino paveikslu. Tiesa, spaudos darbas buvo gana primityviškas.

Bendras idealas — Basanavičius

Kolumbo žemės lietuviai šiemet turi bendrą minėjimą, tai buvusio Venybės bendradarbio dr. Jono Basanavičiaus 100 metų sukaktį nuo jo gimimo ir 25 metus nuo jo mirties. Vienybei padedant, Basanavičius su Martynu Yču (palaidotu Brazilijoje) surinko 23,000 dolerių Lietuvių Mokslo Draugijai Vilniuje. Ačiū tai Kolumbo žemės lietuvių aukai, praturtėjo Lietuvių Mokslo Draugija ir tapo aprūpintos Nepriklausomos Lietuvos mokyklos lietuviškais vadovėliais.

Ne tuščias žodis — lietuviai Kolumbo žemėje. Neveltui yra sakoma: laiminga toji tauta, kuri turi daugiau savo išeivių Amerikoje — Kolumbo žemėje.

Ir kokia didelė laimė būtų pavergtai Lietuvai, jeigu Kolumbo žemės lietuviai VIENINGAI dirbtų Lietuvos laisvinimo darbą, kaip kad buvo dirbama jaunose Vienybės dienose!

Rafinuotumas ir idealizmas

Atrodo, kad anais laikais buvo mažiau refinuotumo, bet buvo daugiau nuoširdumo, idealizmo ir mokėjimo susikalbėti lietuviškai. Nepriklausoma Lietuva paruošė ištisus kadrus veikėjų. Būtų gera, kad nereikėtų binoklių tų rafinuotų veikėjų ieškojimui Kolumbo žemės lietuvių darbininkų sukurtose organizacijose.

Oi daug, daug didelių ir gražių raštų tomų galima gauti iš 65 metų Vienybės komplektų. Tie raštai daug prisidėdėjo prie Kolumbo žemės lietuvių nuotaikos kėlimo ir prie laisvės iškovojimo carų pavergtai Lietuvai. Vienybės misija nesibaigė. Ji tapo dar aktualesnė. Taigi jos žilo amžiaus proga pastiprinkime jai paramą. Juo stipresnė bus Vienybė, tuo reikšmingesnė bus Kolumbo žemės lietuvių gyvybė, tuo greičiau išaus visos tautos laukiamas Lietuvos išlaisvinimo rytas.

Kastantas Norkus

A. L. Balso redaktorius, Arg. Liet. Bendruomenės vicepirmininkas, Dr. J. Basanavičiaus vardo Lietuvių Centro narys. Buenos Aires, 5. XII.51.

Jie sveikina Vienybę—savo laikraštį

D. T. MITCHELL, American Radio Co. prezidentas, Mt. Vernon, N. Y., nuoširdus Vienybės bičiulis, jos rėmėjas.

Pranas ir Ona Šimaičiai, nuoširdūs Vienybės bičiuliai, buvę brooklyniečiai. dabar gyvena Rockville, Conn.

B. TRIBULAS
Philadelphia, Pa.

MILDRED JANULYTĖ
New York, N. Y.

U. BACEVIČIENĖ
Brooklyn, N. Y.

P. J. ŽIŪRYS
Avon Lake, Ohio.

PETRONĖLĖ ATKOČAITIENĖ
Richmond Hill, N. Y.

VINCENTA KIELIENĖ
Worcester, Mass.

Kazys ir Alvina Buividai ir Steponas Karvelis

VIENYBIEČIAI

K. Arlauskienė, biznierė Philadelphijoje, viena stambiausių Vienybės rėmėjų.

K. Jurgeliūnas, Sandaros veikėjas, nuoširdus mūsų laikraščio bičiulis.

K. B. KRAUČIŪNAS
senas Vienybės bendradarbis.

AL. ŽALPIS
korespondentas Chicagoje

J.Baltaduonis, mūsų laikraščio rėmėjas Philadelphijoje.

C. J. Stokes, Vienybės skaitytojas-veteranas Baltimorėje

LIETUVIŠKOJI KNYGA

A. DIMAS

Minėdami Vienybės 65 metų gyvatos sukaktį, nors trumpai prisiminkim ir mūsų lietuviškosios knygos kelią. Laikraštis ir knyga, lyg brolis ir sesuo, stovėjo ir stovi tautos sargyboje.

Didžioji Lietuvos kunigaikštija 14 ir 15 amž. buvo galinga valstybė, turėjo turtingą tautosaką, buvo gabių ir išmintingų valdovų, bet lietuviško rašto neturėjo. Tam būta įvairių priežasčių: pavėlintas krikščionybės įsigalėjimas, valstybės struktūra, ir lenkų bei lotynų kalbų įtaka. Kunigaikščio kancelerijoje buvo vartojama slavų rašto kalba. Ja buvo rašomi įvairūs dokumentai, teismų sprendimai, Lietuvos statutai ir kt. Nors tie raštai aiškiai gina lietuvių interesus, tačiau juos sunku pavadinti tautiniais. Mūsiškai suprantamos tautybės tada iš viso nepaisyta. Pati valstybė buvo tik dinastinė. Besigindama nuo rytų kultūros, dinastinė lietuvių tauta kryptelėjo vakarų linkui. Nors lietuviai unijomis susidėjo su lenkais, bet jutę, kad valstybėje dvilypumas nepageidaujamas, aršiai gynėsi. Jie kėlė alkštėn savo geneologinį savitumą, kildindindamiesi iš romėnų ir Palemono teorija stiprindami savo ambicijas. Lotynų kalbą ėmė laikyti savąja, ją reikalavo įvesti į mokyklas. Ja ėmė raštus rašyti. Jau nusimanyta, kad lietuvių savarankiškumą palaikys ne tik skirtinga geneologija, bet ir skirtinga kalba. Tik nesusiprasta, kad toji kalba turi būti gimtoji.

16 amžius vienas įdomiausių mūsų kultūros istorijoje. Tai įvairių politinių, kultūrinių, religinių sąjudžių laikas, įvairiose srityse pastumėjęs Lietuvos gyvenimą pirmyn naujais keliais. Sustiprėja noras siekti aukštesnės kultūros. Kyla religinė kova, pasireiškusi ne tik katalikų ir reformatų disputais bei gausia tikybine polemine raštija, bet ir davusia pradžią lietuviškai raštijai. Katalikybės ir reformacijos kovų vaisius yra pirmoji mūsų knyga (1547). Vėliau jau atsiranda žmonių, kurie jausmingai įtikinėja, kad gimtosios kalbos vartojimas yra kiekvieno žmogaus prigimtas dalykas. Kreipiamasi į Lietuvos šviesuomenę, kad brangintų savo gimtąją lietuvių kalbą, ja kalbėtų, ja rašytų. Ir taip pamažu imama lietuviškai rašyti giesmės, pamokslai, katekizmų, šv. Rašto vertimai, žodynai bei gramatikos. Palaipsniui ima augti lietuviškoji knyga. Pirmosios mūsų knygos buvo dar labai negausios. Jos buvo skiriamos daugiausia kunigams, kad padėtų jiems pastoracijos darbe. Tik 18 amž. antroje pusėje pastebimas spartus knygos skaičiaus didėjimas. Nuo pirmosios lietuviškos knygos pasirodymo iki 1800 metų knygų buvo išleista apie 396. Nors ir negausi savo skaičiumi, neįvairi ir savo turiniu, bet jų reikšmė yra ta, kad jos buvo skiriamos jau ne tik dvasiškijai, bet ir liaudžiai. Jos mokė liaudį skaityti, pratino prie knygų ir tuo plačiau pravėrė jai vartus į kultūrinę pažangą.

19 amž. jau pastebimas žymus kultūrinis pakilimas. Visuose pavergtuose kraštuose ėmė bręsti tautų nedalomumas ir apsisprendimo teisių įdėjos, ėmė augti tautiški sąjūdžiai. Šis sąjudis palietė ir Lietuvą. Imta domėtis ir jos kūryba, atkreipta dėmesys ir į lietuvių tautosaką, į lietuvių kalbą. Tokiu būdu pasirodo pirmieji tautinio budinimo daigai. Lietuvių tautinio sąjudžio ankstyvojo periodo veikėjai daugiausia buvo Vilniaus universiteto auklėtiniai. Be to, čia pasirodė visa eilė lietuviškai rašiusių poezijos kūrinius rašytojų, žmonių, susirūpinusių lietuvių kalba, tyrinėjusių savąjį kraštą ir jos praeitį. Visa tai atsiliepė ir mūsų knygai. Šalia religinių atsiranda ir pasaulietinių knygų, kuriomis irodė, kad lietuvių kalba tinkama ne tik liaudžiai skiriamai maldakrygei, bet ir šviesuomenės poezijai, ar mokslo veikalams. Iškilo didelė patriotinė pareiga lietuviška knyga šviesti liaudį. Baudžiavos panaikinimas ir valstiečių vaikams suteikimas teisės lankyti aukštąsias mokyklas, tautiniam sąjudžiui atskleidė dar didesnes perspektyvas. Tik šiam sąjudžiui smarkų smūgį sudavė nepasisekęs 1863 m. valstiečių sukilimas. Rusai panaikino vysk. M. Valančiaus įsteigtas mokyklas, uždarė spaudą lotyniškomis raidėmis, draudė lietuviškas knygas skaityti. Prasideda pats sunkiausias laikotarpis. Nebesigirdi gyvo balso, dvasią keliančio balso. Įsigali tikra rusinimo orgija. Negausinga Lietuvos inteligentija nebežino ką daryti. Ir štai, rusų valdžiai nusileidžiant, mūsų inteligentija daro dar vieną drąsų žingsnį, kurdama laisvą nelegalią spaudą užsieniuose. Pirmiausia Prūsuose imama spausdinti knygos ir kiti nelegalinės spaudos organai. Tam darbui buvo įtraukta daug studentų ir kitų plunksną mokančių valdyti žmonių. Reikėjo ne tik rankraščius paruošti, Maž. Lietuvon persiųsti, bet, išspausdintus, ir išplatinti. Knygų paruošimas ir persiuntimas nebuvo taip sunkus ir pavojingas, kaip jų išplatinimas jau Didž. Lietuvoje. Masiniam knygų platinimui buvo naudojama kontrabanda. Kiekis, pagautos knygų kontrabandos ant sienos, per metus siekdavo iki milijono knygų. Nors sunkumų ir buvo, bet daugumą išspausdintų knygų patekdavo Lietuvon.

Amerikos lietuviai knygas pradėjo spausdinti 1875 m. Tai buvo M. Tvarausko lietuvių-anglų k. žodynas. Iki 1884 m. iš viso buvo apie 14 knygučių išspausdinta, kas buvo skiriama tik vietos gyventojams. Po 1884 m. atsirado naujas elementas, kur pradėta spausdinti ir Didž. Lietuvos rašytojų darbai, kurie nebuvo galima atspausdinti Prūsuose. Vienybė pavesdavo po pora puslapių kurios nors knygos atspausdinimui. Tuo pačiu keliu nuėjo ir Lietuva, kur atspausdindavo visus Šerno populiariausius straipsnius. Čia iš tų laikraščių atmušdavo ir susidarydavo gan storas populiarias knygas, kurios buvo skiriamos Lietuvai. Spaudos draudimo metu Maž. Lietuvoj ir Amerikoje bendrai išleistų knygų skaičius apytikriai taip atrod: I— deš.—133. II— 261, III — 648 ir IV — 1201. Matome, kad vien spaudos draudimo metu išleistų knygų skaičius yra pakankamai didelis. Spaudos draudimas davė kovos nuotaiką. Rusų valdžia nepajėgė priversti mesti kovojančią plunksną. Bendrai 19 amž. (iki spaudos grąžinimo — 1904 m.) lietuviškų knygų buvo išleista apie 4,246.

Po spaudos atgavimo prasideda naujas laikotarpis, kas, be abejo, pasireiškia ir mūsų knygos gyvenime. Pagausėjo rašytojų ir knygų leidėjų skaičius. Nors did. karas knygų leidimą kiek ir sutrukdė, bet lietuviškų knygų kasmet išeidavo daugiau negu per visą 18 amžių. Ir iki 1918 m. buvo išleista apie 4,734 knygas.

Nepriklausomos Lietuvos gyvenimo metais lietuviškoji knyga taip išaugo, kad jau galėjo drąsiai stovėti šalia kultūringųjų pasaulio tautų knygos. Rašytojų karta subręsta ir pasirodo visame savo pajėgume. Susidaro ir visai kitos sąlygos kūrybiniam darbui.

A. DIMAS

Kūrybos klausimai visuomenėje rado pakilusį pritarimą ir domėjimąsi. Knygos populiarumu taip pat susirūpinta. Laikraščiai ir žurnalai duoda knygų savo skaitytojams nemokamai. Knygoms leisti buvo pakankamas ir leidyklų skaičius. Daug vertingų mokslo knygų išleido mūsų Universitetas, Akademija, Institutai ir kitos mokslo įstaigos. Per visą nepriklausomybės metą buvo išleista apie 16,721 knyga.

Tokiu būdu matome, kad nuo 1547 m., t. y. nuo pirmosios lietuviškos knygos pasirodymo, ligi 1939 m. pabaigos buvo išleista apie 26,097 knygos. Žinoma, šis skaičius nėra visiškai tikslus. Prof. Vaclovo Biržiškos nuomone, jis galįs dar padidėti apie 10%. Lietuviškos knygos tiražas buvo irgi įvairus. Vidutinis knygos tiražas buvo 2,000 — 3,000 egzempliorių.

Deja, pastarasis karas vėl paralyžiavo sukliestėjusį kūrybinį darbą. Okupantų cenzūra ir kūrybinių jėgų išvežimai labai atsiliepė ir mūsų knygos produkcijai. O kai bolševikai 1944 m. rudenį vėl brovėsi Lietuvon, dalis mūsų tautos, kartu ir didelis skaičius rašytojų, paliko savo namus. Atsidūrus svetimam krašte, ir daugumai apsigyvenus stovyklų barakuose, apie betkokias kūrybines galimybes neteko ir galvoti. Tik Hitlerio rėžimui žlugus, mūsų rašytojai vėl griebėsi plunksnos, kur netrukus pasirodė tremties laikraščiai ir pirmosios knygos. Po kurio laiko tremties literatūra ima sparčiu žingsniu kopti pirmyn. Ir ką mums davė tremties rašytojai, tai yra mūsų pasididžiavimas! Kai Lietuvoj vyksta knygos susinimas, tai laisvam pasauly lietuviškoji knyga auga ir tobulėja. Gimsta nauji kūriniai, kurie formuoja šviesiąją lietuvių kultūrą, plačiai nutiestomis gairėmis vesdami dvasinį gyvenimą.

Galingas kultūrinės pažangos įrankis — knyga per kelis šimtmečius stovėjo mūsų tautos sargyboje, ne tik kovojo už lietuvių tikybos, kalbos ir tautos teises, bet taip pat švietė lietuvius, rodė jiems kelius į šviesesnį rytojų, rengė dirvą ateičiai. Tad kaip lietuviškasis žodis gaivino mus pirmiau, taip turi gaivinti ir vienyti mus dabar, ar mes būtume tėvynėje ar išblaškyti plačiam pasaulyje.

Mielas Redaktoriau,

Vienybės 65 metų sukakties proga sveikinu iš visos širdies ir trokštu pačiam asmeniškai ir Vienybei gyvuoti ilgiausius metus ir savo gabia, individualia plunksna kelti spaudos ir literatūros kultūrą, o savo plačia lietuviška linija vesti susiskaldžiusius lietuvius į vienybę.

Jūsų
STEPAS VYKINTAS.

Sveikiname Vienybę, jos 65 metų sukakties proga. Linkime jai sulaukti dar daug, daug sukakčių.

Lietuvių Pil. Klubo Moterų Skyrius
M. Tamašauskienė, pirm.
O. Kučinskienė, vicepirm.
Agnes Graižienė, sekr.
M. Kepežinskienė, ižd.
M. Čepulienė, fin. sekr.
O. Marcinkevičienė, tvark.
Maspeth, N. Y.

KULTŪROS DARBO SUKAKTĮ MININT

T. J. KUČINSKAS

Vienybės, — Vienybės Lietuvninkų gyvenimo kelias buvo ir yra erškėčiais klotas. Visus tuos 65 metus ėjo sunki kova už laikraščio išlaikymą. Laikraštis nesukrovė turto, bet už tai jo skaitytojai pralobo — sukultūrėjo.

Vienybę skaityti ir jai bendradarbiauti pradėjau 1907 m. Be Vienybės Lietuvninkų, skaičiau ir platinau Keleivį, Kovą ir Lietuvą. Bendradarbiavau jiems.

Turiu pasakyti, kad tų laikų laikraščių redaktoriai ir leidėjai buvo idealistai. Tada jiems rūpėjo lietuvį šviesti, kultūrinti, jo protą pakelti aukščiau spindančių žvaigždžių.

T. J. KUČINSKAS

Tų laikų laikraščiai kovojo už laisvą mintį, stengėsi lietuvio protą išlaisvinti iš prietarų žabangų.

Mokslo vyrai, idealistai, kaip dr. Šliupas, Šernas, kun. V. Dembskis, J. Laukis ir k. rašė knygas, o laikraščių leidėjai, tokie pat idealistai, tuos jų raštus spausdino ir platino.

Bet, nelaimei, ilgainiui lietuvių laikraščiai pateko į politikierių rankas. Jie sugriovė tai, ką dr. Jonas Šliupas ir kiti idealistai buvo sukūrę.

Pavyzdžiui, toks laikraštis, kaip Keleivis, kadaise skleidęs kultūrą, kovojęs su burtais, šiandien yra nesąžiningų komersantų rankose. Pasekmės: tas laikraštis socialistams išleido sapnininką...

Chicagoje lietuviai socialistai laisvamaniai įsteigė Naujienas. Dabar tas laikraštis vir to biblistų organu...

Atrodo, kad Amerikos lietuviai gyvena juodųjų amžių laikus.

Lietuviai trošta mokslo knygų, bet jie jų negauna. Politikieriams svarbiau sapnų ir Biblijos aiškinimai, negu kultūros bei mokslo raštai.

Įsivaizduokime, jeigu tokių vyrų, kaip dr. J. Šliupas, kun. Dembskis, J. Šernas ir J. Laukis visai nebūtų buvę... Bet, jeigu tokie vyrai šiandien gyventų, jų raštams laikraščiuose nebūtų vietos.

Dr. J. Šliupo ir kun. V. Dembskio raštai puošė Vienybės Lietuvninkų lapus. Šerno ir Laukio raštai puošė Lietuvos laikraščio skiltis. Lietuviai ir šiandien pasigenda tų vyrų raštų.

Norėčiau matyti dabartinį Vienybės redaktorių ir leidėją einant tų vyrų keliais. Jo redaguojamas ir leidžiamas laikraštis turėtų kovoti su klerikalų veidmainystėmis. Patys laikraščio skaitytojai turėtų talkinti Vienybei, steigiančiai laisvamanių kultūros centrus ir t. t. Vienas redaktorius to nepadarys. Jam reikia talkininkų.

Taip pat reikia daugiau talkos Vienybei, kovojančiai su šarlatanais, kurie šiandien džiaugiasi, kad Stalino banditai baigia žudyti lietuvių tautą.

Tokie mano linkėjimai Vienybei, išgyvenusiai 65 audringos kovos ir kultūros darbo metus.

DR. J. ŠLIUPAS, pirmasis tautiškos minties bei laisvamanybės skelbėjas Amerikos lietuviuose ir Lietuvoje.

Juozui Tysliavai
Vienybės Redaktoriui,—

Kiekvienas lietuvis su ypatingu džiaugsmingumu mini didžiai reikšmingą ir mielą įvykį seniausio Amerikos lietuvių laikraščio Vienybės 65 metų sukaktuves.

Šis labai retas lietuviškas veteranas Vienybė yra nepaprastai daug kilnaus atlikusi lietuvių tautai ir Lietuvos valstybei.

Per taip daug metų Vienybė ne tik nepavargo, bet galingai sutvirtėjo ir šiandien yra stiprus veiksnys telkiąs visus lietuvius tikrojon lietuviškon vienybėn.

Geriausi linkėjimai Vienybei jos šauniosioms sukaktuvėms!

JONAS LEONAS,
Lietuvių Archyvo redaktorius.
Cleveland, Ohio
1951 m. vasario 4 d.

Su Vienybe sugyvenau, kaip su geriausiu mūsų gyvenimo palydovu. Ji ne tik kad duoda daug žinių iš plataus pasaulio, bet ir mums išeiviams neleidžia pamiršti savo gimtąją kalbą. Vienybė yra tiesos kelrodis, mums išsisklaidžiusiems tremtiniams plačiame pasaulyje.

Taigi, Vienybės 65 metų sukakties proga, aš noriu palinkėti dar ilgo, ilgo amželio Jai. Telanko ir teskelbia Vienybė lietuvišką žodį visiems išblaškytiems lietuviams visuose pasaulio kraštuose.

Su pagarba
B. ALASAUSKAS
Gary, Md. 1951 m. sausio 28 d.

Vienybės šešiasdešimt penkiarių metų žilos, garbingos ir pasididžiuotinos sukakties proga širdingai linkiu ir ateityje pasilikti blaivios lietuvybės švyturiu greta didingos Laisvės Stovylos.

Lai šviesa ir tiesa Jūs žingsnius telydi!

Su geriausiais linkėjimais
Jūsų
ALGIRDAS GUSTAITIS
Chicago, Ill.

Būdamas vieneriais metais senesnis už Vienybę jos 65 metų sukakties proga linkiu jai sulaukti 100 metų.

Skaitydamas Vienybę nuo 1909 metų, turiu prisipažinti, kad ji dabar, Juozo Tysliavos redaguojama ir leidžiama, man labiausia patinka.

P. VAIČIŪNAS
Brockton, Mass.
1951 m. lapkričio 15 d.

Džiaugiuosi, turėdamas progos pasveikinti Vienybę, seniausią lietuvių laikraštį pasaulyje.

Ilgiausių metų mūsų Vienybei!

JONAS KRUNKLYS
Vienybės Gen. Agentas.
Brooklyn, N. Y.

Seniausią tautinės minties laikraštį Vienybę, sulaukusį garbingos 65 metų sukakties, sveikina

KUN. M. VALADKA,
Tautinės Lietuvių Parapijos Klebonas.
Scranton, Pa.

Sveikinu Vienybę, sulaukusią garbingos sukakties.

Vienybe, aš Tave skaičiau, skaitau ir skaitysiu iki mano akyse bus šviesos.

Linkiu laikraščiui sulaukti deimantinės sukakties.

K. GAGAS
Rūtos Klubo pirm.

Vienybės atstovai bei korespondentai

MARIJA SIMS
Detroit, Mich.

ANTANAS MATJOŠKA
Dorchester, Mass.

VL. BARANAUSKAS
Philadelphia, Pa.

J. ŽEMANTAUSKAS
Waterbury, Conn.

JONAS KRUNKLYS
Brooklyn, N. Y.

B. ČEPONIS
St. James, L. I.

J. KLIMAVIČIA

Mano miela ir brangi viešnia

Vienybė Lietuvninkų buvo pirmasis lietuviškas laikraštis, kurį man teko pažinti. Tai buvo 1894 metais, atvykus į Dover-Foxcroft, Maine. Čia, ant ežero kranto, buvo lentpjūvė, kur dirbo 29 darbininkų, jų tarpe trys lietuviai. Mano brolis Kazys su tūlu Jonu Orintu tada išsirašė Vienybę, kuri man buvo didele naujenybė. Buvo gana sunku skaityti, nes temokėjau iš maldaknygės... Bet kadangi Vienybėje buvo įvairių žinių, tai skaičiau, kaip įmanydamas, laisvu laiku, ypač sekmadieniais.

Tris mėnesius ten dirbęs ir negavęs atlyginimo, aš nuėjau pas ūkininką. Bet ir čia, nuo liepos mėn. iki Kalėdų dirbęs, vos išsiprašiau 5 dolerius. Nuėjęs į miestelį, už 4 dolerius nusipirkau apsiaustą, o likusį penktąjį dolerį pasiunčiau Vienybės leidėjui J. Paukščiui.

Tokiu būdu 1898 m. sausio 1 d. Vienybė pradėjo ateidinėti mano vardu, Būdavo ateina kas šeštadienį miela ir brangi viešnia. Pas anglus gyvendamas ir su jais negalėdamas susišnekėti, aš vakarais skaitydavau, skaitydavau... Ypač domėjausi Simano Daukanto parašyta Lietuvos istorija, kuri tada buvo spausdinama Vienybėje. Daugelio žodžių nesuprasdavau, bet ilganiui, kelis kartus tą patį dalyką perskaitęs, suprasdavau.

Tai tokia buvo mano pirmoji pažintis su Vienybe, kurią ir šiandien skaitau. Ji man patinka visais atžvilgiais. Mėginau skaityti visus lietuviškus laikraščius, kokie tik pasirodydavo, bet man Vienybė labiausiai patiko. Ir šiandien ji man labiausiai patinka.

Taigi sveikinu Vienybę, sulaukusią 65 metų sukakties. Linkiu jai sulaukti dar daug, daug sukakčių.

Jonas Klimavičia

Springfield. Mass.
1951 m. lapkričio 10 d.

KALBANT APIE PARAMĄ LAIKRAŠČIUI

Juozas Jovaiša iš Cicero, Ill. tapo pirmuoju "amžinu" Vienybės skaitytoju. Tai kilnus ir sveikintinas sumanymas. Vienybė, kuri jau 65 metus skleidžia lietuvybės idėją, iš tikrųjų yra verta tokios paramos. Bet, mano manymu, norint padėti savo laikraščiui, nereikėtų apsiriboti tik tuo. Yra ir daugiau.

Aš taip pat esu senas Vienybės skaitytojas. Neapsiriksiu pasakęs, kad mane Vienybė lanko nemažiau, kaip 50 metų. Turiu pripažinti, kad per tas kelias dešimtis metų, kiek tai liečia lietuviškumą, tautinę idėją, Vienybė nebuvo išsižadėjusi kelio dėl takelio.

Per tuos 50 metų daug kas naujo įvyko pasaulyje. Per tą laiką ir mūsų visų idealas Lietuva buvo visokia—pavergta, laisva, nepriklausoma ir štai dabar vėl pavergta. Bet mūsų pareigos gimtajam kraštui niekad nepasikeitė. Norėdami tas pareigas geriau atlikti, mes turime turėti savo spaudą. Taigi, mes turime Vienybę, kuri, kaip Gibraltaro uola, tarnauja mums mūsų didžiojo idealo — laisvos ir nepriklausomos Lietuvos — siekimui.

Mes kalbame apie Vienybės 65 metų sukaktį. Mes kalbame apie laiką ir laikraštį, kuris to laiko įvykius registruoja ir palieka būsimoms kartoms pasiskaityti. Net granito paminklus ilgainiui laikas paverčia į dulkes. Bet žodis, užfiksuotas rašte ir paskelbtas laikraštyje, gyvena amžius.

Kiekvienas mūsų turime my limų žmonių, kurie prieš metus, dešimtmečius mus paliko ir išėjo ten, iš kur niekas negrįžta. Kartais mes nė nepagalvojame, kad gyvieji yra linkę pamiršti mirusiuosius,—mirusiuosius, kurie kadaise taip pat buvo gyvi ir kartu su mumis džiaugėsi šiuo pasauliu.

Kodėl, pavyzdžiui, mes negalime prisiminti savo artimuosius, kurie yra mirę ir tuo pačiu kartu atlikti pareigą, kurią mums lietuviška sąžinė diktuoja? Kodėl mes negalime parašyti į laikraštį apie mirusius tėvus, brolius, seseris, ar žmonas ir tuo pačiu kartu skirti auką laikraščiui? Jeigu kiti žmonės, norėdami paminėti mirusiuosius, perka gėles, mišias, stato paminklus, kodėl mes ta pačia intencija negalime paremti savo laikraščio?

Konkrečiai, aš siūlyčiau Vienybės skaitytojams rimtai pasvarstyti šį mano sumanymą. Man rodos, kad tai būtų taip pat kilnus būdas padėti Vienybei, sulaukusiai 65 metų sukakties. Be praeities nėra dabarties ir ateities. Mes dabar praeitį ir toje praeityje gyvenusius mūsų žmones, mes turime žiūrėti į ateitį. Vienybė kaip tik yra tas švyturys, kuriuo šviesdami, mes einame į ateitį.

Pijus Inca

P. S. šio proga mano tėvo, Augusto Incos atminčiai, aš aukoju Vienybei 25 dolerius.

PRIEŠ KALĖDAS

Aplankykite Ginkų Krautuvę

GRAND ST., BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EV. 4-9293

[illegible] asirinkimas: Įvairių spalvotų lietuviškų atvi[illegible] Brazdžiono, J. Krumino, St. Zobarsko. J. Pet[illegible] Gleponaičio ir R. Kisieliaus rinktiniais eilėraščiais [illegible] čia gausiu ir angliškų sveikinimo atvirukų. Atsiuntusiems $1,25 išsiunčiame visą komplektą — 17 įvairių [illegible]ikų:

[illegible]ies saldainių, gerų Parker plunksnų ir ki[illegible]ų ir vertingų dovanų.

[illegible]vėje telkiasi viso New Yorko lietuviai, ku[illegible] ne tik ko nors nusipirkti, bet ir pasimatyti [illegible] su k[illegible]. O pats Juozas Ginkus jau 31 metai šiai [illegible]ovauja, uoliai dalyvaudamas vietos lietuviš[illegible] veikloje. Jau 21 metai, kai jis kalba per savo liet. [illegible]adijo valandą, yra ilgametis SLA 38 kuopos narys, šiuo [illegible]metu kandidatuojąs į SLA iždininkus.

Primename, kad Ginkų krautuvėje yra didžiausias pasirinkimas kalėdinių eglaitės papuošalų. importuotų iš Vokietijos ir k.

BROOKLYNO LIETUVIAI GYDYTOJAI

DR. JANINA SNIEŠKA
(DANTŲ GYDYTOJA)
408 Jay Str. Room 306,
kamp. Fulton Str. (miesto centre)
Ofiso tel. ULster 8-8789
Namų tel. TAylor 7-8231
VALANDOS:
9—12 ryte
2—7 vakare
susitarus
Ketvirtadieniais visą dieną ir šeštadieniais po pietų uždaryta.

DR. VACLOVAS PAPROCKAS
1357 Bushwick Ave.
Ofiso tel. GLenmore 5-3094
Namų tel. GLenmore 3-4445
(važiuoti Jamaica line iki Chauncey St.).
VALANDOS:
12:30 — 2
6 — 8
ir susitarus
Sekmadieniais uždaryta

PETER GUSTAITIS, Jr., M. D.
87-20 85th Street
Woodhaven, L. I., N. Y.
VALANDOS:
2 — 3 popiet
6 — 8 vakare
Ketvirtadieniais ir šventad. tik susitarus
Tel. VIrginia 9-6125

DR. BLADAS K. VENCIUS
(DANTŲ GYDYTOJAS)
499 Grand Street
VALANDOS:
9 — 12 ryte
2 — 9 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. Ofiso STagg 2-0706
Namų — Jamaica 6-3834

DR. A. PETRIKA
(DANTŲ GYDYTOJAS)
221 So. 4th Street
VALANDOS:
9 — 12 ryte
1 — 8 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. EVergreen 7-6868

TARAS P. KOLESNIKOFF, M. D.
Moterų ligos ir akušerija
Priėmimo valandos: nuo 11 iki 1, vakare nuo 5 iki 7.
Šeštadieniais nuo 11 iki 1.
55 East 88th Street New York City, N. Y.
Tel. ENright 9-5122

SAMUEL A. HERMAN
Dantų Gydytojas
Kalba vokiškai ir rusiškai.
120 West 59 Street New York City, N. Y.
Tel. Columbus 5-7427

DR. A. S. KASHLANSKY
DANTŲ GYDYTOJA
222 West 83 St., kampas Broadway, New York City, N. Y.
Tel. TR. 7-9430

DR. ANNA MESSING
Gydomoji kosmetika
(Odos priežiūra, pašalinimas visų odos defektų, spuogų, gyvaplaukių, elektrolyzas, veido išlyginimas).
Kalba prancūziškai, lenkiškai, vokiškai ir rusiškai.
130 West 57th St., New York City, N. Y. Tel. PL 7-1282

WINTER GARDEN TAVERN, Inc.
VYTAUTAS BELECKAS, savininkas
BARAS, RESTORANAS, DIDELĖ SALĖ SUSIRINKIMAMS
VESTUVĖMS IR KITOKIOMS PUOTOMS
VISI KVIEČIAMI ATSILANKYTI
1883 MADISON STREET, BROOKLYN 27, N. Y.
(Prie Forest Ave. stoties) (RIDGEWOOD)
Tel: EV. 2-9586

COOPER RESTAURANT
BAR & GRILL
FRANK MILAS ir JOHN L. RIMSA
Savininkai
101 Cooper Street, Brooklyn, N. Y.
(Evergreen Ave. kampas)

POVILANSKŲ BARAS IR RESTORANAS
SALĖ ŠEIMYNINĖMS PRAMOGOMS
158 GRAND STREET
Tel. EVergreen 4-9737 BROOKLYN, N. Y.

RESTORANAS IR BARAS
ĮVAIRŪS GĖRYMAI IR VALGIAI
LIETUVIS VIRĖJAS, LIETUVIS BARTENDERIS
31 So. 3rd St., Brooklyn 11, N. Y.
Telefonas EV. 4-8719

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMA
JUOZAS GINKUS, VEDĖJAS
SEŠTADIENIAIS, NUO 2 IKI 3 VAL. PP.
IŠ WWRL, 5000 kcl.
495 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y
Telefonas: EVergreen 4-9293

The GLEN RESTAURANT
Puikiausi valgiai pietums ir vakarienei. Įvairios rūšies žuvis. Paruošiami užsakymai išsinešimui
DIDELIS VYNO IR LIKIERIŲ PASIRINKMAS
Salė parengimams ir susirinkimams
98 WYCKOFF AVE., BROOKLYN. N. Y.
kampas DeKalb Ave. (Prie pat Wagner Kino Teatro).
Telefonas: EV. 2-9118

Jau 10 metų, kai visi klauso
"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"
radijo valandų,
kurios yra transliuojamos šeštadieniais nuo 4,45 iki 5,30 valandos iš stoties WEVD (1330 klc. — 5000 W).
Direktorius Jokūbas J. Stukas, 1264 White St., Hillside N. J. Tel. WAverly 6-3325.

MĖSOS KRAUTUVĖ
J. MIRONAS, Sav. CH. AIMONTAS, Vedėjas
Mūsų firma be vardo, už tai mūsų prekės turi gerą vardą.
340 GRAND STREET, BROOKLYN 11, N. Y.
STagg 2-4329

ALBERTS BALDŲ KRAUTUVĖ
ALBERT ELICE, Sav. Įsteigta 1920 m.
Didžiausias įvairių baldų išpardavimas
Miegamųjų ir gyvenamų kambarių baldai. Valgomųjų kambarių baldai ir kiti rakandai.
DABAR NUPIGINTA NUO 20% IKI 30%
Geros rūšys. Prieinamos kainos. Pilnas patarnavimas.
246-48-50-52-54-56 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y.
Telefonas EV. 7-4367

JOSEPH VASTŪNAS
Real Estate & Insurance
Paskolos namams
1008 Gates Avenue
Brooklyn, N. Y.
GLenmore 5-7285

W. J. DOWNER
Pirmas lietuvis vaistininkas Amerikoje.
229 BEDFORD AVE.,
Brooklyn 11, N. Y.

AJARŲ ŠAKNYS

Ajarų šaknys gelbsti nuo vidurių užkietėjimo, gerai veikia skilvį, padeda pašalinti dieglius, nereikalingus pilvo gazus, paskatina neveikliuosius kūno organus ir taip pat naudinga mažakraujams. Mokslininkai sako, kad ajarų šaknys turi šių mineralų: sulfuro, fosforo ir potasijaus. Visi šie mineralai reikalingi žmogaus organizmui. Ajarus galima gerti kaip arbatą, taip pat naudinga juos kramtyti ir seiles ryti. Ajarų šaknys $2.50 svaras. Mažiau perkant, 6 uncijos už $1.00.
ALEXANDER'S CO.
414 West Broadway
South Boston 27, Mass.

JONAS PATAŠIUS
Žiedai, laikrodžiai, jų taisymas, kosmetika ir religiniai dalykai.
307 GRAND STREET
Brooklyn, N. Y.

MAISTAS
QUALITY MEAT MARKET
Pirmos rūšies mėsa.
Priimami užsakymai vestuvėms ir kitokioms puotoms.
Savininkai:
Cr. Shimanskas,
Ch. Mitchell
483 GRAND STREET,
Brooklyn 11, N. Y.
EV. 8-4608

DĖMESIO...
Jeigu Jums reikalingi
baldai,
televizijos aparatai,
dulkių siurbliai,
šaldytuvai ir
kiti namų apyvokos daiktai,
krepkitės tuojau pas šių reikmenų prekybos atstovą:
VILIUS PITKUNIGIS
73 W. 104 S. N. Y. C.
RIverside 9-9164
Jis atstovauja geriausias New Yorko baldų gamybos, šaldytuvų (refrigirator), dulkių siurblių, televizijos įmones. Pirkdami per jį, gaunate didesnę nuolaidą, negu kitur ir palankiausias išsimokėjimo sąlygas.

NAMAI PARDAVIMUI
Pigūs, geri ir tinkamose vietose:
Ridgewoode — 6 šeimynų, mūrinis, šviesūs kambariai.
Cypress Hill — 3 šeimynų, tušti butai.
Woodhaven — 2 šeimynų, medinis, abu aukštai tušti.
East New Yorke — kampinis namas su saliūnu ir restoranu, dviem šeimom viršuj tušti butai. Gera proga įsigyti ir biznį lietuvių gyvenamoj apylinėj.
J. VASTŪNAS
REALTY & INSURANCE
1008 GATES AVE.,
Brooklyn, N. Y.
GL. 5-7285.

DYKAI DYKAI
Išbandymas kurie kenčiate REUMATIŠKUS SKAUSMUS, RANKŲ, KOJŲ SKAUDĖJIMO IR TIRPIMO NEURALGIJĄ, NUOVARGĮ, DIEGLIUS. Jeigu tamsta įvertini savo sveikatą ir ją brangini, tai tuojaus parašyk savo vardą, pavardę ir antrašą ir siųsk šį garsinimą dėl naujai parengtos Deksnio Galingos Mosties. Gausi be jokio mokesčio, pavartojęs savaitę laiko, jeigu nesijaustum stipresnis ir sveikesnis, ir negelbėtų jums, tada grąžinkite mums likusią ir jums daugiau niekas nekainuos. Mes žinom, kad tūkstančiams pagelbėjo, pagelbės ir jums. Užtikrinam pasekmes.
Kreivas, šlęivas ar palinkęs
Ar nuvargęs, dreba kinkos,
Ar į kuprą susimetęs,
Reumatizmą sirgti pratęs,
Deksnio Mostim tepk gerai.—
Išnyks skausmai kaip garai.
Yra senas ir teisingas priežodis: kas tepa, tas ir važiuoja. Tad jeigu nori važiuoti, tai ir tepk ir vėl tepk su Deksnio Galinga mostim.
DEKEN'S PRODUCTS
P. O. Box 666
NEWARK 1, N. J.

ĮSPĖJIMAS
Užsakymai Anglų kalbos vadovui dabartine kaina ir su dabar nustatyta nuolaida bus tik iki š. m. gruodžio mėn. 31 d. Kas siųs užsakymus vėliau, už jau išėjusius iš spaudos sąsiuvinius turės mokėti pilną kainą (po 60 c. už 1 sąs.). Be to, kainoms kylant, tur būt teks ir šio leidinio kainą pakelti. Tačiau galimas kainos pakėlimas nelies tų, kurie užsakymus atsiųs dar šiais metais, ir neatsižvelgiant į tai, kiek bus įmokėję, jie užsakytą leidinį gaus sena kaina pagal paskelbtą nuolaidų lentelę (5 sąs. už 2.75, 10— $5.00, 15 — $6.75 ir 20 — $8.00, šios nuolaidos duodamos mokant pinigais iš anksto). Tokiu būdu užsisakę veikalą šiais metais, gaus jį sena kaina, nors dalį pinigų sumokės ir vėliau.
WORD & PHRASE, 6660 W. 147th St., Tinley Park, Ill.

THOMAS MATAS
REAL ESTATE
81 Fox Street
Waterbury, Conn.

BROADWAY RESTAURANT
Geras maistas, įvairūs gėrimai
Charles G. Slokus, Sav.
(Daugiau, kaip 20 m. buvęs draudimo agentas)
154 East Main Street
Waterbury, Conn.
Tel.: 3-9766

JOIN OUR NEW CHRISTMAS CLUB NOW
Latest Quarterly Interest-Dividend 2% A YEAR Credited and Compounded Quarterly
On Regular Savings Accounts
Interest starts from the first of every month on sums from $25. to $10,000.
Deposits made on or before January 10, April 5, July 10, and October 5 will draw interest from the first of such months if left to the end of a quarterly dividend period.
THE Kings County SAVINGS BANK
135 Broadway at Bedford Ave., 539 Eastern Parkway at Nostrand Ave. Brooklyn, N. Y.
YOUR DEPOSITS IN THIS BANK ARE FULLY INSURED UP TO $10,000.
Member Federal Deposit Insurance Corporation

MIČIULIO RŪBŲ KRAUTUVĖJE

Jūs galite gauti paltų ir siūtų žemesnėmis kainomis, negu bet kurioje New Yorko krautuvėje. Bet, svarbiausia, jūs čia turite tą patį, šimto procentų vilnos ir pirmos rūšies darbo drabužių pasirinkimą. Nueikite persitikrinti!
E. P. MITCHELL CO.
Manufactures of
FINE CLOTHES FOR MEN
1245 BROADWAY BROOKLYN 21, N. Y.
GL 5-2246
(Green Ave. kampas, pirmame aukšte, vienas blokas nuo Gates Ave. stoties, važiuojant Broadway BMT Linija).

SUTVARKOMI BIZNIO TAKSAI

Mes sutvarkome įvairių rūšių bei jurisdikcijų taksus: federalinius, valstybinius, municipalinius Jungtinėse Valstybėse ir užsienyje.

Adv. St. P. Zubavičius, kuris turi teisės praktikuoti bet kuriame Jungtinių Amerikos valstybių teisme, tvarko knygas bei rekordus pavieniams biznieriams, partneriams ir korporacijoms.

Patarnavimai atliekami ir laiškais. Be to, daromi asmeniški vizitai bet kuriose įstaigose čia ir užsienyje.

Prašoma kreiptis angliškai ar lietuviškai, o aš suteiksiu sąžiningą patarnavimą.

STANLEY P. ZUBAWICZ (Zubavičius)

111 Ainslie Street, Brooklyn 11, N. Y.

Telefonas: EV. 4-3049

CAPPIELLO KRAUTUVĖJE

Galite gauti radijo bei televizijos aparatų, šaldytuvų, skalbimo mašinų, dulkių siurblių, prosų rašomųjų mašinėlių, dūjomis bei aliejumi kurenamų krosnių (gas ranges), lovų, stalų ir kitokių namų apyvokos dalykų.

Jau 36 metai, kai Cappiello sąžiningai tarnauja visiems savo klijentams.

Visi Brooklyno ir apylinkės lietuviai perka Cappiello krautuvėje.

Cappiello krautuvėje gaunamos lietuviškos plokštelės.

CAPPIELLO KRAUTUVĖ

706 GRAND ST., BROOKLYN 11, N. Y.

EVergreen 8-7848

Generalinis dažymo kontraktorius

STANLEY PETRASH

Pataisymo — pertaisymo darbai

SENIAUSIAS LIETUVIU DAŽYMO KONTRAKTORIUS

9432 111th STREET, RICHMOND HILL, N. Y.

Tel. VIrginia 9-6354

LEONA'S BAR & RESTAURANT

LEONA IR JUOZAS PETRAIČIAI, Sav.

341 Grand Street, Brooklyn 11, N. Y.

EVergreen 4-9414

MALONI VIETA SUSITIKTI PO DARBO

RESTORANAS IR BARAS

ĮVAIRUS GĖRYMAI IR UŽKANDŽIAI

Savininkas — mūsų tautietis GEORGE RACHUN

MORGAN AVE. ir HARRISON PLACE, BROOKLYN, N. Y.

Telefonas: HY 7-9758

JOSEPH LACHOWICZ

BARAS IR RESTORANAS

ŠILTI VALGIAI IR ĮVAIRŪS GĖRIMAI

Kampas Bedford Ave. ir No. 4th St. Brooklyn, N. Y.

Telefonas: EV. 4-8325

Telefonas: *EVergreen 7-7411*

KLEEN KOL COAL CO.

LISAUSKO ANGLIŲ KOMPANIJA

Anglys, Coke ir Aliejus

496 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.

Gyvenamoji vieta:

65-43 Grand Ave., TWining 4-8087 Maspeth, N. Y.

Telefonuoti po 5 val. vakarais

PHILIP BENDER

AVALINĖS KRAUTUVĖ

Mūsų krautuvėje galima gauti batų, tinkamų visiems keturiems metų sezonams.

Lietuviams ypač gerai žinoma mūsų avalinės kokybė.

245-247 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y.

Telefonas: EV. 7-2043

Paminklai

JOS. BERMEL INC.

H. H. ALTHOFF, Pres.

PAVYZDŽIAI IR ĮSTAIGA

PRIEŠAIS NAUJUS VARTUS Į ŠV. JONO KAPINES

Kampe Metropolitan ir 8-th Street (Dry Harbor Road)

MIDDLE VILLAGE, QUEENS COUNTY, N. Y.

Tel. DAvenport 6-2393 DAvenport 6-2633

Lietuviai advokatai

ST. BREDIS, JR.
197 Havemeyer Street,
BROOKLYN 11, N. Y.
EVergreen 7-9394

WM. J. DRAKE
(DRAGUNAS)
85-03 Wareham Pl.
JAMAICA ESTATES 3, N. Y.
JAmaica 3-7722

ALFRED J. WENTZ
225 S. 4th Street,
BROOKLYN 11, N. Y.
EVergreen 7-8067

ANTHONY J. WESLAN
(VIŽLANSKAS)
16 Court Street,
BROOKLYN, N. Y.
MAin 5-1260

TRIO RESTAURANT AND BAR

Itališkas maistas, įvairus gėrimai

SALĖ PRAMOGOMS IR SUSIRINKIMAMS

137 LEONARD STREET

BROOKLYN 6, N. Y.

EVergreen 2-8291

DeKALB TAVERN

VYNAS, LIKERIAI, ALUS

A. SINUS, sav.

352 Onderdonk Avenue

Brooklyn, N. Y.

S. A. Chernoff, M. D.

Kraujo ir Odos ligos

223 SECOND AVENUE,

Room 14

Tel. GR. 7-7697

BEE HIVE RESTAURANT

Wm. A. Aliukonis, Sav.

Alus, pirmos rūšies maistas

Kviečiami svečiai, atvykę iš kitų valstybių.

56 High St., Nashua, N. H.

DAvenport 6-0259

RALPH KRUCH

FOTOGRAFAS

65-23 Grand Avenue

Maspeth, N. Y.

A. ANDRIUŠKEVIČIUS

Laikrodininkas

Taisomi laikrodžiai, parduodami laikrodžiai, žiedai, apyrankiai, auskarai ir t.t.

485 GRAND STREET

Brooklyn 11, N. Y.

ROEBLING SUPPLY Co.

I. FISHMAN

Mes taisome viską, kas priklauso gaso pečiams. Parduodame naujus geso pečius žemomis kainomis.

Patarnavimas garantuotas.

244 ROEBLING SEREET,

BROOKLYN 11, N. Y.

Telefonai: EV. 7-5633

UL. 5-0083

Tel. VIrginia 9-3112

PARK FLORIST

Matthew Mažeika

Gėlės priistatomos į bet kurią pasaulio vietą.

8015 JAMAICA AVE., WOODHAVEN 21, N. Y.

(Skersai nuo Haven teatro)

ALLIANCE CRYSTAL COCTAIL BAR

Kazys ir Alvina Buividai

Vienas iš gražiausių kabaretų mieste. Geriausios rūšies maistas, įvairiausi gėrimai

DU ORKESTRAI, "FLOOR SHOW" IR ŠOKIAI

Vakarais muzika prie baro.

80 ST. MARKS PLACE NEW YORK, N. Y.

(8th St. ir 1st Avenue) GRamercy 7-9765

SCHOLES BAKING, Inc.

LIETUVIŠKA DUONA—GERIAUSIA DUONA

V. LUKAS, vedėjas

Mes kepame visokias duonas ir pyragus vestuvėms, krikštynoms, gimtadieniams ir kitokioms iškilmėms. Visus užsakymus mes išpildome kogeriausiai.

532 Grand St. Brooklyn, N. Y.

Tel. EVergreen 4-8802

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS GARŠVA

231 Bedford Avenue, Brooklyn, N. Y..

KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS

Telefonas, EVergreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)

423 Metropolitan Ave., Brooklyn, N. Y.

Tel. EVergreen 7-4335 Koplyčia Laidotuvėms

MATHEW P. BALLAS FUNERAL HOME

MATHEW P. BALLAS, Direktorius — ALB. BALTRŪNAS-BALTON, Reikalų Vedėjas

660 GRAND STREET, BROOKLYN, N. Y.

Tel. STagg 2-5043 NOTARY PUBLIC

Eastate of A. J. VALANTIEJUS

V. R. VALANTIEJUS, Mgr.

GENERAL INSURANCE AGENT

54-41 — 72nd Street, Maspeth, L. I., N. Y.

NOTARY PUBLIC. Tel. NEwton 9-4464

SHALINS FUNERAL HOME

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

F. W. SHALINS, Jr. — J. B. SHALINS

84-02 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y.

Tel. VIrginia 7-4499 Koplyčia Laidotuvėms

ROGERS FUNERAL HOME

P. RADZEVIČIUS, Direktorius

Telefonas, STagg 2-4409

Koplyčia Laidotuvėms NOTARY PUBLIC

Visi šie laidotuvių direktoriai išnuomoja automobilius įvairiems reikalams

SVEIKINIMAS

Sesute Vienybe:

Tau jau sukako 65 metai.

Tai jau sukako 65 metai.

Ar atsimeni, brangioji, kai Tavo brolis, vardu Skaitytojas, sutiko Tave Amerikoje dar jaunutę, 1905 metais? Jis Tave pamilo, skaitė Tavo raštus sau ir kitiems to laiko jaunuoliams. Juos beskaitant, Tu manyje sukėlei karštus jau nystės jausmus, norą Tau ką nors parašyti.

1909 metais parašiau Tau pirmąjį laišką. Jis Tau patiko. Paprašėte daugiau ir dažniau rašinėti. Tavo vardas tada buvo Vienybė Lietuvninkų.

Tu ir aš turėjome daugiau brolių ir sesučių. Jie taipgi man rašė, dalinosi su manim savo žiniomis, džiaugsmais ir liūdesiu, jaunystės svajonėmis ir sapnais, ieškodami priemonių sukurti dangišką gyvenimą žemėje. Negalėjau pamiršti ir Jų. Rašiau Jiems taipgi kaip ir Jums, kaip geriausiai mokėjau, užmiršdamas save, net nemanydamas, kad reikės kada nors pasenti ir su Tavim, Sesute Vienybe, drauge sulaukti 65 metų amžiaus!

Kiek kitiems broliams ir sesutėms esu parašęs "laiškų" per tą laiką, dar nesu suskaitęs. Bet Jums, Sesute Vienybe, esu parašęs 387.

Kai minėsi (po 10 metų) savo deimantinę 75 metų sukaktį, tada ir man reikės apie save ką nors Tau papasakoti, jei Viršgamtis leis man dar gyventi. O jei kuriamoji ir palaikanti mano gyvybę jėga tuo laiku pašauktų mane atgal į dulkes, iš kurių esu kilęs, tada Tu, Sesute, nepamiršk savo laiškuose mane kitiems priminti.

Kad ir mažai turto turėdamas, dalinuos juo su Tavim, Sesute, kiek galiu. Tavo senatvei palaikyti, kad galėtum sulaukti kitos sukakties, čionai pridedu 25 dol. auką.

Tavo brolis skaitytojas

Z. JANKAUSKAS

1951 m. lapkr. 29 d.

Philadelphia, Pa.

Vienybės 65 metų sukakties proga nuoširdžiai linkiu jai sulaukti deimantinės 75 metų sukakties.

TEODORAS ĮAGELLA

Brooklyn, N. Y.

1951 m. lapkr. 29 d.

MŪSŲ LAIKRAŠČIO ANTRAŠTĖ 1890—1892 M.

Vienybės namai. Šias patalpas Vienybė įsigijo tuojaus po karo, 1945 metais

NAUJAI ATIDARYTAS

JULIUS' RESTAURANT

JULIUS DAUGMAUDIS,

Savininkas

ĮVAIRŪS GĖRIMAI, PIRMOS RŪŠIES MAISTAS

273 GRAND STREET, BROOKLYN 11, N. Y.

EVergreen 4-9533.

WAGNER THEATER

KASDIEN DVI FILMOS VOKIEČIŲ KALBA

PASAULINĖ KRONIKA

JAUKI KINO TEATRO SALĖ

Filmos keičiamos penktadieniais visai savaitei

110 WYCKOFF AVE., BROOKLYN, N. Y.

Kasa atidaryta 1 val. kasdien. Tel. HE 2-2613

Patogus privažiavimas:

BMT Subway — Canarsie Linija iki DeKalb Ave. Stoties.

86-TH ST. CASINO TEATRAS

210 East 86th Street

Tel.: REgent 4-0257

BUtterfield 8-0561

Nuo Gruodžio 1[illegible] iki [illegible]

PIRMĄ KARTĄ AMERIKOJE RODOMA

"HEUTE NACHT DIE MUSIK FUER MICH"

Elfie Mayerhofer, Hans Soeker, Mady Rahl, Harold Paulsen, Rolf Weih Jeannette Belhge.

"EIN BLICK ZURUECK"

Hilde Weissser, Thea Weiss, Gustav Diessl, Hilde Koerbu, Karl Skraup Maly Delschoft.

NAUJAUSIA SAVAITĖS APŽVALGA.

Max Schwartz, M. D.

Buvęs Berlyno moterų ligų klinikos gydytojas

177 E. 79th STREET, NEW YORK, N. Y.

Priėmimo valandos: 12-2 ir nuo 6 iki 8 val. p. p.

Telefonas: BUtterfield 8-8717

JOHN DERUHA, M. D.

Inkstų, pūslės, odos, kraujo, vidurių ir kitų ligų gydytojas.

Apžiūrėjimas ir kraujo tyrimas 3 dol. Priėmimo valandos 10-2 ir 4-9.

Mokslus baigęs Europoje

128 E. 86th ST., NEW YORK CITY

Virš Lexington Ave. požeminio traukinio stoties. Lengva privažiuoti iš visur. Atskiri laukimo kambariai vyrams ir moterims.

DEGTINĖS KRAUTUVĖ

(Ray's Liquor Store)

Didelis įvairių rūšių degtinės ir vyno pasirinkimas.

Juozas ir Izabelė Misiūnai, Savininkai

103-55 LEFFERTS BLVD.

RISHMOND HILL, N. Y.

VIrginia 3-3544

JOHN'S TAVERN

JOHN SAUKUS, Sav.

217 Avenue B

Bayonne, N. J.

Tel.: 3-4136

JONAS SUTKAITIS,

Laikrodininkas.

Parduodami nauji ir taisomi bei atnaujinami seni laikrodžiai.

449 Grand Street,

Brooklyn 11, N. Y.

GERIAUSIS

INSURANCE

IR

REAL ESTATE

Patarnavimas pas

ORMAN & MICHELSON

111-15 JAMAICA AVE.

Richmond Hill 18, N. Y.

Telefonai:

VIrginia 9-0842 ir

VIrginia 7-4111

LAIKRAŠČIO ANTRAŠTĖ 1893—1895 M.

Kai Lietuvos pasiuntinys Washingtone ministeris P. Žadeikis lankė mūsų tremtinius Europoje. Kairėje ministras V. Sidzikauskas ir tremtinių bendruomenės atstovai.

P. Mičiulis, didelis Vienybės draugas, miręs pernai metais.

J. J. Stukas, radijo programos vedėjas New Jersey

Dr. J. Waluk, buvęs Vienybės b-vės direktorius

Vytautas Beleckas
bendradarbis

Prelatas J. Balkūnas, nuolatinis Vienybės skaitytojas.

St. Kažemėkas
scenos darbuotojas

John Pakel, Chicago Savings and Loan Ass. prezidentas.

P. Mikalauskas, dabartinis N. Y. Liet. Tarybos pirmininkas.

ŠEŠIASDEŠIMT PENKI METAI...

PIJUS BUKŠNAITIS

Tiek metų sulaukęs žmogus jau vadinamas seniu. Jo jėgos silpnėja, vikrumas mažėja, išvaizda keičiasi ir kitokios metamorfozės jame reiškiasi.

Taip veikia žmogų šešiasdešimt penkių metų amžius. Vieną veikia mažiau, kitą daugiau, bet pasekos tos pačios— senatvė.

Taip kalbama apie žmogų. Apie daiktus — kitokia kalba.

Nors yra daiktų, kuriuos senatvė naikina, bet yra ir tokių, kuriuos amžius ne tik nepaliečia, bet dar geresnius padaro.

Antai auksas vis lieka auksu, nežiūrint kokio amžiaus jis būtų. O jau vynas (turbūt ir degtinė) — juo senesnis, tuo geresnis!

Tas pat ir su mūsų laikraščiu Vienybe: ji juo senesnė, tuo geresnė.

Sulaukusi šešiasdešimt penkių metų amžiaus, išgyvenusi įvairių įvairiausių nuotykių, ji stovi prieš mus pilname tobulume tiek kalbos, tiek turinio, tiek redagavimo atžvilgiu.

O buvo laikai, kuomet Vienybė... (seniau ji vadinosi Vienybė Lietuvninkų, ir aš pats įkalbėjau leidėjams pakeisti tą nesintaksišką ir netikslų pavadinimą, nukertant tuos "lietuvninkus", nes šis laikraštis skiriama visiems lietuviams, o ne kokiems nors lietuvinimo verslininkams)...

...kuomet Vienybė buvo ir menka ir silpna. Bet, laikui bėgant, ji laipsniškai gerėjo, tobulėjo, todėl ir buvo visuomenės mėgiama ir pageidaujama. Man augant Lietuvoje, (o aš esu senesnis už Vienybę) Rūdos ir Griškabūdžio apylinkėje nemaža žmonių skaitydavo gaunamą iš Amerikos tą Lietuvninkų Vienybę. Ji buvo žmonėms įdomi ne tik tuo, kad vaizduodavo giminaičių ir pažįstamų gyvenimą tolimoje laimės šalyje, bet ir tuo, kad buvo labai paranki savo tabloidiniu formatu. Beveik kiekviename kaime buvo galima rasti ant svirno lubų saugiai padėtus Vienybės metinius komplektus. Mat, skaitytojai surinkdavo visų metų laikraščio numerius, yla išdurdavo sulenkimo pakraščiu skylutes ir plona virvele susiūdavo į vieną didoką knygą. Tokia knyga būdavo labai paranki pasidėti ant lentynos, ar, pasiskolinus, saugiai nešti po skvernu spaudos draudimo laikais. Nėra abejojimo, kad toki Vienybės sąsiuviniai yra kai kur išlikę net iki mūsų laikų.

Šitą senosios Vienybės parankų formatą jautė ir vėlesnieji Amerikos lietuvių laikraščiai, nes beveik visi pradėjo tabloidiniu formatu. Tik, deja, vėliau jie virto į paklodinį formatą, nes tai buvo parankiau raidžių rinkėjams spaustuvininkams, nepaisant parankumo skaitytojams ir laikraščio komplektų išsilaikymo.

Pažvelgę į šešiasdešimt penkių metų praeitį, matome, kad nelengvi buvo laikai lietuviškiems laikraščiams Amerikoje. Ypač buvo sunkūs laikai iki pirmojo pasaulinio karo mūsų Vienybei, kuri, eidama liberalizmo keliu, susilaukė gana stiprių tikybinių ir idejinių priešų.

Tais laikais lietuviškoji ateivija žiūrėjo į laikraštį, kaip į vienintelį mokymo įrankį. O tas mokymo įrankis, anot tų laikų nuomonės, turėjo būti panašus rykštei, nes ir senoviškuose elementoriuose būdavo spausdinama tokia poezija: "Dvasia Šventa vaikelius rykštele plakt rodi a, rykštė sveikatai neužvodija... Rykštė (per plakamą kūno dalį) mokslą į galvą įvaro" ir t.t. Todėl ir buvo laukiama, kad laikraštis tobulintų visuomenės elgseną jei jau ne tiesioginiu plakimu (juk kiekvieno rykšte napsieksi!), tai bent rūsčiais pabarimais, ar pakoliojimais.

PIJUS BUKŠNAITIS

Šis barimo ir koliojimo menas mūsų spaudoje taip išsiplėtė, kad jei tik kas peiktinai pasielgė, ar asmeniškai kokį "korespondentą" užrūstino, tai jau neprašytas korespondentas, besivaduodamas mintimi, "palauk, aš tave į gazietas paduosiu!", tuoj pleškindavo vienam, ar net keliems laikraščiams nuobodulio pasaką, kad tas ir tas pasielgė taip ir taip, todėl jis yra toks ir toks, ir taip toliau, ir panašiai, ir visaip kitaip, etc. Po tokiu pamokslu pasirašo slapyvardis, o žemiau seka prierašas: "Pridedu $2 už laikraštį. Jei ši korespondencija tilps Jūsų laikraštyje, tai ir daugiau skaitytojų gausite iš mūsų miesto. Bet jei nedėsite, tai ūmai grąžinkite mano $2, nes ne tik aš daugiau neskaitysiu Jūsų laikraščio, bet ir visi kiti mūsų mieste skaitytojai pames skaitę..."

Na, redaktorius, pastatęs kablelius ir taškus, ir dėdavo tokius "pamokinančius" raštus į savo laikraštį: reikia, mat, dauginti laikraščio tiražą...

Laikui einant, koliojimai ir pabarimai pradėjo švelnėti ir nykti. Bet kurijoziškos nesąmonės ir ignorantiškumai išnyko, palyginti, neseniai. Štai vienas tokio žanro pavyzdis— operos recenzija:

"Keliuose žodžiuose paminėsiu apie čia atsibuvusias operas ir koncertą. Ir tai viskas atsitiko vienoj savaitėj. Frasidėjo utarninke, birželio 3 d., užsibaigė sub., birž. 7 d. Paskiaus buvo loštas Faustas ir šienapjūtė. Nors šienapjūtė gerėliau nusisekė, negu ana kartą, bet Faustas mano žvilgsniu visai nekaip išėjo. Faustas buvo augštesnis už Mefistofelį. Dainavo blogai, be gestikuliacijų. Man išveizėjo, kad ir kiti Faustu nesigėrėjo, nes nekurie gailėjosi ateję..."

Štai jums ir operos recenzija! Jei korespondentui rodėsi, kad opera buvo nevykusi, nes "Faustas buvo aukštesnis už Mefistofelį," tai čia jau jo muzikalaus išsilavinimo skonis, bet kad redaktorius tokią recenziją dėjo, tai, turbūt irgi ne kitaip manė.

Kitoje vietoje užtinkame tokią anų laikų korespondenciją: "Čia buvo suruoštas koncertas, kuriame dainavo atvažiavęs iš.... choras. Dainavimas gal ir būtų buvęs geras, tik rengėjai kažkokiems galams pastatė priešakyje nematytą komedijantą. Tas komedijantas, atkreipęs publikai užpakalį, per visą choro dainavimą maskatavo rankomis, kraipė galvą ir tupčiojo, norėdamas prajuokinti publiką, o gal ir patį chorą. Bet nei publika, nei choras iš jo nesijuokė, tik piktinosi...."

Aišku —nei korespondentas, nei redaktorius iktol nebuvo matę, kaip diriguojamas choras.

Taip buvo kitados.

Dabar panašių "rašinių" mūsų spaudoje beveik nematome. Ypač mūsų Vienybė dabar pasižymi savo rimtumu, laikraštine etika, kalbos grynumu ir visuomenės reikalų pažinimu. Ji jau neseka minias tik vadovauja joms.

Todėl sulaukusiai šešiasdešimt penkerius metus mūsų Vienybei palinkėkime dar ilgai gyventi ir vesti visuomenę tais keliais, kurious ji pasirinko.

Mūsų nuoširdžiausi linkėjimai Vienybei, 65 metus Amerikos ir pasaulio lietuvius lankančiai.

LIETUVIŲ DEMOKRATŲ KL.
A. BLOŽIS, pirm.
J. TIŠKUS, vicepirm.
J. ANDRIJAUSKAS, ižd.
E. DICKSONIENĖ, pr. sek.
WALTER SHLAVES, fin. sekr.
Bronx, N. Y.

AMERIKOJE ILSISI DU NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS VALSTYBĖS PREZIDENTAI

Pirmasis ir paskutinis Lietuvos valstybės prezidentas A. Smetona New Yorko lietuvių tarpe. A. Smetona mirė ir palaidotas Cleveland, Ohio.

Trečiasis Lietuvos valstybės prez. dr. K. Grinius New Yorko lietuvių tarpe. (Dešinėje A. Devenienė) Jis taip pat mirė Amerikoje. Palaidotas Chicagos lietuvių tautinėse kapinėse.

New Yorko lietuviai nuolat kiekviena proga, demonstruodami gatvėse, reiškia protestą prieš Sovietų okupaciją ir jos žiaurumus Lietuvoje.

Lietuvių Siuvėjų Kontraktorių Sąjunga sveikina Vienybę jos 65 m. sukakties proga. Linkime Vienybei sulaukti deimantinio jubiliejaus. Šia proga prisimename mūsų draugus, apleidusius dirbtuves, St. M. Karvelis, A. Lapash, P. Juškevičius, W. Goldberg, kaip ir tuos draugus, kurie apleido šį pasaulį — Andrius Kairis, Pranas Šalaviejus ir P. Mičiulis. Valdyba: Petras Atkočaitis, pirmininkas, Antanas Matulis, vicepirm., Steponas Karvelis, sekretorius, E. P. Mitchell, iždininkas.

MOTERŲ VIENYBĖ SVEIKINA VIENYBĘ

Prieš 17 metų Moterų Vienybė įsikūrė Vienybės pastogėja.

Moterų Vienybės tikslas — labdara. Mes teikiame pagalbą tiems, kurie jos reikalingi.

Praeityje, kada tik Vienybė buvo reikalinga pagalbos, Moterų Vienybė niekad neatsisakydavo jai tos pagalbos suteikti.

Ir ateityje Moterų Vienybė neatsisakys talkinti Vienybei, seniausiam patriotiškam lietuvių laikraščiui pasaulyje.

Vienybėje mūsų visų jėga.

Mes linkime Vienybei sulaukti 100 metų sukakties.

Vardan tos Lietuvos vienybė težydi!

MOTERŲ VIENYBĖ
Ona Valaitienė, pirmininkė
Valerija Zubavičienė vicepirm.
Stella Abraitienė, sekretorė
Paulina Šimenienė, iždininkė
Ieva Baltuvienė, fin. sekretorė.
Brooklyn, N. Y.